Revista d'ensenyament de les Illes

PISSARRA

5 €

gener-febrer-març 2012 núm. 140

Alliolí

Quaderns de l'ensenyament del País Valencià

núm 248 bis • IV època • març 2012

Sindicat de Treballadores i Treballadorsde IíEnsenyament del Pa s Valenci **STEPV**

Sindicat de Treballadores i Treballadors-Intersindical de les Illes Balears **STEI-i**

LA SITUACIÓ DE L'EDUCACIÓ AL MÓN

Editorial i presentació 4
Illes Balears. Retallades a l'educació: organitzem la resposta! 6
Biel Caldentey i M. Antònia Font
En lluita permanent per l'escola pública valenciana 12
M. Ángeles Llorente Cortés i Vicent Mauri
Crisi del capitalisme i educació pública 15
César Cascante
Ensenyament públic a Catalunya, un futur incert 18
Ricardo Rodilla Juarranz
Les polítiques neoliberals a l'educació andalusa 21
José Segòvia Aguilar
L'aposta neoliberal per la privatització de l'ensenyament públic canari 23
Fernando Pellicer Melo
El model privatitzador d'Esperanza Aguirre 25
Pío Maceda
Per uns pressupostos dignes per a educació 27
Josu Zalbidea Derteano
Retallar la democràcia 30
Mª Sonia Fernández Casal
Retallades educatives a l'Estat espanyol: una crisi amb interessos 33
Salvador Benavent
Retallades, atur i privatització dels serveis públics de Castella-La Manxa 35
Augusto Serrano
De l'ensenyament a la Comunitat de Madrid, o de com es privatitza l'escola pública 37
Carlos Sanz
Europa suporta retallades, ajustos i acomiadaments 41
Beatriz Quirós
Tempesta a l'educació francesa 43
Federació dels sindicats SUD Educació - Patrick Choupaut
Augment de la desigualtat en el desenvolupament de l'educació privada i en la reducció dels serveis públics a França 45
Dominique Giannotti i **Henri Jean-Nouri**
El valor de la cooperació educativa en un context de crisi 47
Isabel Carrillo
Educació en la dolça espera 49
Fernando Rodal Mac Lean
La crisi econòmica mundial i la seva influència en l'educació a Guatemala ... 52
Carlos Enrique Fuentes Sánchez
Les dues cares de l'educació argentina 54
Francisco "Tito" Nenna
L'esperança des d'un nou govern 57
Luis Miguel Saravia C.
L'ocàs de l'experiment educatiu xilè 59
Jorge Inzunza H.
Reforma neoliberal a l'educació peruana. Canvis amb Ollanta? 62
Sigfredo Chiroque Chunga
Sense equitat no hi ha dret a l'educació 67
Martha López de Castilla D.
Teixint alternatives des de la docència en l'aula: CAD 70
José Antonio Aguilar Oré i Esperanza Navarro Montenegro
Un dia del mestre d'aula a la ciutat 71
Félix Anchi Aguado
Així enseny: testimoni d'una mestra rural andina 74
Yohanna Fernández i Maritza Fernández
Tres testimonis que estudien 75
Itala Navarro, Gladys Horna i Francisco Barboza
Mestres hondurenys entre la fantasia i la desesperació 77
Llic. José Francisco Aguilar Sauceda
Inclusió social per a la transformació educativa des dels mestres 82
Renee Ramírez Puerta
L'educació un dret que no s'ha de privatitzar 87
M. Neus Santaner Pons
Llibres 89

índex

PISSARRA

Revista periòdica d'informació de l'ensenyament de les Illes Balears

EDITAN:

Allioli
Quaderns de l'ensenyament del País Valencià

Sindicat de treballadores i treballadors de l'ensenyament del País Valencià

STEI-i
INTERSINDICAL

Sindicat de Treballadores i Treballadors Intersindical de les Illes Balears

Carrer Jaume Ferran, 58
07004 Palma
Tel. 971 90 16 00
Fax. 971 90 35 35
Pàg. Web: www.stei-i.org
E-mail: mallorca@stei-i.org

CONSELL DE DIRECCIÓ I REDACCIÓ:
Francesc Xavier Alomar Novila
Gabriel Caldentey Ramos
Maria Camps Sintes
Francesc Cardona Natta
M. Antònia Font Gelabert
Tomàs Martínez Miró
Pere Polo Fernández
Joana Tur Planells

COORDINACIÓ:
Joan Lladonet

Han coordinat el monogràfic:
Pere Polo i Vicent Mauri

S'agraeix la col· laboració de les autores i dels autors dels articles.

MAQUETACIÓ I COMPOSICIÓ:
Toni Martínez

Escola de Formació en Mitjans Didàctics.
C/ Marià Canals, 13
07005 Palma
Tel. 971 91 00 60

PUBLICITAT:
Jaume Ferran, 58
07004 Palma
Tel. 971 90 16 00

DISSENY DE LA PORTADA:
Gràcia Ausiàs

FOTOS:
Pere Polo
Internet

Els articles publicats en aquesta revista expressen unicament l'opinió de les seves autores i dels seus autors.

Allioli
ISSN 1576-0197. D.L. V-1.454-1981.
Pissarra
D L: PM 533/77 **ISSN:** 1133-052X

editorial i presentació

Temps de desigualtats, temps de reivindicacions

L'estiu passat vàrem participar en el Seminari Pedagògic Internacional Escola, Diversitat Cultural i Treball organitzat per l'Institut de Pedagogia Popular del Perú, IFEJANT, PRATEC i IPEDEHP. La participació en aquests seminaris de l'STEI-i ve de lluny, la del STEPV és més recent. La metodologia del seminari va consistir en la presentació d'experiències, valoració per part de comentaristes i col·loqui. En el Seminari varen participar com a comentaristes Pere Polo i Vicent Mauri.

Doncs bé, en acabar el Seminari, un reduït grup de persones varen fer les valoracions habituals sobre com havia anat, quines eren les propostes per millorar-lo, el canvi de context polític i educatiu motivat per l'elecció d'Ollanta Humala com a nou president, quines podrien ser les col·laboracions futures entre els dos sindicats i l'IPP... En aquesta conversa molt interessant vàrem concloure que calia augmentar les relacions entre les nostres organitzacions. Per fer-ho realitat es va pensar que estaria bé aprofundir en el coneixement de la situació educativa del Perú a través de l'edició d'un monogràfic.

El dia del nostre acomiadament del Perú, dinant amb Sigfredo, Isabel, Marta, Alejandro, Empar i Loli, en el barri de Miraflores, tocant el Pacífic, vàrem acordar que ens posaríem a treballar per a fer una realitat aquest projecte.

Lamentablement, el retorn a Europa ens va situar en una realitat molt dura i imprevista. El govern central, presidit aleshores pel PSOE, va anunciar una reforma constitucional, noves retallades laborals... i les diferents comunitats autònomes varen continuar el camí de les retallades en educació, sanitat... També altres estats europeus feien descarregar la dolenta situació econòmica en les treballadores i treballadors per a arravatar-los els seus drets i per a desmantellar els serveis públics.

En aquest context, vàrem considerar, seguint les sàvies consideracions de l'amic Sigfredo Chiroque, que seria més oportú retardar el projecte monogràfic sobre l'educació al Perú i que, ara, en aquesta conjuntura, se'n dediqués un a fer veure com la crisi està afectant l'educació als països del Nord i del Sud.

Per tant, aquesta revista que teniu entre les vostres mans va ser ideada als carrers de Lima, entre debats sobre l'educació, la crisi, la política, les esperances del canvi... i materialitzada entre el País Valencià i les Illes. Esperem que us serveixi per revalidar el vostre (nostre) compromís per l'escola pública i per la transformació social en un moments tan complicats en el Nord i en el Sud. ❑

Per segona vegada, STEI-i i STEPV-lv fem una publicació conjunta de les nostres revistes, Pissarra i Allioli. Som dos sindicats que compartim no sols un mateix àmbit d'actuació, l'ensenyament, sinó també una mateixa concepció del que haurà de ser l'escola pública, democràtica, plural, gratuïta, laica i arrelada al territori, la cultura i la llengua catalana compartida. Coincidim en un model sindical de base assembleària i actitud combativa i també tenim, i això és el que justifica aquest número, una irrenunciable vocació solidària i internacionalista.

En aquella primera ocasió, en el curs 1993/94, la revista se centrava en la figura de Joan Fuster. Ara reprenem la col·laboració per donar una ullada, a vegades inspiradora, d'altres esfereïdora, a l'estat de l'educació en el món.

Com no podia ser d'una altra manera, bona part dels articles d'aquesta revista s'ocupen de com tenim la casa i com la tenen la resta de territoris de l'Estat espanyol. I, lamentablement, tenim en comú el fet de patir una ofensiva històrica contra tot allò que ens identifica i ens uneix: que els governs han d'exercir amb decisió el seu poder per a mantindre i avançar cap a un estat de justícia social. Contràriament, cap nació ni territori espanyol se salva, ara mateix, de la intensa desforestació dels serveis públics mampresa de forma coordinada pels governs autonòmics i de l'estat.

Des de l'anterior número conjunt de les nostres revistes, els treballadors i les treballadores de l'ensenyament, així com el conjunt de la societat, hem abordat una tasca de modernització del sistema educatiu sense precedents. Aquest procés, inacabat, ha creat una riquesa immensa en la forma d'unes noves generacions que són les millor formades que hi ha hagut mai. I això, a pesar de no disposar sempre del suport inequívoc d'unes administracions conscients i implicades en la tasca transformadora de l'educació. En aquest procés hem estat crítics quan ens pensàvem que es podia haver fet més i millor per una escola pública, que ha de garantir l'accés lliure i igualitari al pensament, a la ciència i a la tecnologia. L'escola pública fa possible una excel·lència educativa que no és la d'aquells que entenen l'ensenyament com un servici públic per a empreses privades, sinó una tasca individual i col·lectiva, duradora en el temps, d'emancipació de totes les persones de la ignorància i la pobresa.

Si bé és cert que tenim una de les taxes més altes de fracàs i abandó escolar del nostre entorn socioeconòmic, també és cert que el punt de què partíem era el d'una societat històricament endarrerida i depauperada. Des d'un punt de vista històric, el professorat ha fet un treball magnífic i ha invertit una inèrcia de misèria i ignorància seculars. Tot aquest esforç col·lectiu es troba ara en qüestió i hem entrat en una dinàmica on sembla que els governs han perdut el control sobre les polítiques que han de desenvolupar-se.

Tampoc el benestar dels estats del nostre veïnat europeu, l'espill en què alguna vegada ens miràvem, no passa pel millor moment: l'escola republicana francesa, un model tan inspirador en alguns aspectes durant tants anys, corre perill de descomposició sota el regnat de Sarkozy.

D'altra banda, al continent americà, del qual s'ocupa àmpliament aquesta revista, es donen processos esperançadors, tot i que amb tota mena de sensacions ambivalents, com el cas del Perú, amb el nou període que obre l'arribada al poder d'Ollanta Humala, o les mobilitzacions estudiantils xilenes després de dècades de sotmetiment a polítiques depredadores de la cosa pública en favor de la banca mundial i la butxaca privada.

Els processos llatinoamericans i la reflexió i l'actitud digna i combativa dels i de les mestres americanes han de servir-nos d'aprenentatge per al temps de resistència i d'apoderament del nostre destí en què ens trobem. ❑

ILLES BALEARS. RETALLADES A L'EDUCACIÓ: ORGANITZEM LA RESPOSTA!

Biel Caldentey, secretari general de l'STEI-i
M. Antònia Font, secretària d'Ensenyament públic de l'STEI-i

Per situar-nos dins la realitat de les Illes Balears primer volem fer una breu presentació de dades i xifres. Segons dades de la Conselleria d'Educació, Cultura i Universitats i de l'Anuari de l'educació 2011 (http://www.uib.es/depart/dpde/ à Informació d'interès), durant el curs 2010-2011, al sistema educatiu de les Illes Balears hi havia 170.120 alumnes.

Educació infantil	40.872
Educació primària	65.203
ESO	40.316
Batxillerat	13.309
Cicle Formatiu Grau mitjà	6.487
Cicle Formatiu Grau superior	3.933
Total	**170.120**

A la resta d'ensenyaments hi trobam:

Educació especial			575
PQPI			2.194
Règim especial	Sistema públic	25.807	26.150
	Sistema privat	383	

Alumnat escolaritzat per titularitat de centre:

	Illes Balears	Estat
Titularitat pública	62,3%	67,5%
Titularitat privada	37,7%	32,5%

Pel que fa al professorat:

Centres públics	
Mallorca	8.472
Menorca	1.204
Eivissa	1.562
Formentera	128
Total	**11.366** (d'aquests, uns 2.440 són interins)
Centres concertats	
Total	**4.826**

Les infraestructures i els equipaments educatius són insuficients en general a totes les illes, però és especialment preocupant a l'illa d'Eivissa on ja hi ha prou senyals d'alarma i d'advertiment des de fa estona, per la saturació d'alumnat dins els centres, que han quedat clarament insuficients per a acollir tot l'alumnat que, per llei, té dret a estar escolaritzat, i ho ha de fer en bones condicions. El nostre sistema educatiu encara disposa de barracons o aules prefabricades que ja no haurien de ser als patis de les escoles. Palma i Inca tenen més centres privats–concertats que centres públics. Aquesta tendència, d'ençà de l'aprovació de la Llei del Dret a l'Educació de 1985, s'ha d'invertir a favor de la construcció de centres públics.

RETALLADES A EUROPA I A L'ESTAT

Als països europeus de l'entorn més proper, per exemple a França, el president Sarkozy manté que

sobren mestres. L'assetjament dels mercats i la crisi del deute han servit d'excusa perquè nombrosos governs hagin decidit retallar la inversió en educació.

L'ajustament del dèficit imposat pel Banc Central Europeu (BCE), l'FMI i la Unió Europea s'ha fet més exagerat a països anomenats *"PIIGS"* com Portugal, Irlanda, Itàlia, Grècia, Espanya... amb dramàtiques limitacions als pressuposts d'educació. Durant uns anys s'ha retallat el pressupost dels estudis superiors universitaris. Ara comencen a altres trams educatius i l'agressió va cap a la formació bàsica, a disminuir docents. Fins i tot a Itàlia han introduït anuncis publicitaris a les aules.

"...sindicat, que defensa un model d'escola pública, en català, inclusiva, que respecta el medi ambient, participativa, democràtica, arrelada al medi i que treballa per la igualtat entre homes i dones."

Mentre el BCE imposava austeritat, la comissària d'educació de la UE advertia del perill de retallar la inversió educativa, però això no ha estat inconvenient perquè Itàlia retalli 700 milions d'euros en ensenyança secundària i Portugal en retalli 200. Altres països també retallen; Irlanda, Polònia, Sèrbia, Romania, Txèquia, Macedònia i Estònia entre un 5 i un 10%.

Els beneficis de l'educació són molt elevats, tant per a les persones com per a la societat. Per cada euro que s'inverteix en educació se'n treuen 3,9 de benefici. Més titulació proporciona menys desocupació. Més titulació també suposa, més salari i més rendibilitat pública i privada. Segons un estudi publicat fa poc, les persones sense feina amb titulació inferior al batxillerat representen el 21,9% i les persones sense feina amb titulació superior al batxillerat, només el 9%.

El pressupost educatiu global de l'Estat espanyol s'ha reduït, segons dades del ministeri, en 2.200 milions d'euros, tot i que la xifra global d'alumnat i de professorat a l'Estat ha pujat. Si la cultura política del PP

Roda de premsa STEI-i, FAPA, FETE-UGT, CCOO, FADAE.

de Madrid, de Galícia o de Castella-la Manxa es vol implantar a les Illes trobarà l'oposició del nostre sindicat, que defensa un model d'escola pública, en català, inclusiva, que respecta el medi ambient, participativa, democràtica, arrelada al medi i que treballa per la igualtat entre homes i dones.

RETALLADES A LES ILLES BALEARS

La política d'austeritat atempta contra els drets a l'educació, a la salut i al benestar social. El pressupost per a l'any 2012 del Govern de les Illes Balears s'inscriu dins d'aquesta lògica i si l'analitzam a fons, hi trobam dades que ens preocupen:

- Una disminució de la inversió educativa no inferior a 55 milions d'euros, que poden arribar a ser més de 118 milions, si la comparam amb la liquidació del 2010, que fou de 861 milions, i el pressupost inicial del 2012, que és de 743 milions.

- La constatació que el pagament del deute i els seus interessos és de 779 milions i el pressupost inicial per a educació és de 743 milions.

- Tot i que el pressupost global de la CAIB puja respecte del pressupost anterior, la quantitat destinada a educació baixa. El retrocés del pes

Ciutadans i ciutadanes fent cua per matricular-se a un centre d'adults.

d'educació en el pressupost general el 2010 representava el 24,3%, ara està previst el 20,88% per sota del 21,19% destinat a pagar deute.

Aquest escenari pressupostari s'afegeix a les retallades ja aplicades al llarg d'aquest curs escolar 2011-2012. Els auguris per a l'any vinent i de cara al curs 2012-2013 són els d'accentuar aquesta línia de retallades. Volen fer-ho amb l'augment de l'horari lectiu del professorat de secundària, que provocarà una disminució de la plantilla de professorat interí. També es congela el sou dels funcionaris i empleats públics per a l'any 2012, es puja la retenció de l'IRPF entre dos i tres punts, la qual cosa se suma a la retallada de sous efectuada el maig de 2010.

"...cap mesura per a controlar el frau fiscal de les grans fortunes i els grans patrimonis, cap augment fiscal per al gran capital..."

El partit popular gaudeix, tant en el Govern central com en el de les Illes Balears, d'una àmplia majoria parlamentària, tot i que ha obtingut la confiança del 44,5% de l'electorat. Aquest govern disposarà de la força per imposar polítiques anomenades d'austeritat que, com anirem comprovant, són polítiques de retallades de drets i d'aprimament de l'estat del benestar.

Sota la mística de l'equilibri pressupostari i de l'austeritat, l'Administració estatal i l'autonòmica, propiciaran la degradació dels serveis públics, fent polítiques fiscals regressives com són posar més imposts indirectes, augmentar les taxes, l'iva, etc. i la disminució d'imposts per a les rendes del capital i les grans fortunes. Aquestes foren algunes de les mesures que el 30 de desembre de 2011 es varen aprovar en el primer consell de ministres del govern de l'estat (PP): retalls de 460 milions al Ministeri d'Educació, augment de l'IRPF, cap mesura per a controlar el frau fiscal de les grans fortunes i els grans patrimonis, cap augment fiscal per al *gran capital*, perspectiva de recessió per a l'any 2012, augment de l'atur, durant el febrer la contrareforma laboral, un atemptat al drets dels treballadors i treballadores... En tenim un exemple al nostre àmbit, el Govern de les Illes Balears ha decidit no aplicar l'impost sobre els patrimonis de més de 700.000 euros, d'aquesta manera deixen de recaptar uns 23 milions, que són molt necessaris per al manteniment dels serveis públics.

Caldrà resistir i lluitar contra aquestes polítiques neoliberals imperants aquí i a la Unió Europea que carreguen l'ajustament sobre la majoria social i imposen en nom de l'austeritat polítiques antisocials i antieconòmiques.

Tot això afecta i afectarà programes d'atenció a l'alumnat amb més necessitats educatives. Ja hi ha supressió de professorat d'atenció a la diversitat i anul·lació de programes de reforç, PAIRE, PALIC i PROA. L'STEI-i exigeix que, a una comunitat on l'índex de fracàs escolar és tan alt, es mantingui i es cobreixi tota l'atenció a l'alumnat amb necessitats específiques de suport, ja que pràcticament tots els centres de les diferents illes ens han contestat una enquesta dient-nos que tenen un alt percentatge d'alumnat amb necessitats específiques de suport.

Ens trobam, durant el primer trimestre del nou curs, en un important retard amb la dotació de les partides

pressupostades ordinàries i de funcionament als centres docents. Els centres només han cobrat fins al mes de juny de 2011. Aquestes partides paguen l'electricitat, l'aigua, les despeses de manteniment, l'assignació pressupostària als departaments per material d'aula, de laboratori i per material fungible. Els centres públics ens han fet arribar informació que encara no han rebut els diners per a despesa ordinària. El Conservatori de música d'Eivissa no ha rebut dotació econòmica ni de personal de manteniment i neteja i el de Menorca, tampoc. Encara no s'han abonat les despeses per dietes i desplaçaments dels EOEP ni dels EAP. N'hi ha que els deuen uns 17.000 euros, al voltant del 80% de la partida de despesa de funcionament del segon semestre.

"...supressió de la Jubilació LOE als 60 anys, retalls d'entre un 5 i un 7% al sou dels mestres, professors i professores; supressió de les substitucions per baixes, malalties..."

A formació professional i centres d'adults hi ha manca de places i de cicles formatius per a cobrir la necessitat de formació dels joves que són fora del sistema educatiu i de les persones que són a l'atur o que cerquen una oportunitat de formació, ara que amb la crisi no troben feina. Falten places també a les escoles d'adults i a les escoles oficials d'idiomes. Hi ha molta gent que ha quedat a fora de l'escola i que està en llista d'espera, perquè no s'ha pogut matricular. Hi ha un gruix important de població amb necessitats de formació que no s'ha pogut matricular als centres de formació professional. A alguns IES hi ha 50 , 70, o 100 persones en llista d'espera per als cicles formatius de grau mitjà o de grau superior.

S'han retallat també recursos fora dels centres com són els camps d'aprenentatge, que serveixen de complement als centres educatius, o tots els retalls d'ajudes i subvencions per als menjadors, llibres de text, transport escolar, escoles matineres...

Tenim problemes per cobrir els desplaçaments que els equips d'orientació educativa de primària (EOEP) fan als diferents centres educatius repartits per les illes. Dificultats per fer les itineràncies entre els diferents centres. I pel que fa a les condicions

laborals del professorat: supressió de la Jubilació LOE als 60 anys, retalls d'entre un 5 i un 7% al sou dels mestres, professors i professores; supressió de les substitucions per baixes, malalties o per permisos; abans es cobrien les baixes de 15 dies, ara només es cobriran les de 30. Suposarà menys contractació d'interins. Això és un atac al col·lectiu més feble de treballadors, en fer caure damunt els interins que no tinguin una vacant per a tot l'any, els retalls per afrontar la crisi a l'ensenyament públic, ja que a partir del curs 2011-2012 aquests interins deixaran de cobrar els dos mesos d'estiu.
S'ha produït un deteriorament de les condicions laborals pel que fa a nombre d'hores, ràtios d'alumnes, possibilitat de fer desdoblaments, atenció individualitzada, posada en marxa de projectes d'innovació, etc.

"...suprimit els programes de formació permanent del professorat, de reciclatge de català i s'han suspès les subvencions per a fer cursos de formació o per a fer activitats de dinamització lingüística i cultural..."

Pel que fa a les ràtios, hi ha centres que les han hagut d'elevar molt i l'Administració educativa encara no li ha donat una solució. L'STEI-i demana que o bé es faci un desdoblament de grup o bé que hi hagi dos mestres dins l'aula. A més a més, s'ha de tenir en compte que hi ha una normativa que regula l'espai, on s'indica que cada alumne ha de disposar d'uns dos metres quadrats a infantil i d'un metre i mig a primària segons el Reial Decret 132/2010 sobre requisits mínims dels centres educatius.

Són especialment preocupants les ràtios d'Eivissa. Tots els centres de primària avisen que estan per damunt les ràtios establertes. CEIP Cas Serres, CEIP Labritja, CEIP sa Graduada, a Eivissa. CEIP S'Albufera, CEIP Punta de n'Amer; CEIP Jaume I de Palma Nova; CEIP Blanquerna del Pont d'Inca, CEIP Vialfàs de Sa Pobla; CEIP Jaume III de Llucmajor, tots aquests de Mallorca i a Menorca, el CEIP Mare de Déu de Gràcia. Pel que fa als centres de secundària també tenen grups per sobre de la ràtio establerta d'una forma preocupant a IES Quartó de Portmany, IES Sa Colomina, IES Sant Agustí d'Eivissa, IES Calvià, IES Capdepera, IES Puig de Sa Font de Son Servera a Mallorca i IES M. Àngels Cardona de Menorca...

S'han suprimit els programes de formació permanent del professorat, de reciclatge de català i s'han suspès les subvencions per a fer cursos de formació o per a fer activitats de dinamització lingüística i cultural. Supressió d'ajudes per a formació de professorat.

També s'ha retallat el pressupost de la Universitat de les Illes Balears (UIB), un 12,5% en dos anys de la transferència nominativa. Tot això, quan la implantació de la reforma del Pla Bolonya requereix un finançament addicional. El finançament de la UIB està per sota de la mitjana estatal, tant en relació al PIB com en la inversió per alumne. La darrera mesura és l'anul·lació de la possibilitat que les universitats puguin accedir a crèdits avalats pel Ministeri d'Educació per a implementar els campus d'excel·lència.

S'ha fet l'anunci d'augment d'hores lectives al professorat de secundària per al curs 2012-2013. Això pot implicar la pèrdua d'hores per fer coordinacions, atenció específica a l'alumnat amb dificultats... I també implica més pocs professors per a fer front a més alumnat, ja que aquest creix, de moment, cada curs. El professorat tanmateix farà les mateixes hores però en comptes de coordinacions o desdoblaments i atenció individualitzada, farà hores lectives. L'OCDE, en el darrer estudi, diu que a l'Estat espanyol es fan més hores lectives que la mitjana europea i en canvi això no dóna uns millors resultats.

Concentració de la Junta de personal docent davant el Consolat de la Mar, el 12 de desembre de 2012.

Es fa palesa la voluntat d'atacar el model d'escola inclusiva i en català per part del govern autonòmic: s'han produït anuncis de canvis a la llei de normalització lingüística, la modificació del decret que regula un mínim del 50% en català a l'ensenyament i que encara no es compleix a alguns centres. La lliure elecció de

llengua provocarà la segregació de l'alumnat als centres educatius de les Illes Balears.

S'elimina o retarda la convocatòria de subvencions al tercer sector que afecta associacions que treballen en programes educatius de formació ocupacional per a joves i al·lotes i per afavorir tant la seva formació personal com la seva inserció social i laboral.

I davant tot això, què podem fer? Organitzar la resistència, unir forces, programar accions, fer prendre consciència a tota la població de les causes reals de la crisi. Pot ser hi hagi recuperació de l'ocupació, però serà a costa de degradar les condicions de treball i els drets laborals adquirits i no la pujada dels imposts als qui poden pagar més. Els rics podran ser més rics i la classe mitjana i baixa cada vegada serà més pobra. L'STEI-i explica, a les reunions o a les assemblees que convocam als centres, les causes de la crisi i disposa de materials complementaris per aprofundir en aquestes qüestions i poder explicar-les a l'alumnat.

"...intenten alienar la població i convèncer-la que ha de ser submisa i ha d'acceptar la pèrdua de drets i encara ha de donar les gràcies."

Aquesta crisi que afecta les Illes Balears, els PPCC, l'Estat espanyol, Europa i el món, programada per xuclar els recursos naturals de la terra en benefici d'uns pocs, que no soluciona el problema de la fam de tantes persones al món i que ens deixa sense drets socials i laborals, necessita una resposta organitzada en aquests mateixos àmbits, local, de país, estatal, europeu i mundial. Les organitzacions sindicals i els moviments socials que hi poden donar una resposta hi són. Ara toca organitzar la resposta a la crisi de forma coordinada i conjunta. Fer saber a la ciutadania que els "mercats i els lobbys de poder" promouen la desafecció política, corrompen els polítics, sembren la societat d'individualisme i desànim, destrueixen la democràcia i, amb un mal ús generalitzat per part de la ciutadania de pantalles i mitjans tecnològics, intenten alienar la població i convèncer-la que ha de ser submisa i ha d'acceptar la pèrdua de drets i encara ha de donar les gràcies.

En la construcció d'un món millor hi hem de ser tots i no hi sobra ningú. Treballadors, estudiants, moviments socials, moviment 15M, ecologistes, moviments feministes... Els drets aconseguits els defensarem tots junts. Hem d'aprofundir en la democràcia, en la participació popular directa, que facilitin les Iniciatives Legislatives Populars (ILP), els pressupostos participatius i l'obligatorietat de referèndums en qüestions de fons amb uns parlaments que s'adeqüin, en la seva composició, a la pluralitat política realment existent.

És imprescindible la millora del finançament de la Comunitat Autònoma. Acabar amb els 3.000 milions d'euros que se'n van als fons de l'Estat i no tornen. La Comunitat Autònoma de les Illes Balears ha estat fins ara la més mal finançada de tot l'Estat.

Un entorn social i polític favorable per a un pacte per l'educació amb pressupost adequat, que hi destini el 6% del PIB, on la llengua catalana ocupi el lloc que li correspon com a llengua pròpia d'aquesta comunitat, amb un pla específic per atacar el fracàs escolar.

* * * * *

A les Illes Balears el Govern autonòmic –així com els Consells Insulars i l'àmplia majoria de les administracions locals- du a terme un programa d'austeritat inspirat en la doctrina neoliberal que supera el de la UE. La finalitat "oculta" és la privatització total i/o parcial dels serveis públics, reduir a la mínima expressió l'esquifit estat del benestar. Són temps difícils, són temps de resistència. Cal que sigui activa. Cal que la ciutadania -professorat, alumnat, pares i mares- prengui consciència que la lluita per la sanitat, l'educació i el benestar és tasca de totes i de tots. Nosaltres ens fem una pregunta: Quin pacte social per l'educació és possible amb el desplegament d'aquestes polítiques?

La nostra resposta és que si l'educació no és l'eix central de l'acció de govern, si no s'incrementen els pressuposts d'educació, si no es fa una política activa per la inclusió escolar, la cohesió social i el foment actiu de la nostra llengua i cultura, no ens trobaran com a "comparses" d'una farsa. Són temps difícils. Cal una resistència activa. ❑

EN LLUITA PERMANENT PER L'ESCOLA PÚBLICA VALENCIANA*

M. Ángeles Llorente Cortés, directora de l'Escola de Formació Sindical Melchor Botella (Intersindical Valenciana), Federació de MRP del PV
Vicent Mauri, STEPV - Intersindical Valenciana

Protestar, manifestar-se, combatre amb tots els mitjans al nostre abast les retallades en l'educació pública ha de ser una prioritat fonamental per a totes les persones que encara creiem en l'educació com a factor de canvi, de progrés i de transformació social. Ni una sola persona de bé pot quedar-se callada davant la magnitud de l'atac dels anomenats "mercats". Un atac que no només afecta la universalitat i gratuïtat del sistema educatiu, sinó que posa en risc els pilars de la democràcia, de la igualtat, de la justícia i de la veritat.

Però no ens enganyem, això no comença ara, des de fa més d'una dècada, es van produint atacs sistemàtics al caràcter públic de l'educació, creant les condicions necessàries per a la privatització, no només del sistema, sinó de les ments i de les consciències de la ciutadania. Primer ens fan creure que el sistema públic no funciona (recordem els falsos discursos de violència i autoritat a les aules, de llibertat d'elecció, d'idearis educatius, d'eficàcia i de competitivitat... etc.) i després ho privatitzen per construir un vast negoci amb l'educació i la formació.

Al País Valencià, tenim llarga experiència sobre el tema. I a més podem presumir que de manera més o menys ininterrompuda al llarg de gairebé 20 anys, l'STEPV i els MRP hem participat molt activament en la Plataforma en Defensa de l'Ensenyament Públic, amb la qual s'han canalitzat moltes de les nostres protestes i propostes.

"...seguint la seva homòloga Esperanza Aguirre, s'inventen els CIS, Centres d'Iniciativa Social, eufemisme descarat i groller per a regalar sòl públic a empreses privades..."

Recordem que la despesa pública en educació a la nostra comunitat era, el 2009, el 5% del PIB, mentre la Plataforma en Defensa de l'Ensenyament Públic porta reivindicant el 7% des de fa més de 20 anys. Durant els 8 anys de govern del Partit Popular, els concerts amb entitats privades han augmentat en tots els trams educatius, fregant ja el 50% de l'oferta educativa en l'ensenyament obligatori. La tendència privatitzadora s'estén cada vegada més, ara ja amb llum i taquígrafs (el president Fabra advoca clarament per ella) i les retallades es multipliquen. Menys diners per al funcionament general dels centres, eliminació de programes de suport, menys diners per a formació docent, amenaça de tancar centres de formació del professorat, intent d'eliminar les línies en valencià, eliminació de desdoblaments i un llarg etcètera que posa en perill la qualitat del sistema educatiu públic.

Convé saber que en data de setembre de 2011, més de 19.000 alumnes continuen escolaritzats en 900 barracons, tot i que es lliuràs una descomunal batalla, després de la promulgació de la LOGSE, per a la construcció de tots els IES necessaris. L'escàndol de CIEGSA (empresa privada encarregada de construir centres per mandat de la Conselleria), enorme forat negre que s'ha empassat milions i milions de diners públics, no ha fet reflexionar els polítics del PP del PV que ara, seguint la seva homòloga Esperanza Aguirre, s'inventen els CIS, Centres d'Iniciativa Social, eufemisme descarat i groller per a regalar sòl públic a empreses privades, per a fer negoci amb l'educació allà on precisament hi ha dèficit de places escolars.

I això en nom de la llibertat. Quina llibertat tindran les famílies dels barracons per portar els seus fills a un centre públic? Quina llibertat han tingut fins ara per a triar un centre en condicions? Quina llibertat té la filla d'una família en atur per a anar a una escola d'elit? I més enllà de tanta falsedat ens preguntam: ¿l'infant, té alguna llibertat? Es garanteix el seu dret a la igualtat d'oportunitats i a rebre una educació de qualitat que no

adoctrini i preservi la seva capacitat de judici i decisió? Sembla obvi que no, perquè no hi ha llibertat sense justícia social, no hi ha llibertat sense igualtat de drets per a tothom.

Tampoc no hem d'oblidar que la Conselleria d'Educació del PV en els anys de govern del PP no ha construït ni una sola escola infantil pública, i a més va deixar perdre el 50% d'11.424.709 euros el 2008, 2009 i 2010, que el pla Educa 3 del Govern central, assignava al País Valencià per adequar l'oferta d'educació infantil a la demanda. Si és un fet demostrat que en els primers tres anys de vida es desenvolupen les capacitats bàsiques que condicionaran futurs aprenentatges, la no creació d'escoles infantils públiques, llasta de manera gravíssima el principi d'igualtat d'oportunitats, i és una de les causes fonamentals de les desigualtats que posteriorment detectam en l'alumnat i que condicionen el seu èxit acadèmic.

"...sancions a directors per manifestar opinions legítimes o reivindicar drets bàsics, eliminació de les competències dels consells escolars per a l'elecció de la direcció..."

Al País Valencià vivim la contradicció permanent dels que diuen combatre el "fracàs escolar" i que alhora retallen programes de compensatòria, (s'ha retallat el pressupost en un 40%, dos anys consecutius), redueixen professorat de suport, eliminen desdoblaments, augmenten les ràtios i eliminen línies en valencià. Totes elles mesures, tisorades, que van directament al cor del que hauria de ser l'objectiu més important del sistema educatiu: garantir l'èxit educatiu de tot l'alumnat, la igualtat d'oportunitats.

En els pressupostos per al 2012 de la Generalitat Valenciana la retallada en ensenyament no universitari es xifra en 20 milions d'euros, cosa que suposarà 1.000 llocs de treball menys, el desmantellament dels CEFIRES i dels assessors lingüístics. Si a això hi sumam la retallada dels 400 programes de compensatòria, s'arriba a la xifra de 2.200 professors/es que se n'han anat a l'atur. A formació professional es parla d'un pla de reforç tan raquític que afecta només 80 dels 400 instituts. Raquitisme que va impedir que 16.000 alumnes optassin a FP. És d'una hipocresia sense límits, proclamar la necessitat de formació tècnica dels joves, de competència, d'investigació, mentre es desmantella la formació professional i es retallen els cicles formatius. I per si això fos poc, endarrereixen el pagament a les universitats públiques (131 milions d'euros), mentre, això si, pugen les taxes, impedint l'accés a les persones amb menys recursos.

Tampoc no podem oblidar que en l'última dècada ha anat minvant la democràcia en els centres escolars: sancions a directors per manifestar opinions legítimes o reivindicar drets bàsics, eliminació de les competències dels consells escolars per a l'elecció de la direcció, privatització de les gestions de transport i menjador, entre d'altres. Especial rellevància mereix l'antidemocràtica reforma del Consell Escolar Valencià que va eliminar de cop la representació dels MRP, va retallar la participació de les famílies, alumnat i professorat i l'augment de la representació de l'Administració, amb el menysprea-ble objectiu d'eliminar la discrepància.

I és que les polítiques educatives no són més que una part de les polítiques neoliberals d'un capitalisme salvatge que utilitza les crisis com a excuses per a retallar els legítims drets de la ciutadania, mentre els seus mentors, avui anomenats mercats, s'enriqueixen a costa de la pobresa material i educativa d'una majoria de la població enganyada per uns mitjans de comunicació al servei dels grans poders econòmics internacionals que negocien amb la vida (armament) la salut (narcotràfic) i la dignitat (prostitució i tràfic d'éssers humans).

*Aquest text s'ha traduït del castellà. ❑

CRISI DEL CAPITALISME I EDUCACIÓ PÚBLICA*

César Cascante,
professor de la Universitat de València, cesar.cascante@uv.es

A la memòria d'Ignacio Fernández de Castro

Tal i com va plantejar Marx en els Grundrisse, el capitalisme no pot tolerar un límit. Les contradiccions internes de l'acumulació del capital provoquen crisis que no són resoltes: se salten o eludeixen barreres per a iniciar camins que condueixen a noves situacions de crisi.

Seguint l'estela de Marx, David Harvey ha explicat que la forma de la crisi actual del capitalisme està dictada en gran part per com es va sortir de la crisi anterior, la qual es va iniciar els anys setanta del segle passat.

El problema per al capitalisme dels anys setanta del segle passat era el poder excessiu del treball en relació al capital en algunes regions del planeta. Es tractava de disciplinar el treball mitjançant els processos de *deslocalització* i així tenir accés a tots els subministraments de treball del món.

A partir que es va aconseguir aquest objectiu es va començar a forjar la crisi actual. L'estancament dels salaris va disminuir la demanda que es va tractar d'augmentar amb crèdits per al consum, en forma de targetes de crèdit i hipoteques per a la compra d'habitatges. Tot i això els guanys de la indústria estaven caient i el capitalisme va ser orientant cap a les operacions financeres, que especulant amb el capital varen produir grans beneficis, de manera que aquest nou capitalisme financer va créixer fins arribar a generar sis o set vegades més plusvàlues que el capitalisme industrial.

"Per afavorir el consum del producte educatiu es va utilitzar la teoria del capital humà, nascuda com a correlat educatiu de les doctrines econòmiques neoliberals..."

Ara vivim la crisi d'aquest capitalisme financer que intenta resoldre's mitjançant la socialització de les seves pèrdues i l'obtenció de noves plusvàlues a través del deute dels estats, amb les conseqüències de pèrdua del benestar de la majoria de la població.

En termes generals podem dir que el capitalisme no pot resoldre les seves crisis, només pot desplaçarles en l'espai, realitzant l'acumulació del capital en regions en què les relacions capitalistes estan encara en estat embrionari.

Però en els anys setanta del segle XX no només el capitalisme financer estava en estat embrionari. A més quedaven altres aspectes com els recursos naturals (l'aigua i la terra, entre altres) la sanitat i l'educació que no estaven prou explotats pel capital.

L'educació, com la sanitat, en algunes zones del planeta amb prou feines estava estesa, en altres tenia un desenvolupament mitjà i en les zones més desenvolupades havia arribat a tots els ciutadans/es, però estava sota el control de l'Estat. L'educació era un dels aspectes en què les relacions capitalistes estaven encara en situació embrionària.

Per a la seva explotació era necessari estendre-la el màxim (educació per a tots al llarg de tota la vida) i aconseguir que s'organitzàs com un mercat.

Per organitzar-la com un mercat hi havia d'haver llibertat d'oferta educativa per part de qualsevol entitat amb la major autonomia, portar al màxim la capacitat d'elecció d'oferta educativa per part dels clients del producte educatiu, i limitar el paper de l'administració de l'Estat a donar informació als clients de la qualitat dels diferents productes educatius, sense oblidar el seu paper de pagador de l'educació, perquè el seu consum augmentàs sense dependre del poder adquisitiu de cada client.

Per afavorir el consum del producte educatiu es va utilitzar la teoria del capital humà, nascuda com a correlat educatiu de les doctrines econòmiques neoliberals: l'educació és una

inversió que han de fer les persones i els estats per tal que sigui rendibilitzada en forma d'augment de l'ocupació, els salaris, de la productivitat i de la competitivitat. És a dir, com un element fonamental en la generació de riquesa per a les empreses, que s'anirà estenent al conjunt de la societat.

"...fins a la creació de fundacions públiques o privades que són instruments d'influència en el sistema educatiu de manera directa i que es constitueixen en agències..."

La crisi actual està deixant al descobert les falsedats del capitalisme neoliberal en general, però no tant en el terreny de les polítiques educatives que segueixen essent hegemòniques encara. Bona part dels opositors a les polítiques neoliberals segueixen plantejant per a l'educació la consigna d'educació de qualitat per a tots al llarg de tota la vida, sense pensar que es tracta d'un excel·lent eslògan per a augmentar el consum educatiu i que la qualitat de l'educació no és un concepte que es pugui concretar al marge dels antagonismes socials. També han interioritzat que en l'educació, independentment de què i com s'ensenyi, hi ha el futur de la societat, i fins i tot, que la vinculació de l'educació amb l'empresa afavoreix a tots perquè permet l'obtenció de llocs de treball, la millora de la productivitat, etc. El que no deixa de ser una interiorització de les teories del capital humà. Altres iniciatives que es pretenen d'esquerres tracten de centrar-se en la disminució del fracàs escolar entre els sectors populars, com si el nombre o la qualitat dels llocs de treball vingués donat per la formació dels subjectes al marge de les relacions de força entre capital i treball, o, com si, contra tota evidència, continuar estudis contribuís a una major consciència crítica sobre la realitat social. També, moltes vegades, la necessària defensa de l'escola propietat de l'Estat, enfront de la privada ignora que les polítiques educatives neoliberals no tenen com a propòsit, en primera instància, el canvi de propietat del servei educatiu, ni la disminució de la despesa de l'Estat en educació, sinó fer negoci on interessi i amb qui interessi, encara que sigui a les institucions educatives de l'Estat, utilitzant per a això la falsa idea que el producte educatiu és bo sempre, que el seu consum ha de ser universal i per tant sufragat pel propi Estat de forma directa o indirecta.

L'hegemonia de les polítiques educatives neoliberals, fins i tot dins dels sectors que s'hi oposen, o diuen oposar-s'hi, ha permès que el seu èxit sigui en aquests moments molt notable. El capitalisme obté beneficis a través de diversos mecanismes legitimats que van des de la realització pels estudiants de pràctiques en les empreses com a treball no remunerat, o la venda de material informàtic per a fins educatius, passant per la producció d'activitats de formació que li són rendibles gràcies al finançament dels propis estats, fins a la creació de fundacions públiques o privades que són instruments d'influència en el sistema educatiu de manera directa i que es constitueixen en agències per a oferir serveis que els estats externalitzen, o per a la promoció d'investigacions que els siguin rendibles d'alguna manera.

Potser puguem explicar-nos la insuficiència dels plantejaments que han pretès oposar-se a l'Estat i a les polítiques educatives neoliberals per la falsa identificació que han realitzat entre educació estatal i educació pública. En els anys setanta del segle passat, Althusser, seguint l'estela de Lenin pel que fa al paper de l'Estat en

el capitalisme i de Gramsci sobre els mecanismes d'hegemonia, ja va posar de manifest que l'educació era un aparell ideològic de l'Estat burgès, que formava part de la superestructura de la societat burgesa. Després varen arribar els sociòlegs crítics per explicar de forma més refinada el paper de legitimació de l'ordre capitalista que l'educació realitzava en assenyalar com el currículum escolar explícit i ocult que habitualment s'imparteix, tant en institucions estatals com en les privades és el resultat de la selecció de la cultura que fa la classe dominant per a anar reproduint els seus interessos de classe.

Avui més que mai, l'educació, encara que sigui estatal, compleix aquest paper legitimador de l'ordre capitalista a més d'haver-se convertit en un negoci desenvolupat per les polítiques educatives neoliberals, que estan aconseguint que sigui un producte de consum sense valor d'ús ni valor de canvi per a la ciutadania.

"...però també lluitar, més enllà de l'educació, per una solució de la crisi que transcendeixi la falsa democràcia en què vivim la majoriadels pobles del planeta..."

Sense valor d'ús perquè no contribueix a explicar el món del capitalisme neoliberal en què vivim i es dedica cada vegada més a proporcionar els coneixements, destreses i habilitats (competències) que el subjecte necessita per a estar adaptat a l'ordre social imposat i a difondre de manera implícita o expressa la ideologia del capital humà com a incentiu per al consumisme educatiu i la penetració de l'empresa en l'educació allà on pot resultar rendible.

Sense valor de canvi perquè l'educació evidencia avui dia, sobretot en els països capitalistes més desenvolupats, que no proporciona ocupació, sinó que el nombre i la qualitat dels llocs de treball no depenen de la formació rebuda pels individus, sinó de la correlació de forces entre capital i treball, que s'anirà concretant en la lluita de classes que s'està agreujant al voltant de la resolució de la crisi que pretén imposar el capitalisme i, específicament en el terreny del volum d'ocupació pública, única possibilitat d'acompliment amb sentit social dels llocs de treball.

És clar que l'educació pública (de tots/es i per a tots/es) amb valor d'ús i valor de canvi social, no vindrà més que de l'evolució de l'educació estatal si es produeix. Però també és cert que no n'hi ha prou amb oposar-se a la disminució dels pressupostos educatius, o procurar l'increment de l'anomenada qualitat mesurada segons indicadors a l'ús o altres falsament alternatius, o de l'extensió de l'educació com si els seus continguts fossin alliberadors o crítics qualsevol que aquests siguin.

Perquè l'educació sigui pública (de tots/es, és a dir, democràticament construïda des de cada un dels diversos àmbits de participació ciutadana, i per a tots/es, és a dir que els seus fruits reverteixin en el benestar general de la societat) és necessari canviar els seus continguts allà on puguem, perquè tinguin autèntica capacitat de llegir el món i les nostres pròpies vides al mateix temps, però també lluitar, més enllà de l'educació, per una solució de la crisi que transcendeixi la falsa democràcia en què vivim la majoria dels pobles del planeta, caminant cap a una societat que sigui també de tots i de totes i permeti l'accés de cada vegada a més ciutadans/es a l'ocupació en condicions materials suficients i el seu acompliment amb un sentit social.

*Aquest text s'ha traduït del castellà. ❑

ENSENYAMENT PÚBLIC A CATALUNYA, UN FUTUR INCERT*

Ricardo Rodilla Juarranz,
membre del Secretariat Nacional d'USTEC·STEs

Amb l'excusa de la crisi, els governs central i autonòmic estan imposant a Catalunya una sèrie de mesures en els serveis públics en general i en l'ensenyament públic en particular, destinades a reduir considerablement els seus recursos humans i materials i abaratir els seus costos laborals.

Aquestes importants retallades en l'ensenyament públic estan passant una mica més desapercebudes, possiblement per la gravetat de les retallades sanitàries que han ocupat més espai en l'opinió publicada i per una certa desmobilització que està patint l'ensenyament públic català en aquests moments, posteriors a les importants i massives vagues i mobilitzacions contra la llei d'educació de Catalunya i les polítiques educatives neoliberals de la conselleria socialista.

No obstant això, les retallades en l'ensenyament públic deterioren greument les condicions d'aprenentatge de l'alumnat, tindran sens dubte una incidència clara en la devaluació de la qualitat de l'ensenyament en els pròxims anys i empitjoren considerablement les condicions de treball del professorat.

"El nou govern de la dreta catalanista, sorgit de les urnes de febrer del 2011, ha aprofitat convenientment la bretxa oberta per l'anterior..."

Aquests retalls es varen iniciar en l'àmbit estatal amb el govern del PSOE, que va reduir els salaris en un 5% el 2010 i va incrementar la reducció en les pagues extraordinàries el 2011, fet que suposa una retallada salarial de més del 13% de la massa salarial bruta bianual, sense comptar les pèrdues de poder adquisitiu motivades per l'increment de l'IPC dels últims anys.

El govern "catalanista i progressista d'esquerres", a més d'aplicar a Catalunya la retallada salarial estatal sense dir ni piu, va anar més enllà, va intentar imposar una política d'hores extraordinàries a canvi d'increments salarials que les massives mobilitzacions del professorat i el sentit comú de la pràctica totalitat dels claustres, negant-se a acceptar-ho, va avortar. La mesura, si el professorat majoritàriament s'hi hagués acollit, hauria suposat enviar 8.000 professors i professores amb contractes temporals a l'atur.

No obstant això, el govern no es va conformar i va introduir mesures de menor importància, com treure de l'horari lectiu les hores de determinades coordinacions pedagògiques i una reducció generalitzada de les hores lectives de coordinació en l'educació secundària, que va suposar una reducció de mitja dotació per centre aproximada-

ment, que el va ajudar a pal·liar el creixement de la matrícula del curs 2010-2011.

El nou govern de la dreta catalanista, sorgit de les urnes de febrer del 2011, ha aprofitat convenientment la bretxa oberta per l'anterior i ha aprofundit amb més força en les retallades.

A més de mantenir les mesures imposades pel govern anterior sobre les coordinacions, mitjançant acord de govern i la seva posterior plasmació en els PPGG de la Generalitat i passant per sobre de la negociació col·lectiva, ha incrementat en totes les etapes educatives en una hora més l'horari lectiu del professorat, ha reduït les hores lectives per a coordinacions pedagògiques específiques de la formació professional i ha retirat una sisena hora (una hora més diària o 5 per setmana) que realitzava l'alumnat de primària en tots els centres, mantenint-la en centres de zones rurals i entorns urbans desfavorits; en la resta de centres l'ha substituïda per dues hores setmanals fora de l'horari lectiu normal de l'alumnat, per a realitzar reforços amb alumnes que no segueixen el nivell de les classes.

Aquestes mesures han permès al govern de CiU afrontar un curs en què s'han matriculat 21.000 alumnes més amb més de 800 professors menys que el curs passat i conjuntament amb la reducció salarial d'aquest 2011 reduir la massa salarial del professorat en 120 milions d'euros.

Aquesta reducció efectiva de plantilles no ha generat atur real, perquè s'han jubilat 1.500 persones, cosa que ha permès amortitzar aquests més de 800 llocs de treball i contractar al voltant de més de 600 professors i professores que el curs passat no tenien vacant.

"...ha reduït al mínim les substitucions per malaltia o permisos del personal laboral i ha reduït també el personal d'atenció individualitzada a l'alumnat amb discapacitats."

Les conseqüències més directes de les retallades s'han manifestat en la pèrdua de plantilla, en molts centres entre 1 professor /a i 3 a primària i incontrolable a secundària, on hi ha alguns centres que han arribat a perdre fins a 9 o 10 professors /es; en la massificació de les aules amb increments importants de ràtios sobretot en la formació professional i un augment considerable de la mobilitat del professorat en situacions de provisionalitat i interinitat, desestabilitzant les plantilles dels centres.

També ha reduït respecte al curs passat, entre altres, les partides per despesa de funcionament dels centres públics (30%), les beques i ajuts socials a l'alumnat (47,38%), els serveis de suport als centres (7,65%), les ajudes a escoles bressol municipals (31,52%), la formació permanent del professorat (44,51%)... A més ha paralitzat la construcció de nous centres públics, incrementant el nombre de barracons o aules prefabricades; ha reduït al mínim les substitucions per malaltia o permisos del personal laboral i ha reduït també el personal d'atenció individualitzada a l'alumnat amb discapacitats.

Uns retalls petits que no es poden analitzar sols, sinó que s'inscriuen en el marc d'un conjunt de mesures socials agressives contra els sectors assalariats com les reformes laborals, les de les pensions, les de la negociació col·lectiva, les de privatitzacions i externalitzacions d'empreses i serveis públics, que estan suposant un increment important de l'atur i de la precarietat laboral i un retrocés dels drets socials i laborals, que reafirmen l'absolut domini i control del capital financer i industrial sobre totes les instàncies de l'Estat, tant central com autonòmic.

Aquesta reducció de costos laborals, socials i educatius, que comporten les retallades en l'ensenyament públic català el debiliten per fer-lo més permeable a la penetració de la gestió privada.

Aquest és el repte de futur de les polítiques neoliberals, generar plusvàlua, benefici privat del diner públic educatiu, i ho demostra tant el fet que les patronals, fonamentalment catòliques, dels centres privats sostinguts amb fons públics no hagin patit retallades econòmiques en l'abonament del mòdul del concert que els paga el govern, contràriament als seus treballadors i treballadores que varen patir les mateixes retallades salarials que els de l'ensenyament públic, com el marc legal educatiu pactat en l'espectre polític parlamentari, bàsicament per la dreta catalanista i els socialistes catalans, que avança a través de la Llei d'educació de Catalunya (LEC), itineraris per fer viable en el futur l'esmentat repte.

"Un intent d'acabar amb la democràcia de la gestió, d'individualitzar les relacions laborals sostraient-les a la negociació col·lectiva i de desproveir en definitiva, el professorat del control del procés educatiu..."

En l'aplicació d'aquesta llei i els decrets principals que la desenvolupen, els nostres polítics tenen un clar consens, enfortir l'ensenyament privat concertat en detriment de l'ensenyament públic, afegir a la privatització del transport i els menjadors escolars, altres serveis complementaris de suport a la tasca educativa. En aquest sentit la llei obre la via a la gestió privada de la formació, la innovació, l'assessorament i els serveis educatius (orientació psico-pedagògica), i introduir elements de gestió privada en la gestió i organització del treball escolar en els centres públics, establint una cadena de comandament jerarquitzada enfront de la gestió democràtica, un model de direcció jeràrquic i gerencial dotat de poder real per intervenir en l'avaluació i promoció docent i en les condicions retributives, en la provisió i transformació de llocs de treball i en definitiva en les condicions de treball del professorat. Un intent d'acabar amb la democràcia de la gestió, d'individualitzar les relacions laborals sostraient-les a la negociació col·lectiva i de desproveir en definitiva, el professorat del control del procés educatiu, del que s'ensenya i dels valors amb què s'educa.

El camí s'ha obert, ara. Que els nostres polítics aconsegueixin recórrer-lo dependrà de la capacitat d'oposició i mobilització que siguem capaços de generar entre el professorat i la resta de la comunitat educativa.

*Aquest text s'ha traduït del castellà. ❑

LES POLÍTIQUES NEOLIBERALS A L'EDUCACIÓ ANDALUSA*

LA LEA, UNA APOSTA PER L'"EFICÀCIA DE L'ESCOLA"

José Segòvia Aguilar,
responsable d'Acció Sindical, USTEA Ensenyament

En la nostra opinió, el Govern és el primer responsable de l'educació primària. Els ocupadors i les seves empreses contribueixen, treballant amb el Govern i les institucions educatives a procurar objectius clars per a l'educació, d'acord amb les necessitats del mercat. OCDE 2004: Briefing paper for the 2004 meeting of educations Ministers. Dublin.

Les retallades en el sistema educatiu han estat un dels arguments que el PSOE ha posat damunt la taula en el debat electoral abans del 20N, defensant un missatge que atorgava la defensa d'allò que és públic al seu partit i la posada en marxa de polítiques privatitzadores, al PP.

I encara que és cert que hi ha diferències en els processos de privatització directa, no és menys cert que tots dos partits comparteixen el mateix full de ruta que neix del seguiment de les directives europees, estructurades al seu torn en les orientacions de l'OCDE i l'FMI.

El 2007, el Govern de la Junta d'Andalusia va aprovar la Llei d'Educació d'Andalusia (LEA), amb un ampli suport d'organitzacions com CCOO i la UGT.

En aquells moments, des d'USTEA ja vàrem denunciar que obria l'entrada de teories provinents del món de l'empresa o de cultures educatives allunyades de la nostra, i introduirien aquells aspectes que els tractats europeus marcaven com a "necessaris" per a igualar els diferents sistemes educatius, seguint la línia de les teories d'"Eficàcia de l'Escola"

Una nova concepció de l'ensenyament públic, externalització i privatització dels serveis

La consideració del sistema educatiu públic com el conjunt de centres, serveis, programes i activitats de les administracions públiques de la Comunitat Autònoma o vinculats a les mateixes, (art. 3) ha obert la porta per a equiparar les dues xarxes (pública i privada-concertada), cosa que ha suposat l'accés de la iniciativa privada a serveis i programes adreçats en un principi a l'escola de titularitat pública: gratuïtat de llibres, ordinadors per a l'alumnat, pla d'obertura de centres, etc. Aquest mateix article és referit pels empresaris i els jutges per a demanar un augment de les subvencions públiques als centres privats o per a crear agències externes encarregades de serveis educatius (menjadors, obres, monitors...) com l'Agència Andalusa de Serveis Educatius.

L'autonomia dels centres

Està definida com un dels objectius essencials de la llei, una lectura detinguda de la LEA i dels decrets que l'estan desenvolupant, ens la dibuixa com una autonomia tutelada, una autonomia menú on els centres poden escollir sense sortir de l'oferta que la Conselleria fa. De fet la publicació dels reglaments orgànics no la reconeix per al professorat, que es veu obligat a seguir les línies marcades pels documents del centre, amb poc marge per a desenvolupar les seves pròpies idees, ja que el Pla

de Centre obliga tot el personal del centre i hi vincula la comunitat educativa.

Augment de la jerarquia i nou paper de la direcció

Al costat d'un augment de sou, reconeixement per a promocionar a la inspecció o possibilitat de canviar de centre, s'han posat en marxa una sèrie de mesures que fan dels equips directius veritables superiors jeràrquics i que podem resumir en:

- Són considerats els representants de l'Administració en els centres.
- Tenen la potestat de designar tutories, caps de departament i altres càrrecs pedagògics.
- Poden sancionar el professorat (potestat disciplinària).
- Poden imposar el seu criteri en el Pla de Centre i el projecte amb el qual es presenten a les eleccions es converteix en document orgànic del centre.

Avaluació i control extern. Millora de la pràctica docent i rendició de comptes

Amb la creació de l'Agència Andalusa d'Avaluació Educativa (AGAEVE), s'han convertit els processos d'avaluació externa en l'instrument més eficaç de pressió al professorat i als centres educatius.

L'obsessió per la millora dels resultats acadèmics fa que la Conselleria d'Educació utilitzi com a referència proves estàndards de comparació de resultats entre els diferents centres educatius, que encara que no són públiques, si serveixen de referència i ordenen els centres de manera "interna".

També la posada en marxa del Pla de Qualitat i Millora dels Rendiments Escolars, on es lliga una part important del sou del professorat i el 5% del pressupost del centre a la consecució dels objectius prèviament aprovats per la AGAEVE i el grau de satisfacció de les famílies, introdueix un complement de productivitat en tota regla, molt qüestionat pel professorat, experts i fins i tot pel Tribunal Superior de Justícia d'Andalusia.

En resum, es dissenya una manera d'organitzar els centres educatius i les relacions docents centrades essencialment en quatre pilars: proves de diagnòstic o de referència, on cada curs milers de nins i nines realitzen unes proves que serveixen per a comparar els resultats amb altres centres i que en el fons obliguen el professorat a adaptar la seva metodologia i el seu temps educatiu. D'altra banda, l'augment de la jerarquització, definint clarament les direccions com a "prefectures" la tasca és controlar el professorat, exercir de representants de l'Administració educativa, tot això des d'un perfil més de gestor que de coordinador de la comunitat educativa; per últim, les anomenades avaluacions d'acompliment, que camuflades de diverses formes, es basen en un model on agents externs a l'escola (i interns) analitzen essencialment la tasca docent i marquen el grau d'assoliment dels objectius, tot això associat a incentius econòmics.

Tot això es basa en la idea que cal crear una superestructura que digui al professorat què ha d'ensenyar (proves de diagnòstic) i com ho ha de fer (avaluació d'acompliment), i perquè compleixi necessita un o una cap en una estructura jerarquitzada on se sàpiga qui mana i qui obeeix.

Com veiem, el camí està marcat, i el fons de les polítiques que ha posat en marxa el PSOE a Andalusia, neixen del mateix tronc i segueixen, desgraciadament, directrius semblants; ara s'entén que en el debat televisiu cap candidat dedicàs més d'un minut i mig a parlar d'educació.

*Aquest text s'ha traduït del castellà. ❑

L'APOSTA NEOLIBERAL PER LA PRIVATITZACIÓ DE L'ENSENYAMENT PÚBLIC CANARI*

Fernando Pellicer Melo,
membre del Secretariat Nacional de l'STEC-IC i president de la Junta de Personal Docent de Las Palmas

Sota la coneguda excusa de la "crisi econòmica" i l'"optimització de recursos", l'educació pública canària ha patit profundes retallades en els últims anys. Això respon clarament al "full de ruta" traçat pel poder polític i econòmic de l'arxipèlag, el qual s'afanya per a desmantellar a mitjà termini aquest sector, vital per al progrés i futur de la nostra població, alhora que l'abandona progressivament en mans de l'empresa privada.

L'assetjament i enderrocament contra el Sistema Públic Educatiu afecta de manera flagrant el dret a l'educació de la població canària, reflectint-se en múltiples aspectes. Com és de sobres conegut, tots els estudis i informes nacionals i internacionals avalen amb contundència els negatius resultats obtinguts per l'educació canària en diferents paràmetres, conseqüència lògica de pressupostos en educació que no atenen les necessitats reals de la població. Davant la necessitat inequívoca d'augmentar la inversió en matèria educativa per a afavorir la millora dels resultats, el Govern de Canàries ha disminuït, any rere any, la inversió en relació amb l'increment del PIB i dels propis pressupostos autonòmics (del 6,13% del producte interior brut el 1991,

s'ha passat a menys d'un 4% actualment). Aquesta política de descapitalització de l'educació pública s'ha accentuat encara més durant els exercicis 2010 i 2011 en què el Pacte de Govern, subscrit per Coalició Canària i el Partit Popular, ha imposat una retallada de més de 180 milions d'euros en les partides destinades a l'escola pública mentre, en contrast, els fons destinats a l'escola privada concertada es mantenien en els mateixos paràmetres d'exercicis anteriors.

"...estan suposant un clar atac als importants èxits assolits en l'avanç de la qualitat educativa de l'escola pública canària..."

Des d'aquesta òptica, el nou Pacte de Govern conformat per Coalició Canària i PSOE, després de les passades eleccions autonòmiques, i la conseqüent arribada d'aquesta última força política a la Conselleria d'Educació, no ha suposat modificacions significatives en l'estat de la qüestió. Amb una política pressupostària continuista, el PSOE sembla mostrar-se entestat a seguir aprofundint en la més que alarmant situació de l'educació canària.

Conseqüència de tot això són els profunds retalls introduïts en el sistema educatiu canari, que estan suposant un clar atac als importants èxits assolits en l'avanç de la qualitat educativa de l'escola pública canària, arribant a posar en dubte la seva pròpia supervivència:

- Disminució del nombre de docents en les plantilles dels centres (1.200 docents menys des del 2009).

- Augment indiscriminat de les ràtios i dels grups barrejats amb ràtios elevades.

- Disminució dràstica de les substitucions del professorat, imposant-se als centres un Pla de substitucions que està suposant una evident sobrecàrrega laboral del professorat i el conseqüent dèficit d'atenció educativa a l'alumnat afectat.

- Supressió de mesures d'atenció a la diversitat, reducció progressiva dels professionals especialitzats i eliminació dels centres d'atenció preferent.

- Congelació del nombre de places de comensals dels menjadors escolars a infantil i primària en uns moments d'evident increment de la demanda.

- Dràstica retallada del finançament de les activitats extraescolars d'horabaixa en els centres educatius públics.

- Important retallada en els recursos destinats a l'assessorament al professorat.

- Estrangulació i paralització de l'oferta idiomàtica de les Escoles Oficials d'Idiomes i eliminació de tots els ensenyaments específics.

"...l'aposta per l'educació pública és una aposta per la solidaritat, per la justícia social i per un futur basat en la igualtat d'oportunitats per a tothom."

- Abandonament de les Escoles Unitàries de Canàries i incompliment de l'acord marc existent.

- Desmantellament i privatització de gran part de la nostra Formació Professional amb, aproximadament, 5.000 alumnes expulsats del sistema educatiu pel dèficit de places.

- Retalls en els Centres de Persones Adultes afectant milers d'usuaris.

- Deficitària oferta pública de places escolars per a les edats entre 0-3 anys, quedant en mans de la iniciativa privada aquest tram educatiu, que té un caràcter determinant en el procés de formació dels nins i nines.

L'educació i la conseqüent inversió en aquest àmbit és una de les vies indiscutibles per al desenvolupament de qualsevol societat i, llevat que es vulgui mantenir l'actual estat de coses, resulta imperatiu col·locar aquesta en un lloc prioritari dins de l'actuació política. Per això, resulta inadmissible que l'actual Conselleria d'Educació

justifiqui l'estancament en la inversió educativa emparant-se en el pretext de la crisi. L'estabilitat pressupostària no es pot basar únicament en la reducció de la despesa, i més quan aquestes mesures afecten essencialment els sectors més desfavorits de la població. Al contrari i entre altres alternatives, el Govern té l'obligació d'incrementar la recaptació a través de l'establiment de polítiques fiscals més solidàries, que permetin que els que més tenen aportin més per a la millora i enfortiment dels serveis públics.

En aquests moments de crisi, més que mai cal apostar pels serveis públics, per polítiques educatives de qualitat, entenent que l'aposta per l'educació pública és una aposta per la solidaritat, per la justícia social i per un futur basat en la igualtat d'oportunitats per a tothom.

*Aquest text s'ha traduït del castellà. ❑

EL MODEL PRIVATITZADOR D'ESPERANZA AGUIRRE*

Pío Maceda, mestre

La política privatitzadora a la Comunitat de Madrid és exacerbada. La Sra. Aguirre aprofita la crisi per cedir cada vegada més percentatge de l'educació a la iniciativa privada.
El Govern de la Comunitat de Madrid no ha respectat l'*statu quo* de la proporció pública / privada. Aplica una política neoconservadora de privatitzar els serveis públics i per això ha multiplicat el nombre d'aules subvencionades, amb especial èmfasi l'etapa infantil. Les retallades a les universitats públiques s'apliquen des de l'inici del curs 2008-09, fet que ha limitat greument les inversions i que impedeix que les universitats madrilenyes puguin estar entre les millors d'Europa.

La privatització és un objectiu transversal per a tot el sistema educatiu. Javier Restán, director general de beques i ajudes a l'Educació, va explicar la prioritat privatitzadora en una trobada organitzada per la patronal de centres privats ACADE -en la Web de la qual es troba penjat el vídeo amb les seves declaracions-: "de 764 escoles infantils autoritzades s'ha passat a 1.063 "(299 més); l'any 2009, s'han autoritzat el doble d'escoles privades que públiques." La legislació del govern regional és "clarament a favor de la iniciativa privada".

"Les concentracions varen omplir de color el carrer Alcalá, davant de la seu de la Conselleria, i es varen desbordar fins a la plaça de la Cibeles."

La Comunitat de Madrid va desregular els 0-3, perquè pogués ser una inversió més atractiva per a les empreses. (Els decrets de requisits mínims, i de currículum, (març de 2008), divideixen l'etapa infantil i devaluen les condicions que ha de reunir (exemple: no s'exigeix pati si hi ha una plaça o un parc a prop). En el decret de finançament (agost de 2008) es va fixar una aportació superior per a les escoles infantils privades (2.570 euros per plaça) que per a les públiques de gestió indirecta (1.567 euros per plaça).

El col·lectiu de treballadors d'escoles infantils i les cases d'infants de la Comunitat de Madrid varen sortir al carrer el 2008 contra aquests decrets. Les mobilitzacions varen anar in crescendo. Els dies 27 i 28 de gener de 2009 un 90% del col·lectiu es va posar en vaga. A la massiva concentració del dia 27, la frase més corejada va ser "Educam, no guardam". Les mobilitzacions de l'etapa infantil varen comptar amb el suport de les famílies i de la FAPA "Giner de los Ríos". Les concentracions varen omplir de color el carrer Alcalá, davant de la seu de la Conselleria, i es varen desbordar fins a la plaça de la Cibeles. Es va començar a utilitzar una camiseta com a símbol (camisetes negres amb el missatge 0-6).

Des del curs 2000-01, la xarxa pública d'educació infantil de Madrid ha vist disminuir en prop de 10 punts la seva participació en l'escolarització de l'alumnat, tot i que cada any més de 25.000 famílies han sol·licitat

plaça en una escola infantil pública sense aconseguir-ho. L'elevada taxa de creixement de "guarderies" i escoles infantils privades va aconseguir un 50% de l'alumnat en el curs 2005-06, superant la pública a partir d'aquest moment, mentre que en el conjunt de les comunitats autònomes la relació pública / privada a l'etapa infantil era, segons dades del MEC de 2005, d'un 66,4% de pública i un 33,6% de privada.

Un dels instruments més eficaços de privatització ha estat la política de cessió de parcel·les, perquè empreses amigues poguessin construir macrocentres privats, als quals es garantia el concert. Aquesta cessió aprovada pels ajuntaments, majoritàriament governats pel PP, va coincidir amb el desenvolupament urbanístic de nous barris de les localitats i plans urbanístics de la capital. Aquests municipis "varen desafectar" parcel·les públiques per a cedir-les a empreses privades i a ordes religioses integristes. Gairebé totes les parcel·les cedides estan lligades al boom del totxo.

"...es va declarar a favor dels centres de gestió privada, a més de presumir de la política de cessió de sòl públic a empreses privades."

Els municipis que han cedit parcel·les (s'indica el nombre quan és més d'una) són: Madrid (7), Alcalá de Henares (2), Alalpardo, Alcorcón (2), Arganda (2), Arroyomolinos, Boadilla del Monte (4), El Boalo, Colmenar Viejo, Coslada, El Escorial, Las Rozas, Majadahonda (2), Móstoles, Moralzarzal, Paracuellos del Jarama (2), Pozuelo (2), Torrejón de Velasco (2), Torrelodones, Tres Cantos, Valdemoro (2), Valdeolmos, Villalbilla (2), Villanueva de la Cañada, Villanueva del Pardillo (2). En total, s'han cedit al voltant de 750.000 m^2 a empreses privades (de menjador, de neteja viària, constructores, ordes integristes com "*Comunión y Liberación*", "*Legionarios de Cristo Rey*", "*Fundación Tiempos Nuevos*", "*Opus Dei*", etc. L'extensió mitjana de les parcel·les és de 16.000 m^2. És coneguda la intervenció de la consellera Figar en una trobada de "*Comunión y Liberación*" a Rímini en què es va declarar a favor dels centres de gestió privada, a més de presumir de la política de cessió de sòl públic a empreses privades.

La crisi econòmica ha frenat la construcció de noves urbanitzacions i, per tant, la cessió de sòl públic, però el Govern Aguirre segueix apostant per ella com demostren reiterades declaracions, i iniciatives com la privatització del personal laboral d'alguns centres públics, com el "*Sor Juana Inés de la Cruz*", de Fuenlabrada.

La venda del CEIP "*Miguel Ángel Blanco*" d'El Álamo va constituir el cim d'aquesta política privatitzadora. Sengles sentències del Tribunal Superior de Justícia de Madrid, a recursos interposats per CCOO i la FAPA "*Giner de los Ríos*" han qüestionat la legalitat de la venda. La Conselleria va recórrer les dues sentències per la qual cosa cal esperar la sentència del Tribunal Suprem. La Conselleria ha cedit també un centre de la ciutat de Madrid que havia quedat buit a una empresa amiga, competint en aquest cas, no tant amb centres públics com amb centres concertats del mateix barri.

"La "marea verda" seguirà essent, durant el temps que calgui, un crit en defensa de l'educació pública."

Aquesta política privatitzadora ha provocat les mobilitzacions de principi d'aquest curs, protagonitzades pel professorat dels instituts, que va reaccionar a la política de retallades de la Conselleria, continguda en les Instruccions per al començament d'aquest curs, que comportaven que més de 2.000 interins es veurien privats de la renovació del seu contracte, amb la conseqüent pèrdua de qualitat en patir una retallada important les plantilles dels centres. La mobilització es manté des d'aleshores. A aquesta s'hi han sumat el col·lectiu d'infantil i primària, i el d'escoles infantils i cases de nins. Molts ciutadans s'han sumat des de llavors a la "marea verda" que arriba des de totes les localitats de la regió a la Gran Via de Madrid els dies de manifestació. A la del passat 17 de novembre també s'hi varen sumar els estudiants de les universitats. La "marea verda" seguirà essent, durant el temps que calgui, un crit en defensa de l'educació pública.

*Aquest text s'ha traduït del castellà. ❑

PER UNS PRESSUPOSTOS DIGNES PER A EDUCACIÓ*

NI UNA PASSA ENRERE EN LES CONDICIONS LABORALS!

DAVANT LES NOVES RETALLADES SOCIALS I LABORALS, MOBILITZACIÓ!

Josu Zalbidea Derteano,
Comissió Permanent de l'STEE-EILAS

Els diferents governs volen fer desaparèixer de cop els drets socials i laborals aconseguits per nosaltres, així com pels que ens han precedit, després de lluitar durant dècades, utilitzant el pretext fal·laç de reduir el deute públic i reactivar l'economia. Estam veient més clar que mai, que les polítiques econòmiques d'aquests governs estan sotmeses als dictats d'uns mercats sense rostre -que ningú no ha elegit- i no al servei de les i dels treballadors ni de la societat en general. És inadmissible que les condicions laborals i la qualitat de vida de la majoria estiguin sotmeses a la cobdícia sense límits d'una minoria.

Volen enganyar-nos fent-nos creure que la responsabilitat de la crisi és la nostra, i a més, ens repeteixen sense cap vergonya que ens hem d'estrènyer el cinturó per pagar el deute entre tots i totes. Aquestes polítiques neoliberals i reaccionàries, a part d'anar en contra de les i dels treballadors, comporten un debilitament dels serveis públics i un deteriorament en la seva qualitat, entre altres, en el sistema sanitari i en l'educatiu.

Seguirem reivindicant el nostre inqüestionable dret a la negociació col·lectiva, així com a un ensenyament públic com a eix del sistema educatiu, perquè entenem que l'educació és un dret bàsic i que la seva garantia més ferma és una "Euskal Eskola Publikoa" sòlida i de qualitat. L'educació no és una despesa, sinó una inversió per al desenvolupament social.

"Aquestes polítiques pressupostàries avancen justament en la direcció contrària a la que apliquen -també en plena crisi- els països més desenvolupats..."

En relació als pressupostos, novament ens volen imposar dures retallades a l'àrea d'educació de les dues administracions d'Hego Euskal Herria. Tot i que la opacitat entorn de moltes dades és cada vegada més gran, es constata per a l'any 2012 un descens dràstic en aquest àmbit, tant per part del

Govern de Gasteiz com del d'Iruñea. Lluny del que ens han vingut dient reiteradament, l'educació no és una prioritat de l'acció pública i no s'escaparà de la tisora d'UPN-PSN o PSE-PP. Aquests pressupostos comportaran el debilitament dels serveis públics i la consolidació de retalls de drets laborals. Serem la pròpia ciutadania i els treballadors i treballadores del sector públic els qui pagarem les conseqüències de la crisi.

Concretant més, la retallada pressupostària assoleix el 7% a Navarra i el 0,9% a la CAPB, però des de 2010 és ja de l'11,6 i 3,8% respectivament. Les dades són significatives, es prengui la referència que es prengui. Aquestes polítiques pressupostàries avancen justament en la direcció contrària a la que apliquen -també en plena crisi- els països més desenvolupats i recomanen els organismes internacionals. Aquest objectiu es xifra en l'actualitat en el 7% del PIB.

Hem de parlar de retallades generalitzades, però també selectives. Mentre la major part de les partides pateixen reduccions o en el millor dels casos es congelen, hi ha partides a les quals les restriccions no arriben i fins i tot augmenten significativament. Cada departament d'Educació té les seves prioritats, els seus projectes estratègics a potenciar i aquests se salven de la crema a costa de retallar en altres costats. A títol de curiositat direm que el del Govern Basc gastarà aquest any un total d'1,8 milions d'€ per publicitar les seves activitats, un 9,6% més que el 2011.

Però, com hem dit, per a la majoria de les qüestions, parlam de retallades generalitzades:

Euskera. A Navarra, quan es compleixen 25 anys d'un marc legal que ofega el creixement de l'euskera, el pressupost d'aquesta llengua al Servei d'Idiomes, s'ha reduït des de 2008 en un 73,2%. Així mateix, el pressupost inicial d'Euskarabidea en posar-se en marxa, baixa un 43%. A la CAPB aquest any retallaran un 2%, però el finançament d'aquest programa, acumula una retallada del 9,2% (6 milions) des que aquest govern va prendre possessió. Els dos governs han adoptat iniciatives estratègiques per a potenciar l'anglès en el marc escolar, en detriment de l'euskera. Desapareixen partides o es redueixen en un cas, mentre s'incrementen altres.

Formació i innovació educativa. Des de 2008, a Navarra el pressupost per a formació general s'ha retallat un 71,8% (un 41,1% enguany). La formació lingüística i l'específica del professorat de FP també pateixen retallades molt fortes. A la CAPB, es redueix en un 4,8% (2,4 milions). Desapareixen les ajudes individuals i es redueix un 25% la formació que venia impartint directament el Departament mentre es dobla la que s'externalitza a empreses privades.

"Aquest projecte és una rebaixa respecte al pla de creació d'escoles infantils i sumeix en la precarietat als qui s'incorporin a aquest."

Tractament de la diversitat i necessitats educatives especials. Mentre a Navarra les partides no s'han incrementat, en la CAPB, malgrat l'augment de l'alumnat (7,4%), el descens és significatiu: menys reforços al pla d'immigració i menys places d'orientadors. Resulta paradoxal que al mateix temps, Lakua estigui elaborant un Pla Estratègic per a desenvolupar una Escola Inclusiva, que no contempla més recursos humans, ni un major finançament.

Promoció educativa. Les beques s'han congelat en ambdues comunitats, malgrat l'augment substancial d'alumnat i de la recrudescència de les conseqüències de la crisi en les famílies. Mentre a Navarra es congela la partida per a menjadors, en la CAPB es redueix en un 19,1%, decisió lligada potser a la pujada de quotes. El Govern Basc fa desaparèixer els cursos d'anglès a l'estiu i l'intercanvi d'idiomes, alhora que redueix un 10% l'ajuda a les AMPA.

Cicle 0-3. A Navarra, el pressupost es redueix novament (3,2%). La retallada en els convenis amb els ajuntaments (11,4%) juntament amb la mala situació econòmica dels ens locals dificulta el manteniment del 0-3 i impedeix l'obertura de noves unitats. A la CAPB promocionen els "Nius Familiars", al marge de les exigències que planteja la legislació vigent pel que fa a qualitat d'instal·lacions i titulació professional. Aquest projecte és una rebaixa respecte al pla de creació d'escoles infantils i sumeix en la precarietat als qui s'incorporin a aquest.

Universitat. El projecte de pressupostos del Govern Basc per a la UPV / EHU posa en qüestió el Pla Universitari aprovat pel mateix fa 5 mesos i que comptava amb l'acord de les tres universitats. I això alhora que es manté la quantia de finançament a les universitats privades. A més, es redueix la partida per a sufragar els complements retributius i desapareix el contracte-programa específic per a la normalització de l'ús de l'euskera. A Navarra, la UPNA té més sort: puja un 6,9% partint d'una situació de partida lamentable.

Ensenyament privat. A la CAPB, l'Administració ha passat a subvencionar (en teoria el 100% del cost) els batxillerats, sense que això pugui considerar-se una prioritat del sistema. Les aules concertades augmenten i dins d'aquest finançament s'hi inclou, novament la de centres que segreguen l'alumnat per sexe. La resta de les partides, per segon any consecutiu tornen a patir fortes retallades que les patronals transfereixen a treballadors/es i famílies. A Navarra, encara que el finançament també baixa un 3%, ho fa en menor quantia que la pública.

Com veiem, les conseqüències d'aquesta nefasta política pressupostària afecta tot dos sistemes educatius en la seva integritat, però és l'ensenyament públic el que rep l'atac més dur, ja que és la pròpia Administració la que menysprea la tasca essencial que aquesta desenvolupa en el camp de la cohesió social i lingüística, la integració o la igualtat d'oportunitats. Pel que fa a l'ensenyament públic són diverses les qüestions que ens preocupen i volem denunciar:

- Es fa un pas més en la reducció de recursos humans per als centres, tot i que ja eren manifestament insuficients. A Navarra, baixen un 2,2% les despeses de personal, consolidant les reduccions de plantilla a secundària i congelant la plantilla general. Ignoren un creixement vegetatiu de l'alumnat al voltant del 3% anual. A la CAPB, la pujada de l'1,3% és enganyosa. En dos cursos l'alumnat ha augmentat el 8,2%, mentre les plantilles només ho han fet en un 0,7%. Caldria un mínim de 720 professors/es més per a mantenir la ràtio anterior.

"Necessitam pressupostos que responguin a les necessitats reals; volem uns pressupostos que enforteixin els serveis públics en general i l'ensenyament públic en particular."

- Cada vegada es fan menys substitucions en els centres i sembla una tendència que s'accentuarà, tot i els inconvenients que es creen en els centres i la sobrecàrrega que suposa per al personal docent. Mentre a Navarra, tot i augmentar per al 2012, la partida específica acumula des de 2010 una reducció del 9,5%, en la CAPB es dedicaran 3,5 milions d'€ menys. Amb la qual cosa, a diversos centenars del col·lectiu interí se'ls va a negar l'oportunitat de treball.
- La política de retallades salarials al personal funcionari i laboral ha vingut acompanyada de la pèrdua de poder adquisitiu, generada per l'acumulació de la inflació. Els sous s'han rebaixat entre un 8 i un 9% i el 2012 augmentarà aquesta pèrdua (altres 3 punts, segurament).
- Reducció sistemàtica d'inversions. A la CAPB un 42% (55,6 milions) des del començament de la legislatura. A Navarra la partida per a construcció, equipament i manteniment es redueix un 54,7% i la de funcionament en un 30,7%. Està en perill l'ampliació futura de l'oferta pública. En ambdues comunitats, a més, el manteniment dels centres públics se'n ressentirà de la disminució d'ingressos dels ajuntaments.

A STEE-EILAS no admetem que la crisi econòmica sigui una excusa per a tot. Aquests projectes no recullen el que l'educació necessita en aquests moments, perquè aquesta segueix considerant-se una despesa i no una inversió. Els pressupostos han de ser una eina de les institucions per a fer polítiques socials que atenguin les necessitats de la gent i treballin per la compensació i la igualtat d'oportunitats. Necessitam pressupostos que responguin a les necessitats reals; volem uns pressupostos que enforteixin els serveis públics en general i l'ensenyament públic en particular. Per tot això, exigim als governs de Navarra i CAPB que retirin tots dos projectes i que se n'elaborin uns altres sobre la base de criteris socials i no economicistes.

*Aquest text s'ha traduït del castellà. ❑

RETALLAR LA DEMOCRÀCIA*

Mª Sonia Fernández Casal,
responsable de Comunicació de l'STEG

De totes les retallades que s'estan realitzant en educació a Galiza, la més alarmant és, sens dubte, la realitzada a la democràcia. Per exemple, es retalla en democràcia quan es redueixen les partides econòmiques als aspectes que incideixen directament sobre l'atenció a la diversitat en les aules i, per tant, en la igualtat d'oportunitats reals entre l'alumnat. La Conselleria d'Educació a Galiza aconsegueix, a més, retallar la democràcia fins i tot a través dels projectes o plans estrella, que és com cal anomenar-los per l'ús propagandístic que fan dels mateixos -en els que major esforç econòmic inverteix. Serveixin d'exemple la gestió del Pla Abalar (integració de les TIC en la pràctica educativa), els anomenats contractes-programa (reforç educatiu, plans de lectura, convivència, abandonament escolar, excel·lència acadèmica) o la xarxa de centres plurilingües.

En tots ells l'Administració es presenta davant els docents i els mitjans de comunicació com la gestora d'uns recursos escassos que es lliuraran a aquells centres que més mèrits assoleixin en un barem en què el que més es puntua és la disposició de mitjans propis per a dur endavant aquests projectes. Així, els centres més ben dotats, per qüestions diverses, es converteixen en els destinataris dels escassos recursos "a majors" que l'Administració està disposada a aportar en aquests temps d'"austeritat pressupostària".

"...la dreta proclama que vivim en una societat en la qual, amb esforç personal, qualsevol pot aconseguir el que desitgi."

A ningú no se li escapa que amb aquest tipus de polítiques augmenta la desigualtat entre centres –i entre l'alumnat-, però sembla que a la Conselleria gallega no només no li genera cap contradicció conculcar aquest principi bàsic de l'educació com a dret -la igualtat d'oportunitats- sinó que tampoc té pudor cap a articular un discurs públic que evidencia la seva falta de compromís amb el mateix. Emparada en el dogma neoliberal de la competitivitat, la Xunta recepta per als centres educatius les "regles" del mercat: competència entre ells pels recursos econòmics i materials, premiant "els millors" i obviant que en aquesta lluita que inevitablement deixa a la majoria dels centres com a "perdedors", ens portam per davant els drets dels i de les alumnes. I no només això... la pròpia Conselleria fa declaracions en què parla de centres "amb professorat més compromès", alimentant una imatge d'excepcionalitat en aquells que aconsegueixen algun dels seus "plans estrella", cosa que repercuteix negativament en la imatge del conjunt del professorat.

No ha de sorprendre'ns aquesta situació, per dues raons:

- En primer lloc, perquè la igualtat d'oportunitats no ha estat mai el principi democràtic en què s'assenti aquesta dreta que ara ens governa, sinó més aviat tot el contrari: mai no han reconegut que les desigualtats de partida són difícilment superables en una societat que, si bé reconeix formalment el seu desig d'aconseguir-ho, està molt lluny encara de garantir-ho. Al contrari del que aquí afirmam, la dreta proclama que vivim en una societat en la qual, amb esforç personal, qualsevol pot aconseguir el que desitgi. La cultura de l'esforç ha impregnat el sistema educatiu, i ha responsabilitzat de pas cada menor de les desigualtats de les que són principalment víctimes.

- En segon lloc, calia esperar que la Conselleria que va inaugurar el seu mandat pervertint la noció de llibertat, de la qual es proclama defensora, no volgués eliminar el principi d'igualtat amb tan pocs miraments. Des de l'STEG volem recordar aquí que, abans de les retallades en professorat que han mobilitzat tants docents aquest curs, l'educació a Galiza va viure una de les seves aturades més massives i la manifestació més multitudinària en protesta contra l'anomenat "Decret de plurilingüisme", o, encara que soni paradoxal, en defensa del gallec. Durant mesos, la societat gallega va assistir perplexa a un debat promogut per alguns mitjans i molt lluny de les demandes de la societat sobre la necessitat de defensar el castellà en el sistema educatiu gallec i de garantir la llibertat de les famílies per a escollir la llengua d'escolarització en l'etapa infantil. Serveixi d'exemple de la perversió del sistema dissenyat, i de la llibertat que tant varen proclamar que, si en el primer any d'aplicació d'aquest decret el 40% de les famílies va demandar una escolarització en gallec, només el 12% va veure atesa la seva demanda.

"...aquesta crisi que tant sofriment personal i col·lectiu està produint, no pot carregar-se conquestes socials que tant varen costar a les generacions que ens varen precedir."

No podem deixar d'esmentar, si de retalls democràtics estam parlant, de l'ús propagandístic que la Conselleria fa de mitjans institucionals, dels atacs públics als sindicats o del control a què sotmeten els precaritzats mitjans de comunicació gallecs... Encara que, davant la magnitud de les altres retallades, el de la propaganda pugui semblar un tema menor, no podem banalitzar l'abast que té tant en la seva dimensió simbòlica com en les seves conseqüències reals. En el pla simbòlic ens retrotreu als anys més durs de l'"era Fraga", que arribam a considerar durant algun temps superada a Galiza, en la qual, a una població majoritàriament envellida i amb un dèficit històric de formació democràtica, resulta difícil explicar la importància de la separació entre "govern" i "partit en el poder".

Entre les conseqüències concretes d'aquesta propaganda, cal assenyalar que la visió majoritària de la societat gallega, sobre el conflicte obert en educació, és que es tracta d'un conflicte laboral que poc o res té a veure amb la qualitat educativa. El professorat gallec protesta perquè li han tret els privilegis que havien aconseguit en els últims anys -els del bipartit-, limitant-se l'Administració a gestionar de manera eficient els recursos de què disposa, per a benefici del conjunt de la societat, sobretot en temps de crisi. Ocultes queden les retallades en hores per a projectes de dinamització en els centres, l'augment de matèries afins que porta a situacions com la de tenir docents de PT i AL sense qualificar, atenent l'alumnat amb necessitats educatives específiques, l'eliminació de desdoblaments a les aules...

L'STEG, des de les primeres mobilitzacions a finals del curs passat, va fer especial èmfasi en la repercussió de les retallades laborals sobre la qualitat educativa, i en aquesta línia mantenim el nostre discurs sindical davant el degoteig constant de mesures que, dia a dia, evidencia que el propòsit de la Conselleria no és altre que el de reduir costos, al preu que sigui (l'última retallada: no cobrir les baixes laborals des de finals de novembre fins al gener).

El nostre primer objectiu és conscienciar la societat gallega que els serveis públics no els pot defensar només el funcionariat, que aquesta crisi que tant sofriment personal i col·lectiu està produint, no pot suprimir conquestes socials que tant varen costar a les generacions que ens varen precedir. Tenim l'obligació moral de preservar-les, i en aquesta lluita ens trobam.

*Aquest text s'ha traduït del castellà. ❑

RETALLADES EDUCATIVES A L'ESTAT ESPANYOL: UNA CRISI AMB INTERESSOS

Salvador Benavent,
coordinació d'Acció Sindical a la Confederació d'STEs-i

Tal com ocorre en l'àmbit global, l'actual crisi econòmica està imprimint a l'Estat espanyol una dinàmica de retallades socials, entre les quals se situen les educatives, seguint el dictat dels interessos neoliberals i les exigències dels mercats financers, autèntics responsables de l'actual conjuntura. En el nostre cas, cal tenir en compte que les competències i els recursos financers que atenen l'educació depenen fonamentalment de les comunitats autònomes, però tampoc no convé oblidar que les directrius estatals, que per tant són comunes per a tots els territoris, també incideixen en aspectes tan importants com la jubilació del professorat, la renovació de les plantilles docents o el seu sou. La Llei de Pressupostos Generals de l'Estat per a 2011 ha limitat la reposició d'efectius a un màxim del 30% de la taxa de jubilacions i ha consolidat la disminució dels sous en un 6,5% de mitjana, situació que amb tota seguretat es mantindrà per al pròxim any com a mínim. Aquesta disposició adquireix major gravetat, quan la jubilació anticipada del professorat prevista en l'actual legislació educativa, després de 25 anys d'aplicació no s'ha renovat. Igualment, les mesures per a disminuir el percentatge d'interinitat del professorat a nivells no superiors al 8%, segons requisits de la Unió Europea, han quedat avortades sense aconseguir baixar del 13%, cosa que implica una precarietat laboral massa elevada que perjudica seriosament la qualitat del sistema públic d'ensenyament.

"...sinó que també retindrà el govern central, fet que fa témer una ampliació de la retallada educativa a la totalitat dels territoris..."

No obstant això, les iniciatives més preocupants s'estan portant a terme a les comunitats autònomes, que gestionen el 93% dels recursos educatius. En el curs actual, ja s'observa de mitjana un minvament dels pressupostos educatius proper al 15%, retallades que amb tota seguretat s'incrementaran el 2012, segons es desprèn dels avanços pressupostaris que en aquests moments comencen a veure la llum. És significatiu que, almenys fins al present, no totes les administracions autonòmiques estan aplicant d'igual manera aquestes reduccions, cosa que dibuixa un mapa amb diferències notables entre territoris, desigualtat que atempta contra la igualtat d'oportunitats d'educació entre la població estudiantil. A més, és

simptomàtica l'orientació política de les administracions en la seva execució. Les primeres retallades educatives varen començar a aplicar-se a comunitats com Múrcia i el País Valencià, governades per la dreta –el Partit Popular- i al principi d'aquest curs s'han estès a altres del mateix signe polític, com Madrid, Castella-la Manxa, Galícia i Navarra, cosa que ha suposat la pèrdua d'uns 15.000 llocs de treball, increment de les ràtios per aula, eliminació de desdoblaments, desatenció de la diversitat i de l'alumnat amb necessitats educatives especials, insuficiència d'oferta de Formació Professional i d'Educació Permanent d'Adults, infraestructures deficients o obsoletes, falta de mitjans econòmics per a afrontar despeses bàsiques de manteniment, disminució d'ajudes a l'estudi, transport i menjador, sense oblidar l'abandó de la formació permanent del professorat.

En l'actualitat, i després de les eleccions, tant autonòmiques com generals, el Partit Popular no només s'ha imposat en la gairebé totalitat de les comunitats autònomes, sinó que també retindrà el govern central, fet que fa témer una ampliació de la retallada educativa a la totalitat dels territoris, a més d'un gir en la política educativa de l'Estat cap a posicions conservadores. De moment, només amb dades conegudes d'algunes comunitats autònomes, ja hi ha una reducció de 150 milions d'euros per a 2012. Per primera vegada en la nostra història recent, hi ha una caiguda de la inversió educativa respecte al PIB, passant en dos anys del 5,03% al 4,79%.

"Retallar en inversió educativa suposa dificultar l'equilibri entre el progrés econòmic i el social, cosa que ens abocarà a un major aprofundiment de la crisi, i mai a la seva superació."

El camí iniciat per la dreta a l'Estat espanyol no es justifica només com un conjunt de mesures conduents a pal·liar la crisi econòmica. Les retallades s'estan aplicant únicament en l'educació pública, mentre que la privada-concertada no només no s'està veient afectada, sinó que fins i tot ix beneficiada amb exempcions fiscals o donacions de terrenys públics. El Partit Popular desoeix a consciència la comunitat educativa, cada vegada més mobilitzada davant les agressions que està rebent, i fa cas omís de les protestes del Consell Escolar de l'Estat o dels consells de la Unió Europea en el sentit que la crisi no es pot superar si no es reforça l'educació pública i s'augmenta la seva inversió. La dreta protegeix els seus interessos ideològics i els seus negocis, i ha trobat en la crisi el pretext ideal. Es tracta d'una clara aposta per un model educatiu concret, elitista, que menysprea la igualtat d'oportunitats, la diversitat lingüística dels territoris de l'Estat, el valor de la igualtat de gènere i de la laïcitat en l'ensenyament, relegant l'escola pública a un segon pla i a la precarietat. No és casual, per tant, el menyspreu que demostra al seu professorat.

Neoliberalisme i neoconservadurisme es donen la mà en benefici propi, per treure profit d'una crisi les causes de la qual en són responsables. Els guanys van més enllà de la mercantilització de l'educació. La crisi els serà rendible si s'afebleixen els drets socials i els laborals, i per a reforçar-ho, res més apropiat que injuriar i destruir una educació basada en la igualtat, respectuosa amb la diversitat, que forme l'alumnat –la societat del futur- amb sentit de la llibertat i de la solidaritat i que capacite per a l'enteniment crític de la realitat. La crisi els serà rendible si els dèficits educatius en els quals es pretén submergir la classe treballadora contribueixen a l'individualisme irracional, a la falta de consciència social i política, a la degradació de la democràcia i a la submissió de la ciutadania als dictats dels mercats, fragmentant la cohesió social i afeblint la capacitat de respostes organitzades davant les agressions del poder.

Així no sortirem de la crisi. Les mesures que s'estan adoptant són profundament injustes i preconitzen l'augment de la conflictivitat laboral i social. Les retallades en l'educació pública, a més, són la pitjor solució per a la preparació i el futur del nostre alumnat i augmentaran les seves dificultats per a la seva inserció laboral. Només l'educació pública ofereix garanties de control democràtic i d'independència respecte a les ideologies i als poders polítics i religiosos. Retallar en inversió educativa suposa dificultar l'equilibri entre el progrés econòmic i el social, cosa que ens abocarà a un major aprofundiment de la crisi, i mai a la seva superació. ❑

RETALLADES, ATUR I PRIVATITZACIÓ DELS SERVEIS PÚBLICS DE CASTELLA – LA MANXA*

Augusto Serrano,
membre de l'STE-CLM i del Secretariat de la Confederació d'STES-i

El PP ha arribat per primera vegada al govern de Castella-La Manxa i en poc més de quatre mesos, s'han aprovat dos "paquets" de retallades, i tots dos disfressats com les dues parts del seu "Pla de Garanties dels Serveis Socials Bàsics de Castella-La Manxa", quan el que en realitat estan dissenyant és un pla tendent a la privatització dels serveis públics, fet que està portant atur i deteriorament dels serveis públics.

Com que les primers retallades les varen anunciar el 31 d'agost, quan faltaven més de dos mesos per a les eleccions generals, ho varen fer dient que l'objectiu era estalviar 1.815.000 euros en setze mesos, a base de fer ajustaments, però no retallades. I durant la campanya electoral varen continuar igual, negant la realitat del que estaven executant, i ho feien amb el somriure a la cara, insultant la ciutadania més responsable i informada que constatava les retallades que s'estaven aplicant com a conseqüència de les mesures que conté el "pla de garanties". La secretària general del PP, la Sra. De Cospedal, que és alhora la presidenta de la Comunitat de Castella-La Manxa i potser la política més ben pagada de tot l'Estat, posava en aquestes setmanes de campanya electoral la seva gestió en els primers mesos de govern com a exemple del que serà el govern del PP a Espanya.

"S'ataquen els drets del professorat interí amb l'eliminació del pagament de les vacances, ja que tot i treballar tot el curs, no es cobrarà durant l'estiu..."

A ensenyament, ocultant les retallades amb atacs al professorat i a les seves hores de treball, i prometent l'elaboració d'una llei d'"autoritat" per al professorat. L'augment d'hores lectives -que no de treball-, comporta l'acomiadament de professorat interí i el tancament dels centres de formació, cosa que comporta més atur i deixar el professorat sense la formació permanent de caràcter públic a la qual té dret; ambdues mesures han causat la no contractació de 1.850 professors i professores, si hi incloem les últimes 400 jubilacions que no s'han cobert. S'han disminuït les despeses de funcionament als centres públics -però no s'ha tocat res dels concertats-, la qual cosa deteriorarà les activitats que es puguin realitzar.

S'ataquen els drets del professorat interí amb l'eliminació del pagament de les vacances, ja que tot i treballar tot el curs, no es cobrarà durant l'estiu, i amb la congelació de l'oferta d'ocupació durant 2012. S'han suprimit les llicències d'estudis i l'any sabàtic, s'han eliminat alguns programes

com l'assignació de personal administratiu als col·legis de primària, la no contractació d'ATE en els mateixos centres, i la supressió de contractes a personal nadiu en els centres de bilingüe. No es cobreix cap baixa de menys d'un mes en cap col·legi o institut, cosa que distorsiona greument el funcionament d'aquests centres i contribueix a deteriorar la qualitat de l'ensenyament.

Però això no ha estat tot, les retallades en quotes de professorat augmentaran considerablement si s'aplica en l'elaboració de les plantilles dels centres el decret d'horari que han imposat i que diu que el professorat impartirà 25 "hores lectives de docència directa", a Primària, i 20 a secundària, cosa que suposarà la no consideració de lectives les hores de tutoria i les de direcció de departament.

En el conjunt de les conselleries tenen com a objectiu la supressió del 40% dels llocs de personal eventual, tant de funcionaris com laborals; això, que ja s'està aplicant, significa augmentar les llistes de l'atur amb prop de mil interins que fins ara desenvolupaven la seva tasca en els serveis públics de Castella-La Manxa.

La segona part del pla de retallades, presentada als pocs dies de les eleccions generals, ha estat molt més ideològica: van directament cap a la privatització i cap a la destrucció de determinats serveis públics, acabant amb la solidaritat internacional, ja que anul·len tot el programa de Cooperació Internacional existent.

Segueixen l'exemple de privatització de la sanitat emprès a Madrid i València i així han aprovat lliurar grans i extraordinaris hospitals públics a mans d'especuladors en anunciar la privatització de la seva gestió; el president de la patronal de Castella-la Manxa va crear fa uns mesos una empresa especialitzada en gestió d'hospitals, tot i que encara roman inactiva.

"...traint la seva promesa electoral que no retallaria el sou dels funcionaris, ha imposat una retallada en el conjunt dels complements específics o assimilats d'un 10%..."

Es proposen augmentar la privatització de l'ensenyament en marcar com a objectiu l'elevació del percentatge de centres privats concertats existents a la regió (18'5%), i ho fan disfressant aquesta privatització del fals dret a triar centre.

Volen acabar amb la cobertura actual de la llei de dependència, a la qual qualifiquen d '"insostenible" i ja ha baixat el nombre de persones que tenen aquesta cobertura, després d'anunciar la disminució del pressupost dedicat a aquest servei.

Volen acabar amb tots els Centres de la Dona de la regió, ja que han anunciat que no renovaran els convenis pels quals aquests centres subsisteixen i atenen, entre altres serveis que presten, dones en risc. I la Sra. de Cospedal, traint la seva promesa electoral que no retallaria el sou dels funcionaris, ha imposat una retallada en el conjunt dels complements específics o assimilats d'un 10%, acabant al mateix temps amb el "fons d'acció social ", del qual els empleats públics de menys ingressos obtenien un percentatge de finançament d'alguns serveis.

El "Pla de garantia dels serveis socials bàsics", que a la Comunitat s'està vivint com un "pla de retallades en educació, sanitat i serveis socials", ha tingut una resposta sindical diferent. El pla començat a executar després de l'estiu i abans de les eleccions generals va comptar amb el rebuig de l'STE i de CCOO i UGT, mentre que ANPE i CSIF varen fer d'esquirols davant els dos dies de vaga que es varen realitzar. La unitat sindical s'ha aconseguit davant la plasmació de la segona part del pla de retallades, encara que no sabem el que durarà, ja que els peixos grossos de determinades organitzacions, que no haurien de denominar-se sindicats, no poden suportar les crítiques, burles i bromes que es realitzen dels governants del PP a les manifestacions contra aquestes retallades. Des de l'STE i la Intersindical de Castella-La Manxa hem proposat i seguirem proposant al conjunt d'empleats públics i a la resta d'organitzacions sindicals, una lluita sostinguda contra aquest pla de retallades, així com la denúncia i explicació a la resta de la societat de la política privatitzadora dels serveis públics que s'amaga després del mal anomenat pla de garantia dels serveis públics.

*Aquest text s'ha traduït del castellà. ❑

DE L'ENSENYAMENT A LA COMUNITAT DE MADRID, O DE COM ES PRIVATITZA L'ESCOLA PÚBLICA*

Carlos Sanz,
membre del Secretariat de l'STEM

Des que l'any 2003, Esperanza Aguirre (PP) assolís el govern de la Comunitat de Madrid, un dels seus principals objectius ha estat reduir la mida de l'ensenyament públic i augmentar el de la privada. Eufemísticament es deia que es tractava d'equilibrar les xarxes pública i concertada. Així ho expressava, sense manies, Luis Peral, anterior conseller d'Educació: "Jo ocup aquest càrrec per a equilibrar les xarxes". Estàvem assistint a l'inici de la privatització planificada i inexorable del sistema educatiu madrileny.

Ara ens arrabassam els cabells, perquè la Conselleria d'Educació no respecta els acords signats en anys passats i enyoram aquella etapa (per cert, en temps de bonança econòmica) en què se signaven acords i aconseguíem esgarrapar algunes millores. El que era pervers en aquella etapa és que es varen cedir (millor, es varen regalar) més de 50 parcel·les als nous barris i localitats del cinturó de Madrid a particulars i empreses per a construir centres d'ensenyament, que naixien ja concertats. En molts casos, aquestes persones o empreses no tenien res a veure amb el món de l'educació: posem com a exemple el Grup Arturo, l'activitat principal del qual ha estat tradicionalment l'hostaleria (Arturo Fernández, el seu amo, és president de la CEPIME de Madrid i vicepresident de la CEOE.).

"La patronal i els sindicats subcontracten gran part d'aquesta formació a empreses privades..."

Amb una subtil maniobra, Esperanza Aguirre va comprar la pau social, imprescindible per anar privatitzant el sistema a la callada. Als més de 50 nous col·legis privats concertats, cal afegir-hi una altra ocurrent maniobra duta a terme amb la xarxa d'escoles infantils, procedents de l'extinta Diputació de Madrid. Ara es refereixen a ella com la xarxa pública d'escoles infantils, tant l'Administració com una part dels qui les regenten i hi treballen. Però no és així. Aquesta és una xarxa privatitzada, perquè és de titularitat pública, però de gestió privada. Cada any surt a concurs la gestió d'aquestes escoles i la Conselleria l'adjudica normalment a qui ofereix el preu més baix. L'Administració anomena això com a gestió indirecta. La conseqüència per als treballadors i treballadores del sector és evident: els qui treballen en les escasses escoles que encara són de titularitat i gestió pública cobren uns 1.200 euros al mes, mentre que els de la gestió indirecta, en cobren 800.

L'educació es converteix així en un negoci en mans del capital, que vol assegurar avantatjosos guanys, colonitzant els serveis públics bàsics per al ciutadà, amb la total col·laboració d'uns polítics neoliberals que, a falta d'idees, es limiten a pujar impostos i destruir els èxits del relatiu benestar aconseguit en les últimes dècades.

Avui, a la Comunitat de Madrid, està concertat més del 75% de l'ensenyament obligatori, més del 50% de l'educació infantil, el 50% de la formació professional reglada i el 20% dels batxillerats que s'imparteixen en centres de titularitat privada. La pràctica totalitat de formació ocupacional està en mans de la patronal, els sindicats majoritaris i les administracions públiques municipals i autonòmiques. La patronal i els sindicats subcontracten gran part d'aquesta formació a empreses privades, mentre que les administracions ho desvien -també en gran part- a mans privades, mitjançant fundacions o patronats.

En l'educació d'adults, el panorama no és molt millor: les

ONG es van apoderant del sector i, quan no són elles, els ajuntaments s'encarreguen de desregularitzar les condicions de treball dels professors que treballen en els centres d'adults. L'educació especial privada, amb el procés d'integració de les persones amb minusvalidesa, ha patit un creixement espectacular; l'estancament -quan no ha estat la reducció del nombre de centres d'atenció específica- ha impel·lit molts pares a la creació de centres específics que no només reben fons de la Conselleria d'Educació, sinó també de la d'Afers Socials.

Tot queda arrodonit amb les activitats complementàries i de reforç. Excepte rares excepcions, totes són realitzades per empreses privades, ja siguin ONG o empreses creades per les associacions de pares. Arribarà algun dia en què centres públics d'ensenyament reglat seran gestionats per empreses privades?

Arriben les retallades

Un cop duta a terme la suculenta privatització del sistema educatiu madrileny, quan la construcció s'ha interromput bruscament i ja no hi ha parcel·les que cedir a futurs centres privats, s'acullen a la crisi com l'excusa perfecta per a tornar enrere aquells acords. Algunes de les conseqüències més cridaneres han estat una dràstica reducció d'alliberats sindicals, l'eliminació de la totalitat de la gratificació per jubilació LOE que aportava la Comunitat (uns 12.000 euros, o dos milions de pessetes) i la publicació de les instruccions per al curs 2011-2012. Aquestes instruccions preveuen l'increment de 2 hores lectives per al professorat de Secundària, cosa que comporta la disminució d'hores complementàries, major nombre d'alumnes i grups per professor, menys hores de preparació de classes, pràctiques de laboratori i taller, menys atenció individualitzada... D'aquesta manera, la necessitat de professorat és menor, de manera que 3.200 interins (molts d'ells amb més de 15 anys dedicats a la docència) es quedaran sense feina. A això, cal sumar els 2.500 interins menys que no varen ser contractats en el curs 2010-2011.

"...111 milions d'euros per a publicitat, que Esperanza Aguirre utilitza per al seu exalçament..."

Així les coses, a la Comunitat de Madrid s'inicia un procés de mobilitzacions, amb el suport de CCOO, ANPE, CSIF, UGT i STEM, que es materialitza en 9 dies d'aturades entre el 20 de setembre i el 29 de novembre. El conflicte té una difícil sortida, la Conselleria d'Educació s'ha tancat en banda i es nega a negociar o a parlar amb els sindicats. Esperanza Aguirre diu que aquesta és una vaga política i segurament per a ella ho és, perquè pretén portar a l'extrem els seus postulats neoliberals, provocant la privatització dels serveis públics que són bàsics per a tots els ciutadans: l'educació i la sanitat.

Segons la Conselleria, l'objectiu és estalviar uns 80 milions d'euros. És clar que, alhora, aprova unes desgravacions per a les famílies que portin els seus fills a l'escola privada i concertada que suposaran una minva d'ingressos per a les arques autonòmiques d'una quantitat similar. El que es fa és transvasar recursos de l'ensenyament públic al privat. En cap moment se'ls va ocórrer eliminar la partida de 111 milions d'euros per a publicitat, que Esperanza Aguirre utilitza per al seu exalçament, o la ingent i ignota partida destinada a les emissores de televisió i ràdio de la Comunitat (Telemadrid, La Otra i Onda Madrid...) que són un exponent barroer d'informació

domesticada i al servei d'un partit polític, o del núvol d'assessors que envolten els polítics que ens governen...

De les retallades tampoc no s'ha salvat l'oferta pública d'ocupació; s'havien compromès a treure 2.200 places per a primària el 2011 i només n'han tretes 489. A més, s'ha endarrerit l'execució i en lloc d'haver-se fet durant els mesos d'estiu, es desenvoluparà al llarg del curs 2011-2012, cosa que suposa endarrerir-la un any. El futur pot ser encara pitjor si es duen a terme les recomanacions de la FAES (el "laboratori" d'idees del PP) de suprimir l'oferta pública d'ocupació en els pròxims quatre anys.

El govern de la Comunitat de Madrid persegueix la implantació del baix cost en l'ensenyament públic, encara que això comporti convertir en precària la professió docent: empitjorament de les seves condicions laborals i menys poder adquisitiu. Essent Madrid una de les comunitats autònomes més riques, la inversió en educació -lluny d'acostar-se al 7% del PIB- se situa en el 2,88%, no arribant tan sols a la mitjana estatal que és del 5,03%.

Dignificació de la professió docent

La Conselleria d'Educació va publicar una llei d'autoritat del professor, amb l'objectiu -segons deien- de "reforçar l'autoritat de mestres i professors", reconeixent-li "la condició d'autoritat pública" i amb la pretensió de "fomentar la consideració i el reconeixement públic que correspon als docents d'acord amb la seva important tasca". Una bonica declaració d'intencions que poc tindria a veure amb les posteriors afirmacions d'Esperanza Aguirre que –tot fent gala d'ignorància- assegurava que els professors només treballen 20 hores a la setmana. Després les va corregir, però el mal ja estava fet. Els mitjans de comunicació (molts d'ells convertits en permanents portaveus de la dreta) ho van difondre als quatre vents i el dany va quedar en la retina i l'oïda de la societat.

"El govern de la Comunitat de Madrid ha de reconsiderar la seva política de retallades en educació i donar suport decididament a l'escola pública..."

La professió docent no ha estat ben tractada en el nostre país: hi va haver persecucions, represàlies i altres coses pitjors, a més d'un tracte econòmic tan precari que "passar més gana que un mestre d'escola" es va convertir en una dita popular. Des de la no tan llunyana instauració de la democràcia, hem fet un llarg i de vegades dur camí per a aconseguir unes condicions laborals i retributives acceptables. Avui, aquests èxits han perdut solidesa i s'assemblen a un castell de cartes que pot caure en qualsevol moment, de la mà de les polítiques neoliberals que els governs s'entesten a posar en marxa. Potser estem condemnats, com el mític Sísif, a empènyer la roca fins al cim de la muntanya, des d'on ens la tornaran a empènyer perquè caigui a la vall i tornem-hi. Tampoc no han rebut millor tracte els representants del professorat, sindicalistes que compleixen una tasca constitucional (article 7) i que han estat titllats de ganduls, desertors de l'aula i altres perles. Fins on i fins quan es prolongarà aquest disbarat? És que aquests polítics que ens maltracten i ens vexen no són també "alliberats" que cobren els seus salaris de l'erari públic i que, en algun cas, no poden "desertar" de la seva professió perquè senzillament no en tenen?

És temps d'introduir una mica de seny i de sentit comú en tot això. Esperanza Aguirre i el seu govern han de deixar de jugar amb l'educació, obrir una nova etapa de diàleg i arribar a un acord sòlid en el temps que ens permeti dedicar tots els nostres esforços a millorar l'educació. Qui governa té la responsabilitat d'afavorir la formació de les generacions que avui són a les aules. El dia de demà els ho demandaran i els retrauran la seva miopia política i el seu egoisme partidari. Que tinguin la voluntat d'intentar-ho és un dubte més que raonable.

El govern de la Comunitat de Madrid ha de reconsiderar la seva política de retallades en educació i donar suport decididament a l'escola pública, que és la que acull tots els ciutadans sense distinció i sense tancar la porta als més necessitats ni als que tenen menys recursos econòmics. L'educació no pot ser un negoci i per això seguirem lluitant per una escola pública de qualitat, gratuïta i laica, per una escola pública de tots i de totes i per a tothom.

*Aquest text s'ha traduït del castellà. ❑

EUROPA SUPORTA RETALLADES, AJUSTOS I ACOMIADAMENTS*

Beatriz Quirós,
membre del Secretariat del SUATEA i professora de l'IES Rosario Acuña, Gijón, Astúries

Fa gairebé 10 anys, el setembre de 2002, celebràvem a Xixón les primeres Jornades sobre polítiques educatives neoliberals A LA UNIÓ EUROPEA: La resistible PRIVATITZACIÓ DE L'ENSENYAMENT A EUROPA. En elles, i amb la presència de ponents internacionals i estatals començàvem a SUATEA i en la Confederació d'STEs una sèrie de debats i anàlisi de les polítiques que des de la Unió Europea, l'OCDE, l'FMI i el Banc Mundial s'estaven promovent i l'aplicació havia tingut lloc ja en alguns països amb nefastes conseqüències per a l'escola pública i la cohesió social.
Deu anys després, aquelles reflexions noves s'han convertit en realitats que amenacen una de les conquestes socials més importants: l'educació pública, que a tot Europa suporta retallades, ajustos i acomiadaments.

Des de fa quinze anys, la Comissió Europea i els ministres d'educació dels països membres de la mateixa han vingut difonent la necessitat de subordinar l'educació a les necessitats del mercat o dels mercats, com es diu ara.

L'europea es convertiria en l'economia més competitiva del món i per a això era necessari que l'educació es vinculàs cada vegada més a les necessitats i interessos de les empreses i per això calia anar introduint en els currículums de tota Europa la necessitat d'incentivar l'esperit emprenedor, amb la implantació de noves matèries així com la adopció del nou enfocament per competències.

Les noves tecnologies es convertirien en "la panacea que havia d'aconseguir acabar amb les desigualtats, el fracàs escolar i havien d'obrir les obsoletes escoles al coneixement global".

I la universitat europea, amb el procés de Bolonya, havia d'afavorir l'intercanvi d'estudiants i professorat per a millorar la competitivitat de les universitats, això sí, competint entre elles per a aconseguir una millor situació en el rànquing mundial.

Els mitjans de comunicació, així com els ministeris d'educació dels països membres de la UE i de l'OCDE entre altres, es varen posar al servei d'aquest tipus de polítiques que han vingut implantant en els diferents països i les conseqüències s'estan veient ja. La crisi actual està essent utilitzada pels governs -a instàncies de la UE, l'FMI i del Banc Mundial- per a aplicar les polítiques neoliberals de debilitament progressiu del sistema públic d'ensenyament i de la introducció de les polítiques de gestió empresarial de l'escola pública. Al mateix temps, la privatització, l'externalització de serveis, la reducció de personal i de despesa pública en educació avancen, de manera desigual, això sí, en els nostres països, afavorint els interessos del sector privat, àvid de trobar un nou filó per enriquir.

A l'Estat Espanyol, el fallit pacte d'Estat per l'Educació, obstinació de l'avui exministre Ángel

Gabilondo ha suposat una modificació de la llei estatal que regula els ensenyaments no universitaris, és a dir la LOE (2006) i que ja obria la porta de l'equiparació de la xarxa pública amb la xarxa privada concertada, per la qual cosa les dues xarxes havien de conformar el servei públic educatiu, i això amb el beneplàcit de la major part d'organitzacions polítiques i sindicals de l'estat. Aquesta modificació es reflecteix en la Llei d'Economia Sostenible (2011), la qual recull ja una sèrie de mesures que van més enllà i subordinen l'educació del nostre país a les necessitats i interessos empresarials.

L'educació ja no és un dret i un deure universal que han de prestar l'estat i les CCAA sinó que ara es converteix en un instrument per a millorar la competitivitat del país i per a fer que els ciutadans estiguin dotats d'unes competències bàsiques que els permetin adaptar-se a un entorn econòmic canviant, com planteja la LOE. Aquesta, al costat de la llei de FP i la llei d'economia sostenible han permès que en les diferents comunitats autònomes s'hagin anat implantant lleis, decrets o actuacions en matèria educativa amb conseqüències nefastes.

Podem començar amb la possibilitat, aprofitada en diverses CCAA, perquè els centres privats es construeixin en sòl cedit per administracions com la madrilenya, mentre als centres públics se'ls retira el finançament, fins i tot per a despeses corrents, a més d'augmentar els horaris del professorat, al qual se li imposa la impartició de matèries per a les quals no estan formats. Acomiadar professorat interí, eliminar matèries optatives, suprimir atenció a la diversitat i tutories, entre altres mesures d'ajust que estan essent àmpliament contestades en diverses CCAA.

Però a més, algunes CCAA ja estan plantejant la instauració de contractes-programa, és a dir, de fer dependre el finançament dels centres públics dels resultats obtinguts per l'alumnat. Aquestes mesures, posades en marxa ja el curs passat en Comunitats com l'Asturiana, vénen a acompanyar-ne altres com els anomenats plans de millora imposats a Andalusia per exemple, on es vinculen els salaris del professorat -entre altres elements- al nombre d'aprovats. Aquest tipus d'actuacions es dóna també a Astúries, on la implantació del cobrament d'un concepte de productivitat vinculat a l'absentisme i a la consecució de determinats objectius, mostra una tendència que es va voler i probablement es voldrà "generalitzar en l'àmbit estatal amb la introducció de l'anomenada carrera professional, veritable instrument de gestió empresarial en l'ensenyament públic".

A més, i seguint allò marcat en la Llei d'Economia Sostenible, se'ls està plantejant als centres educatius públics la necessitat de cercar finançament privat, ja sigui a través de donacions, de convenis amb fundacions, de lloguer a empreses de les instal·lacions escolars... com en el cas de Catalunya. Hem d'assenyalar que diverses fundacions -algunes per convenis subscrits amb el Ministeri d'Educació i homologats per ell-, s'estan estenent en centres educatius, com la fundació "Empieza por Educar", que proporcionen monitors designats per l'empresa-fundació, substitueixen el professorat regular i difonen una ideologia ultraliberal entre l'alumnat.

La generalització de la realització de proves diagnòstiques de tot tipus, semblants a les promogudes per l'OCDE, com l'informe PISA, s'ha difós a tot el territori estatal, amb la lògica conseqüència de l'establiment de rànquings o classificacions de centres públics i privats on solen ser els públics els més malparats.

La crisi és l'excusa perfecta perquè la patronal es dediqui a criticar les mestres per ocupar-se dels seus propis fills, o per a aprofitar per defensar la implantació del sistema d'aprenents per a treballar en les empreses per menys de 400 € mentre "es formen". Mentrestant, l'exèrcit de reserva, els més de cinc milions de persones a l'atur, la majoria dones i joves, permet la baixada sense fi dels salaris, l'extinció de la negociació col·lectiva i la individualització de les relacions laborals.

Per a això necessiten una mà d'obra amb poca qualificació, amb unes competències bàsiques que faran d'ella treballadors i treballadores submisos, adaptables, flexibles i disposats a viure en una societat sense drets i on el benefici és l'única raó.

Des del sindicalisme conseqüent, des de la defensa de l'escola pública, això és una cosa que no hem de consentir: hem de resistir a aquesta ofensiva que ja anunciàvem ara fa més de deu anys i de la qual ara ja estam veient les terribles conseqüències per a tota la societat.

*Aquest text s'ha traduït del castellà. ❑

TEMPESTA A L'EDUCACIÓ FRANCESA*

Patrick Choupaut,
Federació dels sindicats SUD Educació

Les envestides contra l'educació (ex nacional) són ja una tradició. Durant els últims 30 anys, els atacs frontals moltes vegades havien fracassat, però no obstant això la institució va ser colpejada per les estratègies sistemàtiques de desconstrucció.
Sota els vocables de modernisme, de modernització, d'adaptació de l'escola al repte del segle XXI, es va prendre una primera sèrie de mesures, vulnerant les Escoles Normals de Mestres, el "mapa escolar" (i en especial l'obligació d'acudir a l'escola del sector del domicili), l'ensenyament professional, etc.

En el mateix temps, el sindicalisme es va transformar. Malgrat algunes notables avançades, aviat qüestionades en nom del realisme econòmic, l'apel·latiu d'"interlocutors socials", acceptat per gairebé totes les centrals, va significar una relliscada de l'activitat sindical cap a dues prioritats: l'ocupació i el poder adquisitiu.

Des de 2007, sota el govern de Sarkozy-Fillon, els atacs s'han multiplicat i endurit. Amb dues noves coartades: la crisi, el deute de l'Estat (que justificaria la reducció del "dèficit públic"), i l'adaptació a la nova economia mundial. Ha arribat l'era de les retallades salvatges. Ells colpegen ara sense descans i a un ritme desenfrenat.

Supressió de llocs de docents

Es preveu en total la supressió de 150.000 llocs, essent ja efectiva la de 50.000, i la de 14.000 més per al setembre de 2012. Aquestes supressions suposen una sobrecàrrega considerable de les aules: a primària; l'efectiu arriba moltes vegades fins als 30, 32 i fins a 35 alumnes. Als col·legis s'aconsegueixen fàcilment els 25, 28 o 30 alumnes, i fins i tot s'arriba als 35 o 40 als instituts. Resultarà necessari descriure les conseqüències sobre la qualitat de l'ensenyament, i també sobre la qualitat de les relacions entre alumnes, docents i pares?

Supressió de les xarxes d'ajuda especialitzada a la infància en dificultats (RASED)

Les RASED desapareixen. Però també les estructures d'escolarització de nins i nines minusvàlides (hospital de dia, Institut Mèdic Educatiu, i molts altres). A tots aquests infants se'ls s'escolaritza en un medi "normal", sense cap mesura d'acompanyament, o de vegades amb mesures potinejades, inadaptades, no tenint els docents cap formació específica per a això.

Supressió del col·legi únic

El col·legi únic permetia alhora la barreja social i l'accés a l'institut per a un major nombre d'alumnes. La seva supressió progressiva, gràcies a diverses opcions, afavoreix el retorn a un col·legi "d'abans"; la vocació era seleccionar una elit (suposadament "republicana"), i orientar els

altres cap a l'ensenyament professional.

Supressió del "mapa escolar"

Els resultats de la supressió del "mapa escolar" no s'han fet esperar: una desigualtat augmentada, una polarització efectiva entre els més desafavorits, que es concentren en els guetos, i els altres que "fugen" d'aquestes zones, desvalorades pels seus resultats i que no ofereixen, o gairebé, perspectives de continuació dels estudis. Així, l'ascensor social es troba bloquejat. És hora de la competència entre centres, entre pobles, ciutats i barris, i, més greu sens dubte, entre els propis individus, els nins, els pares i els docents.

Supressió de l'ensenyament professional

Ja molt desvalorat en la seva imatge i el seu estatut, l'ensenyament professional es va suprimint gradualment. Ara està cedint l'espai a estructures gestionades per les Cambres de Comerç i Indústria, és a dir, es troba sota el control de la patronal! Els Centres de Formació per a l'Ocupació (CFE) proposen formacions "qualificadores" per a les quals, però, no s'atorga cap diploma reconegut. Sabent que a França, tot diploma es correspon amb una escala d'estatut i de salari, és fàcil imaginar les conseqüències...

El govern segueix així la ideologia de l'educació de l'OCDE, com ja ho han fet Canadà, Bèlgica o Mèxic, per exemple, països en els quals van creixent els dubtes sobre l'"avaluació per competències".

Sistemes d'avaluació més que sospitosos

La instal·lació del nou sistema de les avaluacions nacionals també aixeca butllofes. Sense veritable justificació pedagògica, és essencialment de caràcter binari i mecànic. Un exemple entre molts: la nota pot ser 0 o 1. En matemàtiques, per a les avaluacions de CM2 (últim curs de primària), els nins han de calcular 10 divisions. Si fan bé les 10, treuen un 1; si només en fan bé 9 (el mateix que cap!), treuen un 0. La resta de les avaluacions és fan per l'estil.

Un altre exemple: a l'escola infantil (dels 2 anys i mig als 5), amb el dolç nom de GROUPI, aquestes avaluacions incloïen criteris bastant rars. A més dels ítems escolars, es demanava als docents definir el perfil dels infants sota tres codis: 1 (res a assenyalar), 2 (infant amb riscos), 3 (infant amb alt risc). Davant de la indignació general que això va provocar, es varen retirar aquests tres punts, o en tot cas es varen suspendre fins a nou avís.

Això remet als fitxers implantats a l'educació que segueixen els infants al llarg de la seva escolaritat i que contenen informacions que no tenen res a veure amb un escolar (perfil comportamental, origen social i ètnic) i s'arxiven durant 35 anys. Semblen partir del principi que cada individu és potencialment un delinqüent i per això cal detectar quant més prest millor els que presenten "riscos". Aquests fitxers han estat ja objecte de tres recomanacions de l'ONU i una decisió del Consell d'Estat (classe de Cort suprema del país) que els consideren en part il·legals, però que se segueixen utilitzant.

Una carnisseria sense sortida?

Aquests atacs se sumen a la desocupació i la precarietat creixents en la societat i contribueixen al sofriment que es troba en tots els àmbits. Els casos de depressió profunda que afecten els assalariats porten a alguns a gestos extrems. Així el cas d'aquesta jove col·lega, professora en un institut de Béziers, que es va calar foc al pati del centre i va dirigir aquestes últimes paraules als alumnes presents: "Ho faig per vosaltres...". Tots els casos s'assemblen, tant per les seves conseqüències com per les causes que els han generat.

En aquest marasme hi ha algunes veus, algunes flames, que s'aixequen. Diuen senzillament: "En consciència resistesc, després desobeesc".

Malgrat la repressió i les sancions que arriben, la determinació persisteix, es reforça. A tot arreu es desenvolupen moviments col·lectius que agrupen pares, docents, o simples ciutadans, que es neguen al fet que la llei dels mercats estigui per sobre de les lleis humanes i ciutadanes. Encara que minoritaris, aquests col·lectius tenen el seu pes en els debats i combats actuals, i la seva convergència es va organitzant. Esperem que cremin les consciències...

"Qui lluita pren el risc de perdre, qui no lluita ja ha perdut".

*Aquest text s'ha traduït del castellà. ❑

AUGMENT DE LA DESIGUALTAT EN EL DESENVOLUPAMENT DE L'EDUCACIÓ PRIVADA I EN LA REDUCCIÓ DELS SERVEIS PÚBLICS A FRANÇA*

Dominique Giannotti i Henri Jean-Nouri
líders nacionals del sector internacional de l'SNES-FSU

Encara que el nostre lema nacional parla de la igualtat com a valor suprem, el liberalisme desenfrenat l'ataca amb tota la seva força en el camp de l'educació de dues maneres diferents, encara que correlatives, la més visible és el desenvolupament de l'educació privada, l'altra més insidiosa es refereix a la privatització progressiva de l'educació pública.

Desenvolupament de sistemes privats

El sector privat representa el 20% dels estudiants a França. El finançament de l'ensenyament privat augmenta. La llei "Carle" sobre el finançament de les escoles privades obliga els municipis a finançar les escoles privades d'un altre municipi si els fills en són residents (despeses de funcionament). Presenciam el desenvolupament dels camins de la formació, altament privatitzats, en detriment de la formació professional pública. Els centres de formació per a l'aprenentatge privats són el 95% quan entren en competició amb les escoles de formació professional pública. El 65% de l'educació agrícola és privada. A l'escola secundària, l'elecció de la privada és una

qüestió de classe, sobretot per evitar la barreja social.

Serveis públics deteriorats

Paral·lelament, els mitjans dels serveis públics disminueixen dràsticament, tenint en compte que són els que proporcionen una certa igualtat de formació. Un funcionari de cada dos que es jubila no és substituït. A l'educació nacional, 52.000 llocs de treball s'han reduït des de l'any 2007. Aquesta política és combatuda per l'SNES, això queda demostrat en la unitat de la vaga que va tenir lloc el 27 de setembre de 2011. Durant la tardor de l'any passat, el nombre d'estudiants a les escoles secundàries ha augmentat, cosa que contribueix a accentuar el fenomen d'augment de la ràtio de les classes, sobretot en detriment dels estudiants amb més necessitats socials i acadèmiques. A l'Institut (el primer cicle de secundària) s'estableix una educació a dues velocitats, una amb una base mínima de coneixements per a la majoria i una més consistent i diversificada per a uns quants. La reforma de l'ensenyament secundari (segon cicle) està duent a terme una reducció en l'ensenyament de les diferents disciplines a favor de les activitats annexes (que requereixen menys personal capacitat, més transversal i intercanviables). Al mateix temps, assistim a la privatització progressiva de l'educació pública, cosa que augmenta l'esperit de competició i la competència entre els estudiants, entre els professors i que a amb l'excusa de l'autonomia institucional, augmenta les desigualtats de l'oferta de formació per als estudiants.

Una privatització progressiva de l'educació pública

De cada vegada més funcions del servei públic són absorbides pel sector privat: la tutoria, l'orientació, l'assessorament, la preparació per a la competència a l'educació superior, la formació del professorat (desapareguda pràcticament de la funció pública), el finançament per part d'empreses privades de determinats projectes educatius, de cuina, manteniment, etc.

L'ús de suport o classes particulars és discriminatòria socialment, ja que són més propensos els estudiants d'entorns desfavorits a la "reproducció social", en paraules de Bourdieu.

Una nova manera de gestió de les institucions s'ha concebut sobre el model de l'empresa privada i s'està adoptant. Els poders de la direcció del centre es reforcen a tots els nivells, els professors es converteixen en executors i els organismes paritaris (els consells escolars) estan perdent la seva influència sobre la gestió de les escoles. Sota el pretext de l'autonomia institucional és cada vegada major la competència entre les escoles i la desigualtat d'oportunitats en l'oferta de formació a partir de "projectes" diferents de pròpia elecció de cada institució educativa pels recursos pedagògics assignats o dels contractes específics realitzats amb els diferents directors d'acadèmia.

Per una altra política educativa

Sistemes d'avaluació de competències (sovint amb fins utilitaris) s'apliquen a tots els nivells: l'avaluació del mèrit dels directors de les escoles, de les mateixes escoles (aprovar els exàmens, per exemple), avaluació dels països (PISA). El Ministre d'Educació va anunciar la seva intenció de modificar l'avaluació dels professors de secundària, sobre la base d'una entrevista professional duta a terme pel director cada tres anys. L'SNES i gairebé tots els sindicats d'ensenyament secundari convocaren la vaga el 15 de desembre per a aturar el projecte, que en realitat distorsiona el sentit de l'educació, converteix l'ensenyament en un negoci i condueix inevitablement a salaris més baixos per a tots.

Un altre punt a tenir en compte és la lògica dels resultats quantificables en una formació de qualitat real dissenyada per formar tant els treballadors, com les persones, com els el ciutadans. Els empresaris estan demanant als joves de perdre la feina al final de l'escola a través d'habilitats comercials i treballar per assegurar que l'educació estigui directament determinada per les necessitats del mercat de treball amb el suport del govern.

L'SNES vol combatre aquestes orientacions que donen lloc a l'augment de les desigualtats socials, la transformació de la professió docent, des del disseny fins a la implementació i sotmeten l'educació als dictats del mercat.

A través de les seves accions i el seu treball en les estructures, el contingut del programa, l'SNES s'esforça a promoure un sistema d'educació més igualitari, una educació de qualitat per a tots, laica, que millori la solidaritat i la participació democràtica per l'interès general: en una societat laica. La formació de la joventut no pot ser delegada als interessos privats.

*Aquest text s'ha traduït del francès. ❑

EL VALOR DE LA COOPERACIÓ EDUCATIVA
EN UN CONTEXT DE CRISI

Isabel Carrillo,
professora i doctora en Pedagogia de la Universitat de Vic

Parlar d'educació i cooperació en un context de crisi és una exigència de responsabilitat política, social i ètica. Ho és perquè l'educació és una pràctica política. Perquè les mestres i els mestres també tenim l'obligació ètica de contribuir a la justícia social. Perquè els centres educatius no poden ser ens aïllats de la realitat. Perquè la vida ha de ser el punt de partida i la raó de ser de la nostra acció educativa. Però totes aquests raons no són fàcils de portar-les a terme.

Com deia Paulo Freire la qüestió està en com transformar les dificultats en possibilitats, sabent que en la lluita pel canvi no podem únicament ser pacients ni únicament impacients, sinó pacientment impacients.[1] És per això que l'educació ha de promoure l'estar en alerta, un aprendre a mirar no conformista ni fatalista. Una educació crítica que qüestiona els grups de poder, les elits que es reserven el dret a apropiar-se dels recursos que abans eren en mans públiques. És un fer que no admet ni dóna per vàlid i únic el neoliberalisme i la cultura del xoc que, com diu Naomi Klein, ha culminat en una privatització radical de la guerra i del desastre, creant una ideologia camaleònica que amaga l'eliminació de l'esfera pública, un alliberament total per a les empreses i una despesa social esquelètica.[2]

"La cooperació és compromís amb el món i amb la vida."

És des de la responsabilitat que els centres educatius, les persones que en formem part, podem participar i contribuir a l'expressió real i vivencial dels drets humans, i al desenvolupament lliure, just i solidari. L'educació és responsabilitat política, social i ètica quan no s'aïlla del context local i global; mostra allò que es manté intencionalment ocult; denuncia les falsedats; i posa nom a les desigualtats. Tot amb la finalitat de contribuir a enriquir les

1 Freire, P. (1997). A la sombra de este árbol. Esplugues de Llobregat: El Roure, pp.63.
2 Klein, N. (2007). La doctrina del xoc. L'ascens del capitalisme del desastre. Barcelona: Empúries, pp. 28

democràcies a través de pràctiques concretes de ciutadania, com és exemple la cooperació.

En un context de crisi, la cooperació educativa és una opció de bel·ligerància que busca el ple desenvolupament de les persones des del convenciment que la realitat no està determinada. És des d'aquesta perspectiva que la cooperació desplega els seus principis de valor i les seves raons de ser.

La cooperació és compromís amb el món i amb la vida. El seu sentit està en ser una pràctica desconstructora i constructora, trencadora d'opressions i apoderadora.

La cooperació és optimisme, s'educa i s'actua des de l'optimisme, amb el convenciment que la història la construïm les dones i els homes, i que podem aprendre l'art de viure bé, de la vida digna.

La cooperació és opció ideològica, fuig de la neutralitat que manté les forces de la reproducció, es posiciona i té com a finalitat les transformacions polítiques i estructurals necessàries per a la vivència dels drets humans.

"La cooperació és acció, és moviment. És acció agitadora davant la passivitat."

La cooperació és participació, sabent que s'aprèn a participar participant a l'escola, al barri, a la ciutat... Participar vol dir formar part i ser protagonista.

La cooperació és esperança, creu en la capacitat creativa de dones i homes per idear altres formes de vida més equitatives i inclusives. Per fer-ho possible mira el passat, trenca amb els silencis i dona valor a la memòria per analitzar i entendre la realitat present i projectar el futur.

La cooperació és realitat perquè parteix de la vida i de les persones. És reflexió i acció, nova reflexió i nova acció, un fer seqüencial i cíclic que desvetlla la comprensió crítica de la complexitat, de la interrelació i interdependències entre les realitats locals i globals.

La cooperació és acció, és moviment. És acció agitadora davant la passivitat. És acció que no únicament suma, sinó que expressa coresponsabilitat. És acció que s'implica davant la indiferència.

La cooperació és compartida, la pròpia definició de la paraula fa referència a un operar conjuntament. És fer amb l'altre, però també sentir l'altre i amb l'altre. És saber que necessitem de l'altre. És valorar i respectar l'altre. És reconèixer que tothom pot aportar sabers.

La cooperació és iniciativa per pensar i emprendre accions. És interès i il·lusió comuna en un projecte que parteix de la interrogació sobre el què, el com i el per a què de la cooperació.

La cooperació és obrir el jo per descobrir el nostre pensar, les nostres concepcions, els nostres estereotips i subjeccions. És també obrir-se i atrevir-se a desvelar, denunciar i revelar la seva responsabilitat política, social i ètica amb la vida. ❑

EDUCACIÓ EN LA DOLÇA ESPERA*

Fernando Rodal Mac Lean,
professor i president de la Confederació d'Educadors d'Amèrica (CEA)

Tiris, per una part, i troians, per l'altra, destaquen, cegats per la seva capacitat gairebé morbosa d'alarmar-se, per anunciar-nos l'arribada de l'Apocalipsi. Tots a la càrrega, cercant i creant enemics per tot arreu, i aquí van trucant a matadegolla des de periodistes, a tècnics, a sabedors de tot, fins a aquells que mai no han trepitjat una aula per a construir des d'allà la part corresponent de ciutadania a la qual sensatament es pot aspirar.

Patim seriosos problemes, no cal ser "magister" per entendre-ho, però la gènesi d'aquests generalment apareix oculta (ben oculta), darrere del recurrent mètode infantil, d'acusar els o les altres com a únics responsables d'impedir el tan anhelat i mai no assolit paradís educatiu.

No només passa al nostre país, Uruguai, sinó que això és una estratègia global, amb les característiques particulars de cada regió o lloc d'on s'analitzi, és per tant vital compartir experiències de transformació, en curs o en fase experimental.

Al mateix temps que exploram noves formes organitzatives dels sistemes educatius, on s'augmenti la participació, l'autonomia i la coresponsabilitat.

Sembla que la dècada dels 90 no ens ensenyàs, quant a víctimes i victimaris, quan es va intentar amb extrema insistència, culpar el docent i la política (a seques) de tots els mals existents, fent una crida desesperada als gestors (enteneu canviar gestió per política, com a art de prestidigitació, com un somni per a babaus), perquè es fessin càrrec de "tant desastre".

"...d'aquesta gran gesta humana que és l'educació i la seva màgica porta cap a l'apropiació i distribució democràtica del coneixement."

Resultat: al final els propis creadors de culpables, no varen poder sostenir la culpa pròpia: baixa inversió, baixos salaris, imposició de reformes basades en la gestió de tecnòcrates, que poc i gens varen canviar i sí varen deixar un cost enorme en termes econòmics i educatius (només cal observar a manera d'exemple els costos qualitat-preu de l'època, utilitzats en infraestructures).

A finals dels 90, amb el nou segle en portes, és simptomàtic observar com ja no es pot sostenir la lògica de trobar enemics públics, als quals adjudicar tots els mals que patim.

Ja es pot començar a llegir en els propis documents de l'OCDE i en les avaluacions tipus PISA realitzades, la multiplicitat de factors que intervenen a l'aula i van més enllà de la conducta exclusiva dels docents, els estudiants, les autoritats, els pares i mares de família, la societat, la qual cosa confirma i reafirma la coresponsabilitat de cada actor-autor d'aquesta gran gesta humana que és l'educació i la seva màgica porta cap a l'apropiació i distribució democràtica del coneixement. La primera crítica que se sent davant d'això és: entre tants responsables, qui es fa càrrec llavors, perquè la cosa funcioni bé?

Sembla un diàleg de sords, d'éssers temorosos necessitats que algú netegi les nostres pròpies culpes.

És clar que ningú pot sostenir seriosament, que cal anar contra el sentit comú, ni tampoc diluir la responsabilitat individual, però sempre en el marc d'una coresponsabilitat col·lectiva, com ho és la vida mateixa: un subtil balanç entre les necessitats pròpies i la comprensió intel·ligent i superadora de les demandes socials de les quals formam part. Direm finalment sobre aquest punt per a aclarir-ne tants: hi ha responsabilitats específiques que, per la seva pròpia dinàmica i desenvolupament, són materialment intransferibles; a cadascú la seva responsabilitat, però que ningú no vulgui eludir-la, és hora d'entendre que aquesta construcció és i serà col·lectiva.

De vegades pensam conscientment o inconscientment, que l'educació és com una mercaderia que es pot aconseguir a l'aparador, com si fos un producte d'un supermercat on, preu, data de venciment i contingut del producte estan retolats i que es garanteixen amb l'adquisició d'aquest, davant la qual cosa, si no estàs satisfet pots reclamar en veu alta demanant que t'ho canviïn.

Lamentablement potser i per culpa del màrqueting dels mercaders de l'educació, molts tinguin internalitzat aquest concepte de "qualitat total" i pensen ingènuament que amb l'acte educatiu ens podem comportar com a "consumidors exigents" i alçar la veu igual que quan reclamam per un producte que no ens satisfà.

"...aquesta versió defensa el sector privat i la privatització de l'educació, encara que la maquilli i la pretengui mostrar com a exemple de la "llibertat d'elecció"..."

Acceptar la complexitat, és mirarnos al mirall, sense vendre'ns mirallets de colors, que actuen sempre, només com a analgèsic temporal. S'ha de ser valent, s'ha de treballar seriosament i profunda, i s'han d'evitar els egocentrismes.

S'ha de distingir entre el "poder fer" i el "poder sobre", dues maneres ben diferents de comprendre i assumir l'ús del poder (com resoldre parcialment la tensió entre ambdues, dependrà el rumb de les accions). Són moltes i reiterades les vegades, en què s'exerceix des del propi àmbit acadèmic una cosa que ens assembla i molt, a paons mostrant les seves bufones plomes de colors atraients, com una forma de seduir i estar presents, però sense anar al cor de l'assumpte.

Potser és acceptable una quota de seducció, sempre que no es converteixi en una acció autoreferencial d'acumulació de l'espai de poder relativament establert.

Davant del tema del "poder institucional", la seva organització i execució, es presenta el desafiament d'assumir seriosament el necessari debat i implementació de majors graus d'autonomia per al sistema educatiu i els seus diferents subsistemes.

El problema central és definir el que cadascú entén per autonomia i sabem bé que en el món hi ha dues grans versions si més no, que orienten el debat:

- L'autonomia vista com una manera de treure la responsabilitat pública i estatal del finançament i direcció de l'educació (assumint que sempre s'intenta transferir d'una manera o altra, recursos públics a l'àmbit privat, sota arguments poc creïbles, com la llibertat d'opció dels estudiants i pares per a assistir al sistema públic o privat, segons la seva preferència, etc.). Clarament, aquesta versió defensa el sector privat i la privatització de l'educació,

encara que la maquilli i la pretengui mostrar com a exemple de la "llibertat d'elecció" de les persones o millor dit dels consumidors d'un "producte educatiu" (no s'ha inferir d'això que es proposa la prohibició d'aquest ensenyament).

- L 'autonomia que manté i sosté el finançament públic i estatal per al sistema, però li permet desenvolupar una planificació, una gestió i una avaluació amb fortes capacitats institucionals i decisòries pròpies. En realitat aquests models estan mediatitzats per "autonomies relatives", que no han aconseguit resoldre en forma eficaç les seves comeses i menys encara, justificar l'existència d'aparells burocràtics poc àgils i costosos. Sorgeixen aquí llavors preguntes a respondre: com es garanteix un projecte nacional que permeti donar unitat de criteris i assegurar un estàndard mínim de coneixements per a tots els estudiants en tot el territori, i per a tots els nivells educatius?

"La realitat indica que és més el que es fragmenta, el que es divideix, el que s'exclou, que el que s'aconsegueix per la via d'induir a la competència..."

L'estructura actual centralitzada ha complert aquesta comesa? Els diferents subsistemes educatius, són capaços de complir amb el mateix, basats en una major autonomia?

Serà un espai coordinador dels diferents subsistemes de l'educació (pensats en la seva versió autonòmica) suficient per complir aquest fi primari de garantir a tots i totes una educació de qualitat en termes humans i de projecte nacional amb justícia social?

Aquestes preguntes i moltes més han de donar resposta a les inconsistències i incongruències de l'avui, del qual poc podem sentir-nos satisfets.

Finalment direm que ens sembla interessant explorar el concepte del que anomenaríem com a autonomia coresponsable, la qual garantiria importants aspectes i desafiaments abans esmentats.

Davant d'això no podem deixar d'esmentar la necessitat de comptar amb forts lideratges democràtics, capaços de catalitzar els processos i sintetitzar, adequadament els rumbs que, juntament a fomentar un clima de treball carregat de compromís amb l'educació com un tot, eviti la temptació de pensar que, competint entre nosaltres, arribarem a "graus d'excel·lència".

La realitat indica que és més el que es fragmenta, el que es divideix, el que s'exclou, que el que s'aconsegueix per la via d'induir a la competència, com si fos una carrera de cent metres, entre uns i altres.

Ens sembla més adequat l'emulació, l'exemple solidari, i la distribució i apropiació del coneixement a les més àmplies capes de la població que ens sigui possible, no només per raons de justícia, sinó també per a trobar formes de desenvolupament humà que recuperin l'esperança de viure en una societat més equilibrada, més harmònica, que sàpiga assumir les seves contradiccions, sense temors, ni fantasmes i s'animi a reconèixer en l'altre un igual, enmig de tanta desigualtat.

Serà potser l'inici d'un camí, que ens permeti mirar-nos i interpel·lar-nos, sense masoquisme, però amb els ulls i la consciència ben oberts, i construir un futur diferent, on assumim les nostres ferides i frustracions, com costures que ens recorden o ens haurien de recordar tant d'ensenyament.

Potser, alguns o algunes diran que és utòpic, nosaltres diem que el problema ha de ser plantejat, i en tot cas és una utopia possible de ser considerada.

Per tant, emfàticament afirmam que els conservadors i negadors de la transformació necessària de l'ensenyament, són aquells o aquelles que no accepten la seva coresponsabilitat en l'acte educatiu, que semblen pertànyer a altres móns, quan sense dubtes ens trobam tots i totes en aquesta gran aventura humana en què les circumstàncies històriques ens obligaran, ens agradi o no, a madurar, a treballar profundament i amb compromís per una educació pública de qualitat socialment referenciada.

*Aquest text s'ha traduït del castellà. ❑

LA CRISI ECONÒMICA MUNDIAL I LA SEVA INFLUÈNCIA EN L'EDUCACIÓ A GUATEMALA*

Carlos Enrique Fuentes Sánchez,
assessor Tècnic i Pedagògic de l'STEG

Des del 2008, amb l'inici del nou govern a càrrec del President Álvaro Colom, es va començar a sentir la crisi econòmica mundial que, havent afectat l'Argentina i Grècia, va començar a fer-se present en els Estats Units d'Amèrica. Aquesta crisi va ser, a Guatemala, es va manifestar amb la caiguda de les regalies en el petroli, la caiguda del turisme, la baixa en l'ingrés de divises, el gran nombre de deportats des dels Estats Units i el retorn d'aquells que no varen poder establir-se a Europa pel tancament indirecte de les fronteres a Espanya i altres països europeus.

Malgrat les bones intencions del nou govern en haver signat el primer Pacte Col·lectiu de condicions de treball entre el Ministeri d'Educació-MINEDUC -i el Sindicat de Treballadors de l'Educació-STEG- a l'abril de 2008 i la instal·lació del Consell Nacional d'Educació el novembre de 2008, així com el Programa de Solidaritat Magisterial el 2009, al llarg dels següents tres anys el govern va haver d'enfrontar tres aturades magisterials de més de 50 dies cada una, sobretot, el 2011, el qual es va iniciar amb una aturada de 32 dies i posteriorment a l'agost i setembre, una nova aturada de 52 més. Les raons varen ser, cada any, la retallada dels programes de suport a la infantesa (refacció o berenar per a només deu dies hàbils, remeses condicionades incompletes, material escolar per a menys dels estudiants inscrits), la negligència en la reparació i manteniment de les escoles danyades pels fenòmens atmosfèrics, la manca de pagament als mestres de contractes temporals i jubilats i l'incompliment del pagament del 8% de reajustament salarial anual previst en el Pacte Col·lectiu durant els anys 2009, 2010 i 2011, i la manca de diners per implantar la 3a Cohort d'un programa de professionalització a mestres en servei, que varen portar el magisteri a prendre els carrers i carreteres internacionals, alguns edificis públics, i a suspendre les classes a les escoles durant més de 40 dies hàbils.

"...ha deixat els docents sense el salari legal i sense materials didàctics, els estudiants sense programes de suport, els pares de família sense el subsidi per al fill o per a la filla..."

Durant aquests moviments es varen signar diversos documents entre el governant i el ministre d'Educació per part del govern i el magisteri organitzat, complint només una part del que en aquests es deia, cosa que va obligar els mestres a sortir novament als carrers. El que en un principi els mitjans de comunicació varen assenyalar com un suport del magisteri al mandatari, per a enfortir la candidatura de l'esposa d'aquest, posteriorment

es va veure com una mesura per a enfortir l'exigència del govern per a l'aprovació de préstecs estrangers i més endeutament per al país. Finalment, el magisteri va aconseguir que es cancel·lassin alguns reajustaments salarials d'anys anteriors, i el retroactiu d'aquests reajustaments, com fer efectius els diners per als programes de suport a la infantesa.

La crisi econòmica ha afectat l'educació guatemalenca a les tres categories curriculars, als subjectes, perquè ha deixat els docents sense el salari legal i sense materials didàctics, els estudiants sense programes de suport, els pares de família sense el subsidi per al fill o per a la filla, les infraestructures sense manteniment i sense construcció de noves aules, sense recursos didàctics i els processos sense compliment dels estàndards d'oportunitat d'aprenentatge, fins i tot, sense classes per als nins i nines.

El moviment dels indignats a Europa i, principalment a Espanya es veu com una cosa nova, com una cosa bona a favor de la població i contra els sectors econòmics que des del segle passat s'han apoderat de l'economia mundial i que, havent fracassat amb el seu neoliberalisme, ara pateixen crisi i fan patir la població dels diversos països. La gent comuna i analfabeta creu que el problema de la pobresa és només a Guatemala, però les persones cultes saben que el problema és mundial i que per això hi ha protestes a Espanya, Portugal, Anglaterra, França, Itàlia i fins i tot a Xile, a Amèrica i coneixen els efectes que es produeixen en les societats dels diversos països: retallades en salut i educació, més atur, retallades en la jubilació i en els salaris dels treballadors, més hores de treball pel mateix sou, etc.

Les persones admiren els indignats. Admiren els que protesten no només a la capital sinó a les comunitats independents. Dóna gust llegir a la premsa escrita i veure per la televisió, (quan ho deixen passar, quan no ho censuren), el moviment dels indignats a tot Europa. Veure que els pares de família s'involucren en les lluites a favor de l'educació i en contra de les retallades és una cosa nova i admirable. Aquest moviment és inspirador i dóna força per a seguir la lluita en els nostres països. Tot això causa indignació en els habitants guatemalencs.

Accions que s'han duit a terme:

Els sectors organitzats de la societat civil han protestat davant l'ambaixada d'Espanya a Guatemala, en saber l'augment dels anys per a la jubilació i la reducció del salari dels treballadors.

"El moviment dels indignats europeus està servint d'inspiració als altres països del món, especialment a Amèrica."

Igualment, s'ha estat exigint l'aprovació de la Llei de desaparició del secret bancari, la Llei antievasió d'impostos, modificacions a la Llei de Mineria a cel obert i altres que cerquen que els empresaris i els bancs, igual que les oficines de telèfons, paguin els impostos que han de pagar.

En l'aspecte educatiu, i de cara a la segona volta de les eleccions presidencials, el magisteri organitzat va presentar la proposta de demandes educatives als dos candidats finalistes: a Otto Pérez Molina del dretà i militarista partit Patriota i al Dr Manuel Baldizón, del també centre dretà Partit LIDER. Aquest document inclou totes les necessitats urgents de l'educació guatemalenca, principalment dels programes de suport a la infantesa, a la infraestructura educativa, al Programa Acadèmic de Desenvolupament Professional per a docents en servei i a l'educació Bilingüe Intercultural.

El moviment dels indignats europeus està servint d'inspiració als altres països del món, especialment a Amèrica. El moviment popular, especialment camperol i magisterial, que són els més grans i organitzats del país, esperen que en arribar l'any 2012 i amb el nou govern, les promeses i demandes siguin complertes pel nou govern.

*Aquest text s'ha traduït del castellà. ❑

LES DUES CARES DE L'EDUCACIÓ ARGENTINA*

Francisco "Tito" Nenna,
diputat porteny del "Frente para la Victoria" i exsecretari adjunt de CTERA (Argentina)

Quan Néstor Kirchner va assumir la Presidència de la Nació el 2003, Argentina destinava 5 punts del seu PIB al pagament del deute extern i el 2% a la inversió en matèria educativa. Vuit anys després i amb la primera magistratura a càrrec de la seva dona i successora en el càrrec, Cristina Fernández, el nostre país destina el 6,47 per cent del PIB a l'Educació i només 2 unitats percentuals als compromisos financers.

Gràcies a la lluita dels docents, els estudiants i la comunitat educativa tota, el poble argentí gaudeix avui d'una Llei Nacional que considera l'educació com un dret social. Sancionada el 2006, la norma va ser debatuda en fòrums, sindicats, universitats i escoles de tot el territori i va coronar l'etapa oberta amb la creació de la Llei de Finançament Educatiu: el mateix Kirchner va reconèixer davant dels treballadors del sector i del que era ministre de l' àrea, Daniel Filmus, que calia garantir primer els diners per a sustentar les transformacions i després construir el marc regulatori que tutelàs els drets adquirits.

Així, els mestres discutiren els seus salaris en paritàries, després d'intenses batalles per jerarquitzar la tasca docent, i el Govern nacional acredità, sota l'Administració kirchnerista, la construcció de 1.300 escoles noves i altres 400 en procés. Tantes conquestes en l'àmbit nacional contrastaren amb la mesquinesa, la ineficiència i la malvolença del cap de Govern porteny, Mauricio Macri, amb els gremis educatius en particular i l'escola pública en general.

"A les clares queda que l'Executiu local atribueix a l'educació el caràcter de mercaderia quan mana auditors a perseguir els mestres..."

El balanç de la política educativa implantada pel PRO (Proposta Republicana) a la Ciutat de Buenos Aires presenta un saldo, sens dubte, negatiu. Sota la seva infausta gestió, els treballadors de l'educació i els estudiants varen patir envestides constants mitjançant la retallada dels recursos públics disponibles i la seva contracara, l'incentiu impúdic a les escoles privades.

Convençuts que l'educació és l'eina més potent per a la transformació de la realitat, els militants de l'UTE i el moviment estudiantil varen resistir els embats. I varen anar més enllà, perquè transcendiren la frontera de la defensa corporativa dels seus drets i varen acabar convertint-se en els més acèrrims opositors al macrisme.

A les clares queda que l'Executiu local atribueix a l'educació el caràcter de mercaderia quan mana auditors a perseguir els mestres que s'adhereixen a les vagues, vulnerant l'article 14 bis de la Constitució Nacional. I el mateix, però amb l'agreujant de remetre a les èpoques més fosques de la història argentina recent, passa quan demanen als seus funcionaris que confeccionin llistes amb els noms dels estudiants que participaren de les ocupacions d'escoles.

No obstant això, la fustigació a la comunitat educativa és només la punta de l'iceberg. Si s'analitza la gestió en profunditat, el resultat és alarmant.

Subexecució i reducció

L'execució pressupostària és un indicador central per a determinar l'orientació d'una política educativa. I per a explicar el deteriorament de la infraestructura escolar és imprescindible llegir en els informes trimestrals del Govern porteny quina quantitat dels diners assignats a les partides en qüestió, va ser efectivament invertida.

Qui hi posi el dit toparà indefectiblement amb la ferida que estrangula l'educació pública a la ciutat. El signe retrògrad es manifesta en el continu afeblIment estatal per mitjà de mesures privatitzadores.

Així, n'hi ha prou de ressaltar que Macri es va dedicar, amb persistència, a reduir any rere any la inversió en manteniment, refaccions i construcció d'establiments. Per a l'exercici 2008, es va preveure l'ús de $ 251.600.000, però només va ser executat el 57,7%. Per a l'any següent, la suma assignada a aquesta jurisdicció va disminuir a $ 199 milions i només va ser executada en el 72,1%. Ja el 2010, es va postular la suma de $ 159 milions i, quan va esclatar la protesta estudiantil, només s'havia utilitzat el 7% del total.

"A la llista d'institucions subvencionades hi figuren comunitats educatives d'alt poder adquisitiu..."

Aquestes xifres mostren, d'una banda, la tendència decreixent dels fons destinats. Però de l'altra, la ineficiència de l'administració, que no aconsegueix, no sap o no vol executar ni tan sols els exigus fons estipulats.

Paràgraf a part mereixen els ímpetus privatitzadors de l'actual gestió portenya. Sobre aquest punt cal assenyalar que varen augmentar sense escrúpols les sumes que de les transferències a escoles privades per subvencionar el pagament dels salaris docents d'aquestes institucions. El 2007, es varen executar transferències per 604 milions de pesos, mentre que el 2008, primer any de Macri a Bolívar, la suma es va incrementar dramàticament, passant a 802 milions. Per al 2009, es va calcular en 928 milions la quantitat de recursos girats a institucions privades.

Un gran nombre d'aquests col·legis són confessionals, especialment catòlics, i només un petit percentatge és laic. A la llista d'institucions subvencionades hi figuren comunitats educatives d'alt poder adquisitiu, els aranzels informats en aquells dies oscil·laven entre els 600 i els 1.000 pesos.

La tisora i la dedocracia

Per a l'any entrant, el macrisme projecta un pressupost on l'educació perd pes en passar del 26,73 al 26,07% respecte del total. Mentre a províncies com Buenos Aires, Santa Fe i Còrdova, governades per administracions de diferent signe polític, les partides educatives superen folgadament el 30%, la Ciutat continua per sota dels 30 punts.

A més, el PRO pretenia retallar un 39,64% les partides assignades a

educació especial però el ministre Esteban Bullrich va atribuir l'ajust a un error d'escriptura. Per si això fos poc, va amanyagar una pujada del 32% en ajudes a institucions privades, encara que la matrícula no hagués augmentat a aquell nivell i la pauta inflacionària estipulada pel Ministeri d'Hisenda era de 9 punts.

D'altra banda, l'apartat d'infraestructura escolar va baixar a 294 milions de pesos, quan s'havien planificat 513 milions de pesos. Mencció a part mereix la inclusió del programa "Sistemes i Projectes d'Informatització", que passà de comptar amb 13 milions de pesos en aquell pressupost a 9,6 milions per a l'any vinent, just quan el macrisme es proposava eliminar el sistema de juntes docents i modernitzar-les amb ordinadors. "S'enfortirà l'eina del sistema de gestió escolar ampliant les funcionalitats existents i el seu abast dins del sistema educatiu", diuen entre els fonaments de l'àrea, però ens intriga saber com concretaran aquests objectius físics amb menys recursos.

Finalment, Bullrich encoratja un increment exponencial en Planejament Educatiu. En aquesta jurisdicció es contemplen els programes d'Avaluació Educativa i l'increment va de 52 a 136 milions de pesos, en un context de disputa per l'avanç macrista sobre els gremis amb persecució, disciplina i supressió de drets per a emular el model xilè.

Si observam els antecedents d'aquesta gestió municipal, amb l'espionatge muntat per funcionaris contractats directament per l'exministre i pedagog Mariano Narodowski i el nomenament de personatges que varen defensar la repressió militar com Abel Posse, no és desgavellat deduir que es bolcaran tots aquests diners per als rànquings de docents.

"...política que des del discurs parla de prioritzar l'educació, però porta a terme, sistemàticament, desmantellaments, retalls de recursos..."

L'orientació ideològica de l'Administració es verifica, així mateix, en el desfinançament dels programes el contingut dels quals està vinculat als drets humans. El 2008, el programa 39 de l'Institut Espai per a la Memòria, dependent de la Direcció de Govern, va executar només el 50% dels exigus fons. Mentre, el programa 132 (Investigació i Educació per a la Prevenció), dependent de la Subsecretaria de Drets Humans, va executar el 17,3% dels $ 15,2 milions del crèdit vigent.

Cal emfatitzar també els últims abusos del macrisme, que van des de la intenció d'instal·lar càmeres dins les escoles fins a l'adscripció a les proves PISA. L'afany persecutori i la imitació del panòptic es varen frenar amb els reflexos ràpids de l'Observatori de Drets Humans i la UTE, que varen posar una empara judicial. El debat sobre l'avaluació als mestres recentment comença, però a les clares va quedar que el PRO prefereix sotmetre els treballadors de l'educació a exàmens pautats en base a paràmetres empresaris, en lloc de comprometre's amb el finançament i la inversió en infraestructura.

Ens trobam, sense cap dubte, amb una política que des del discurs parla de prioritzar l'educació, però porta a terme, sistemàticament, desmantellaments, retalls de recursos i transferència de partides del sector públic cap al privat, evidenciant no només la falta de vocació per la cosa pública, sinó també soscavant els fonaments de l'estat de dret.

La sortida

Com a treballadors de l'educació, aconseguim avançar en matèria legislativa, política i organitzativa a tot el país. La lluita i la mobilització dels docents varen ser suport de la voluntat política d'un Projecte Nacional i Popular que va restaurar drets conculcats des de l'última dictadura i arrasats durant el neoliberalisme.

A la ciutat de Buenos Aires, hem patit una involució institucional. Però els mestres tenen l'obligació de constituir, al costat d'altres sectors que defensen les polítiques públiques, un moviment popular que entronqui amb el procés que s'està donant a l'àmbit nacional.

Ningú no se salva sol i la capital federal no es pot emmurallar. La sortida, indefectiblement, és una avinguda que ha de ser transitada col·lectivament.

*Aquest text s'ha traduït del castellà. ❑

L'ESPERANÇA DES D'UN NOU GOVERN*

Luis Miguel Saravia C.,
educador peruà

Des del 28 de juliol de 2011, el Perú compta amb un nou govern constitucional presidit pel senyor Ollanta Humala Tasso, elegit el 10 de juny. La ministra d'Educació és la senyora Patricia Salas O'Brien.

S'han creat moltes expectatives sobre allò que realitzarà el nou govern que té com a oferta la inclusió social i sobre el que es proposa en el camp educatiu.

El missatge transmès és superar les deficiències educatives, especialment aquelles que hi ha entre l'educació per a les zones urbanes i rurals del país.

La política d'inclusió està centrada en el suport a la inversió educativa dirigida a proporcionar més recursos a les zones rurals i a les poblacions que viuen en un context intercultural bilingüe. Amb això es comença a reduir una de les bretxes educatives que es té.

"...formació de ciutadans que pertanyen a una realitat diversa que té la seva cultura, la seva història i els seus valors que estan arrelats en una història nacional..."

L'esperança d'aquesta nova gestió governamental descansa a més en un nou enfocament de la política educativa en què les decisions comencin per reconèixer els que menys varen rebre. La ministra Sales, en la seva exposició a la comissió d'educació del Congrés, va resumir aquesta esperança amb les següents paraules: "No es poden tenir

les mateixes estratègies per a àrees rurals i urbanes, perquè les rurals pateixen un abandonament i un retard històrics. Tenim un enorme deute amb elles."

Confiam que les turbulències polítiques i econòmiques no pertorbin aquesta voluntat d'atendre els que menys tenen i que aquest període sigui l'inici d'anar tancant els espais d'inequitat educativa que tenim a la societat peruana.

Aquesta esperança, que és promissòria, exigeix un nou estil en la comunicació, en el contacte amb els que posen en pràctica els objectius i metes educatives incloses el Projecte Educatiu Nacional. Tots els docents han de conèixer-lo, analitzar-lo, aprofundir-lo i convertir-lo en una pràctica que té com a funció, no només aconseguir nous i bons aprenentatges, sinó contribuir a la formació de ciutadans que pertanyen a una realitat diversa que té la seva cultura, la seva història i els seus valors que estan arrelats en una història nacional de la qual donen testimoni l'arqueologia, l'etnografia, l'antropologia i la lingüística.

Al nostre país va florir una cultura que l'hem de conèixer profundament, sense desmerèixer les aportacions que ens brinda el temps de globalització amb els seus avenços en ciència i tecnologia. El mestre en aquest temps requereix una actualització integral i no només s'ha de posar l'èmfasi en la comunicació i les matemàtiques. Els alumnes en l'actualitat posen en evidència que el coneixement es renova i demanen un docent que estigui en permanent actualització.

Sens dubte caldrà dissenyar i desenvolupar nous enfocaments educatius, partint de la preferència pels que menys reben, les nines i nins de les zones rurals del país.

El que es ve realitzant en aquests dos mesos d'exercici de l'equip d'educació apunta a fer realitat una nova proposta de gestió amb èmfasi en la gestió i en el que han de ser els aprenentatges estesos a la ciència i a la ciutadania."

Tenir un discurs de qualitat educativa sense guardar coherència amb les activitats que es desenvolupen en un context, que desenvolupa un procés de descentralització amb participació de les institucions locals, és instal·lar-se en una forma de fer política tradicional. I això no s'ha de fer.

"...de fomentar una consciència crítica i una educació ciutadana per a enfortir el procés democràtic sustentat en valors cívics i respecte per la diversitat."

Els senyals emesos per l'equip d'educació del nou govern generen l'esperança que es podran desenvolupar nous enfocaments i noves propostes educatives en què la persona és el centre del procés i no el model econòmic d'exclusió i desenvolupament d'explotació de recursos primaris.

Una nova forma d'enfocar l'educació on es manifesti la probitat i la veritat en el discurs educatiu, permeten esperar millores substantives tant per als alumnes com per als docents.

Esperam que la societat comprengui i valori el missatge. No es tracta de prioritzar l'educació per a la competitivitat només, sinó per al desenvolupament de la persona, de desenvolupar processos d'aprenentatge per a un millor coneixement i acompliment, de fomentar una consciència crítica i una educació ciutadana per a enfortir el procés democràtic sustentat en valors cívics i respecte per la diversitat.

*Aquest text s'ha traduït del castellà. ❑

L'OCÀS DE L'EXPERIMENT EDUCATIU XILÈ*

Jorge Inzunza H.,
psicòleg de la Universitat de Xile i Magíster en Ciències Humanes i Socials de la Universitat de París X Nanterre (França)

Potser aquells versos d'Alonso d'Ercilla i Zúñiga del segle XVI quedarien registrats com una mena de maledicció eterna, quan declamava: "Xile, fèrtil província i assenyalada / a la regió antàrtica famosa". Lluny, molt lluny, dels grans regnes, imperis, metròpolis i nous imperis, Xile es va erigir com una terra fèrtil per a l'experimentació. El primer socialisme que triomfa democràticament al món va sucumbir davant una dictadura brutal que va empènyer les protagonistes classes treballadores a la pobresa i a la por

L'experiment xilè de la dictadura militar (1973-1990) va aspirar a generar una nova sociabilitat que sustentarà les idees adscrites al neoliberalisme de començaments del segle XX de l'Escola Austríaca i la Societat Mont Pelerin, i que reemplaçat per una descentralització i privatització del sistema educatiu, la qual cosa va permetre polvoritzar els sindicats de treballadors de l'educació i les organitzacions estudiantils, sota l'amenaçadora vigilància de la tortura, la desaparició i l'assassinat dels opositors al règim. L'experiment econòmic i educatiu neoliberal de Xile va sorgir en començar a cooptar les elits conservadores d'Amèrica Llatina des de la Universitat de Chicago, des de la dècada de 1950, amb Milton Friedman com el seu principal mentor.

"...des del reconeixement de les violacions dels drets humans a la reconstrucció i arranjament de les alacaigudes escoles públiques."

L'intent educatiu socialista frustrat de formació de l'home nou a través del Projecte d'Escola Nacional Unificada (1972) va ser associat a la més extrema privació de llibertats i democràcia.

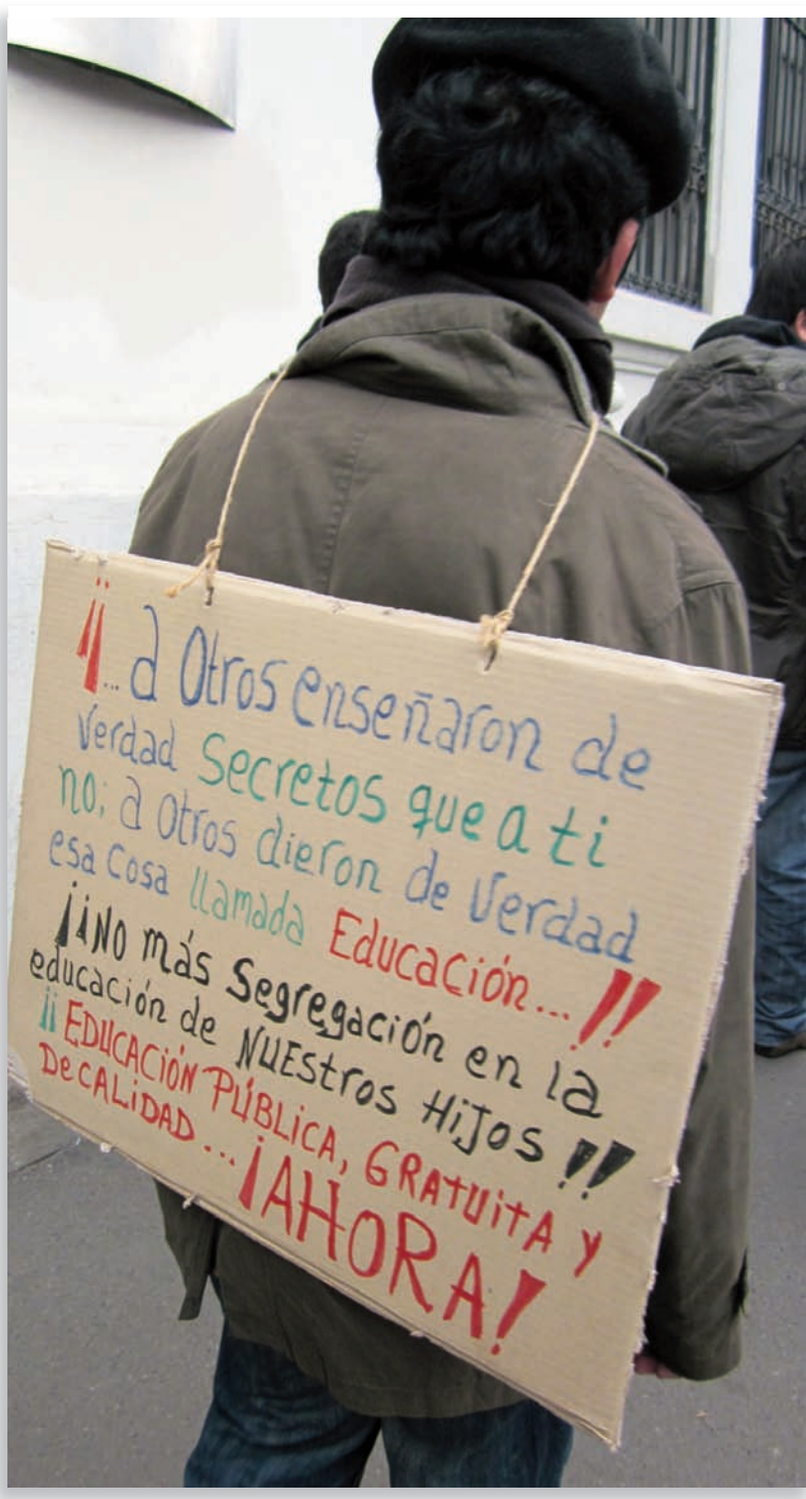

La dècada dels vuitanta va consolidar la proposta de "laissez faire" nacional. Malgrat la resistència dels professors i comunitats escolars, el Ministeri d'Educació va deixar de ser responsable de les escoles; les universitats varen començar a cobrar aranzels, i va començar una escalada privatitzadora de l'oferta educativa en tots els nivells educatius, que no s'ha detingut fins avui.

La caiguda del govern de Pinochet és facilitada per un pacte de silencis i complicitats, que es va transformar en un complex model de governabilitat democràtica associada a l'anomenada economia social de mercat. Els governs de la Concertació[1] varen establir una trajectòria de polítiques de reparació de les conseqüències més perverses de la dictadura, des del reconeixement de les violacions dels drets humans a la reconstrucció i arranjament de les alacaigudes escoles públiques.

No obstant això, no es varen tocar ni els enclavaments autoritaris, ni els eixos macroeconòmics, ni la mercantilització dels serveis socials -salut, educació i previsió social-. En l'àmbit educatiu ha significat que les escoles públiques que el 1990 tenien prop del 58% de la matrícula escolar, hagin baixat el 2009 a un 42,1%, mentre les escoles particulars que reben subvenció de l'Estat han augmentat la seva representativitat en la seva matrícula d'un 32,4% a un 49,7% (Anuari Estadístic del Ministeri d'Educació de Xile, 2010). L'educació superior per la seva part va experimentar un rumb similar. Mentre el 1990 les universitats públiques rebien al 45% de la matrícula del nivell terciari -el 1983 era d'un 61,3%-, el 2009 només reben un 34,6%. Aquestes dues simples xifres demostren i revelen quina va ser l'estratègia de "creixement" del sistema educatiu de la dictadura i com els governs democràtics posteriors es varen doblegar a favor d'aquest projecte.

La privatització del sistema educatiu xilè d'aquestes tres dècades es va recolzar en una sinistra compenetració de la històrica meritocràcia del sistema educatiu i social; l'assumpció de riscos econòmics individuals, i la crítica a una suposada ineficiència estatal davant dels evidents èxits dels referents privats. Com bé va resumir aquest any el president Sebastián Piñera: "L'educació és una mercaderia", i molt cara. Perquè el discurs meritocràtic oculta una realitat innegable: la ferotge segregació socioeconòmica de la societat xilena, trobant en el sistema educatiu el seu principal mecanisme de reproducció. Les famílies i /o estudiants de l'educació superior han de pagar, tant a les institucions d'educació públiques com privades, aranzels anuals que arriben de mitjana als 5.834$, arribant a una mitjana de 7.944$, en el cas de les universitats. I això passa en un país on el salari mínim és de 484$, i on el 5% més ric de la població obté ingressos 830 vegades més grans que el 5% més pobre (Kremerman, 2011).

El segrest ideològic va implicar que una part important dels que varen governar Xile entre 1990 i 2010 no

generaren grans moviments per a soscavar el model de reproducció de les desigualtats a Xile. El pacte de silenci va aixafar tota una generació traumatitzada per la dictadura, però en la dècada dels 2000 sorgeix una nova generació, alliberada del record viscut de la repressió i disposada a enfrontar-se al model. Va ser la gran Revolució Pingüina del 2006 -dels estudiants d'ensenyament secundari-, i les mobilitzacions escolars i universitàries de 2011 que varen tenir el país en una franca batalla d'exposició dels supòsits ideològics del model neoliberal.

"en la dècada dels 2000 sorgeix una nova generació, alliberada del record viscut de la repressió i disposada a enfrontar-se al model."

Han passat sis mesos de mobilització intensa a Xile, mesos que han aconseguit alliberar la consciència social de l'autoritarisme que es va introduir en les mateixes creences del poble xilè. Ha estat indubtablement un procés d'acumulació d'impotència contra el model, d'indignació si es vol parlar en els termes actuals, però que s'ha canalitzat en una demanda social que supera el simple àmbit del pagament en l'educació. La societat xilena s'està mobilitzant per la recuperació de la democràcia en la seva Constitució política, per la restauració dels drets socials avui mercantilitzats, per l'apropiació dels beneficis i per la protecció dels recursos naturals del país.

Potser les massives marxes i concentracions no aconsegueixin conquerir aquest any canvis significatius, però, el poble xilè ha continuat un procés de lluita per la democratització dels espais públics, incloses la gestió i administració de l'Estat. Aquest és potser el major desafiament que enfronta un moviment que té la voluntat legítima de trencar les herències dictatorials, per a fer emergir una ciutadania activa i conscient de les desigualtats que han afavorit les elits econòmiques nacionals. És en aquest sentit que podem parlar d'un ocàs.

Referències

Inzunza H., J. (2010). Educación en Chile: una reforma circular o una breve historia de nuestras reformas recientes. IN Revista Docencia núm. 42, Colegio de Profesores, Xile.

Kremerman, M. (2011). Las 4 mil familias que viven en el mundo de Bilz y Pap. En www.versus21.blogspot.com Accés el 19 de novembre de 2011

Mineduc (2010). Anuario estadístico 2010. En www.mineduc.cl (Cifras y Estudios). Accés el 19 de novembre de 2011.

1 Conglomerat polític instrumental que reuneix des de 1988 fins avui els partits: Demòcrata-Cristià, Socialista, Per la Democràcia i Radical/Social Demòcrata.

*Aquest text s'ha traduït del castellà. ❑

REFORMA NEOLIBERAL A L'EDUCACIÓ PERUANA. CANVIS AMB OLLANTA?*

Sigfredo Chiroque Chunga,
president i investigador de l'Institut de Pedagogia Popular (IPP). Correu: <schiroque@ipp-peru.com>

Hi ha debats sobre el concepte de la categoria "reforma educativa"[1]. Aquí l'entendrem com un conjunt coherent de canvis que cerquen alterar el sistema educatiu -en la seva totalitat o en els components centrals- per a aconseguir una finalitat diferent a l'existent. No sempre les autoritats denominen com a "reforma" aquests canvis. No tota reforma té una finalitat coherent als interessos populars.

En els últims 40 anys, en el Perú, hem tingut dues reformes educatives: La reforma progressista, amb Velasco Alvarado, i la reforma educativa neoliberal, que es va iniciar amb Fujimori, amb el cartell de "modernització educativa" i que el candidat Ollanta Humala va prometre eliminar. S'estarà complint aquesta promesa? En aquest article, ens referirem a aquesta última reforma educativa.

Podríem establir quatre moments en la reforma educativa neoliberal en el Perú:

- Inici de la reforma neoliberal, via canvis autoritaris en l'enfocament i processos bàsics en la gestió educativa i en el treball docent (Govern de Fujimori, 1990-1999).
- Desenvolupament hegemònic de la reforma neoliberal, amb vernís participatiu i democràtic (Governs de Valentín Paniagua i Alejandro Toledo, 2000-2005).
- Aprofundiment autoritari del model de reforma educativa neoliberal, tenint com a eix canvis en el camp magisterial (Govern d'Alan García, 2006-2011).
- Relatius intents de plasmar una "revolució educativa", superant la proposta neoliberal (Govern d'Ollanta Humala, 2011).

Primer moment. Reforma que s'inicia amb el govern de Fujimori

L'ingrés de l'enginyer Alberto Fujimori al Govern, en la dècada dels 90, va portar per a la societat peruana en general i per a l'educació peruana en particular, l'acceptació explícita del model neoliberal, sota l'orientació del Banc Mundial. Davant d'una greu crisi deixada pel primer Govern d'Alan García, es varen postular les reformes neoliberals.

Segons Carlos Bolonya Behr -exministre d'economia de Fujimori i un dels més entusiastes impulsors del programa neoliberal- només hi cabia fer "cinc grans reformes estructurals", en el marc neoliberal[2] i una d'elles era la reforma educativa.

1 Rosa María Torres, per exemple, assumeix la "reforma" com un conjunt de postulats teòrics per a la transformació educativa, mentre que el "canvi" seria la transformació realment executada. Veure: CÁRDENAS COLMENTER, Antonio Luis, RODRÍGUEZ CÉSPEDES, Abel i ATORRES, Rosa María (2000). *El mestre, protagosnista del canvi educatiu*. Santafé de Bogotà, Corporación Tercer Mundo, Convenio Andrés Bello i Aula Abierta Magisterio.

2 BOLOÑA BEHR, Carlos (1993). *Cambio de rumbo*. Lima, Quinta Edición, Instituto de Economía de Libre Mercado. Pág. 58ss.

En el cas peruà, amb el rètol de modernització educativa, durant el primer i segon Govern del dictador Fujimori, es varen prendre algunes mesures importants, la majoria d'elles sota l'orientació, condicionament i tutela del Banc Mundial. De manera interessant, les polítiques aparentment es varen anar desenvolupant sense un pla preconcebut, des de l'inici del govern fujimorista, però després, l'agost-setembre de 1997, va posar al debat la seva "Nova Proposta" en el camp educatiu com una totalitat coherent[3].

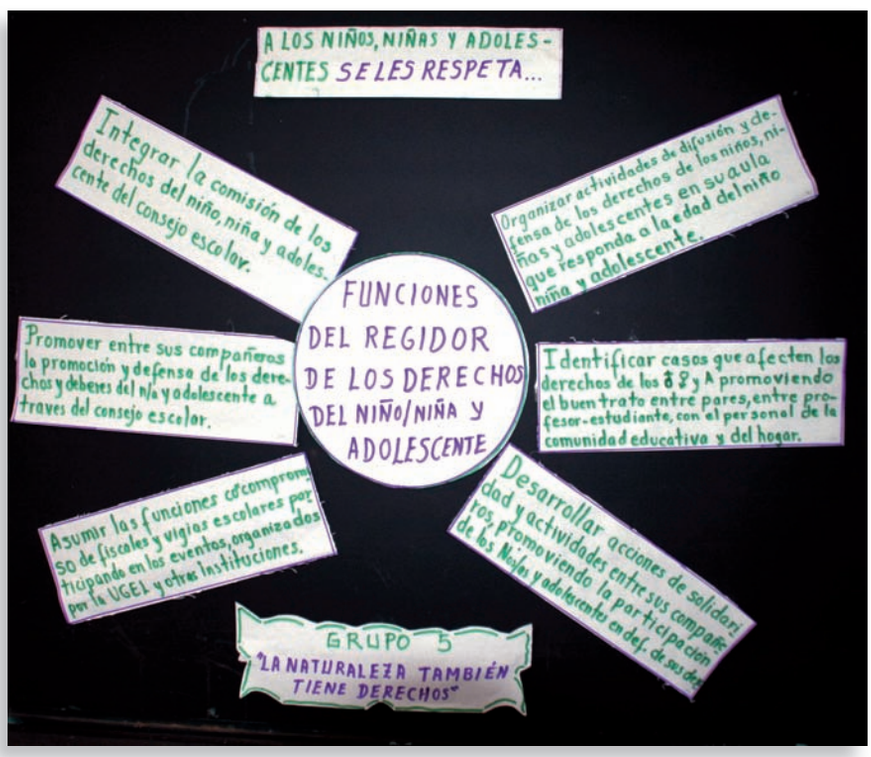

Podem considerar com a mesures explícitament neoliberals:

1. La reducció formal del Ministeri d'Educació (MED).

2. Currículum per competències (prioritat del "saber fer").

3. Facilitats i lleis per a incentivar la privatització de l'educació.

4. Augment dels anys de treball per a tenir dret a jubilació.

5. Terciarització dels serveis educatius a càrrec de l'Estat.

6. Impuls a una gestió educativa fragmentada i pragmàtica.

7. Intent de municipalització de l'educació, privatitzant els serveis Magisterials.

8. Control autoritari del moviment sindical magisterial.

Segon moment. La reforma neoliberal avança amb vernís participatiu i democràtic

El Govern de Transició del Dr. Valentín Panigua, que va succeir Fujimori, va tenir només 10 mesos de gestió. No hi va haver grans canvis.

De juliol de 2001 a juliol de 2006, les polítiques del govern de Toledo en relació a la reforma educativa neoliberal iniciada per Fujimori té dos moments molt precisos:

- Expectativa de canvis alternatius a la proposta neoliberal, durant el curt període de la gestió del ministre Nicolás Linch, i

- Desenvolupament de la reforma neoliberal, juntament amb mesures participatives i democràtiques.

9. Expectativa reformista, posant com a Ministre d'Educació el progressista Nicolás Lynch;

10. Pràctiques participatives i democràtiques, sense alterar el model.

11. Inici de la moratòria curricular o reduccionisme dels aprenentatges per als més pobres.

3 La Revista "Autoeducación" Nº 54 puso a debate esta propuesta. Lima, IPP, febrero 1998.

Tercer moment. Aprofundiment autoritari del model, amb eix a les polítiques magisterials

En el camp educatiu -en el seu segon govern- l'APRA executa mesures aparentment desarticulades, encara que el gener de 2006 va aprovar com a llei el Projecte Educatiu Nacional fins al 2021 (PEN) elaborat pel plural Consell Nacional d'Educació (CNE)[4]. El Govern "aprista" aprofundeix mesures de continuisme i perfeccionament del model neoliberal, tenint com a eix la seva política magisterial on s'hi inclouen un conjunt de decisions de caràcter sindical.

Operativament, destacam aquí les mesures que vénen perfilant millor el model neoliberal:

12. Municipalització de l'educació, incentivant la seva privatització.

13. Reconeixement legal de l'educació com a "servei" objecte de "compravenda". Això va servir per complir les clàusules de l'Organització Mundial de Comerç, per a la signatura de tractats de Lliure Comerç, incloent-hi els serveis educatius.

14. Estratègic continuisme en la moratòria curricular o fragmentació de la formació integral dels educands.

15. Nova Llei de Carrera Pública Magisterial. Es tracta d'un nou Estatut Docent que reconeix l'educació com a servei públic essencial, retallant el dret a la vaga, possibilita les avaluacions que poden provocar la pèrdua de l'estabilitat laboral, introdueix la meritocràcia i retalla diversos drets adquirits pel magisteri. Amb aquesta Llei es va aconseguir dividir el magisteri peruà.

16. Política de control sindical. Reducció dels representants del sindicat i prohibició del descompte per quota sindical. Els pensadors de la dreta peruana assumeixen que el Govern "aprista" va fer entrar en crisi el sindicat magisterial.

17. Aprofundiment en l'educació de l'enfocament colonitzador, eurocèntric i de segregació en l'educació peruana. L'Educació Intercultural Bilingüe va ser distorsionada i es varen ampliar les diferències entre l'educació pública i la privada, entre l'educació urbana i la rural. A través de l'educació, es va cercar imposar el model civilitzador occidental, deixant de banda l'enfocament de "Bon Viure" propi dels nostres pobles.

Quart moment. Intents d'una "revolució educativa"

L'abril de 2011, es varen realitzar les últimes eleccions presidencials al Perú. De la desena de candidats, només en varen quedar dos: Keiko Fujimori (la filla del dictador Fujimori) i Ollanta Humala, que preconitzava una "gran transformació". En l'àmbit sectorial, postulava una "revolució educativa".

En segona volta electoral, Ollanta Humala va obtenir un 53% dels vots vàlids de la població peruana. El vot magisterial vàlid per a aquest candidat va ser del 83%. Tots esperaven i segueixen esperant que s'iniciassin un conjunt de canvis substantius en el camp educatiu. Aquesta esperança va créixer quan es va nomenar com a ministra d'Educació, la progressista sociòloga Patricia Sales, la qual va formar equip amb altres persones tipificades com a progressistes o d'esquerra. En el Perú, es va començar a parlar

4 De manera interessant, els gremis d'empresaris (CONFIEP) i de docents (SUTEP), així com el Fòrum Acord Nacional (que organitza tots els partits polítics formals del Perú) han donat suport al CNE i al PEN.

obertament que s'acostava una "revolució educativa".

Però, una revolució no és un canvi qualsevol. Suposa canvis radicals, estructurals i més o menys ràpids. Operacionalment, una revolució educativa es produeix, quan (en un termini més o menys curt, diguem d'una a dues dècades) de manera sincrònica i holística:

- Es canvien els Paradigmes (PA) en el model educatiu.
- Es modifiquen els Resultats (RE) del sistema educatiu.
- S'alteren els Factors (FA) que determinen i condicionen els resultats.

I els que assumeixen aquests tres canvis en els PAradigmes, REsultats i FActors (PAREFA) han d'organitzar-se com a SUBJECTES de la Revolució Educativa (direcció i base de suport), dissenyant i posant en marxa un PROGRAMA de la Revolució Educativa de manera sistemàtica.

"No tot canvi revolucionari –radical i més o menys ràpid- és positiu. Per exemple, podem dir que la bomba atòmica..."

I tot això hauria de produir-se en un marc més ampli de "Gran Canvi". És impossible una autèntica revolució educativa, sense un marc de revolució social, encara que es pot dir que hi ha una relació dialèctica entre ambdues categories.

No tot canvi revolucionari -radical i més o menys ràpid- és positiu. Per exemple, podem dir que la bomba atòmica va revolucionar les armes de guerra, encara que ella tingui un segell negatiu.

Des d'una perspectiva popular, no totes les revolucions educatives han estat positives, però no per això hem de deixar d'assenyalar-les com a "revolucions". Així tenim que -en l'últim mig segle, al Perú- hem tingut dues reformes (revolucions) educatives: a) La progressista i truncada de Velasco Alvarado (1969-1974) i b) La neoliberal, en marxa des de 1990 fins ara (novembre de 2011). En ambdós casos, es varen alterar: els paradigmes de l'educació, els resultats del sistema educatiu, i els factors que determinen i condicionen l'assoliment dels resultats establerts. Tota revolució educativa, insistim, hauria de comportar canvis en PAREFA.

Després de prop de cinc mesos del Govern d'Ollanta, tot fa veure que la "gran transformació" es va quedar en el discurs de la primera volta electoral. Sense aquest marc i sense tenir la base social organitzada (organitzat el subjecte col·lectiu de canvi en el sector) una autèntica revolució educativa "no dóna més".

Durant l'actual Govern, ja s'han anunciat alguns canvis de polítiques alternes dins del MED. I aquests canvis anunciats -en la majoria dels casos- són positius, com es desprèn d'una anàlisi de la nova Llei del Pressupost 2012 (aprovada i no promulgada fins avui) i dels compromisos que el Ministeri d'Educació està signant amb els governs regionals.

No dubtam a assenyalar que la majoria d'aquestes noves polítiques educatives previstes per al 2012 resulten esser positius "avanços". Per exemple,

l'anunci de tenir "currículums regionals" o el de posar fi a la "moratòria curricular" que condemna els fills del poble a ser formats prioritàriament (gairebé exclusivament) en lectoescriptura i matemàtica. A partir de 2012, es donaria prioritat a: comunicació, matemàtica, ciències, ciutadania i capacitats productives.

Aquests avenços anunciats, en la mesura que es plasmin posaran a caminar un conjunt de canvis en l'educació peruana, encara que no siguin els que finalment alterin el model. Aquests canvis poden anar a poc a poc constituint una reforma, però això depèn de factors interns (base social de suport) i externs al sector (favorable context sociopolític).

"...aquesta possibilitat comporta un dur treball, perquè el sentiment de canvi del magisteri es transformi en consciència i en organització."

En el moment d'escriure aquesta reflexió, sabem que el context sociopolític nacional del Perú és incert. Tot fa preveure que deixaran de costat les tesis de la "gran transformació". Simplement s'ha optat per "canvis dins del model", amb una alta dosi de pragmatisme. Segons alguns portaveus del Govern, Ollanta Humala hauria assenyalat que ell no és ni "de dreta", ni "d'esquerra", sinó "de baix". Implícitament es comença a acceptar que han de prevaler respostes pràctiques (no ideologitzades) enfront dels problemes del país. Estaríem, doncs, en un context on importa mostrar i demostrar que les pràctiques que es propugnen en educació tenen eficàcia i eficiència per a resoldre els problemes del nostre poble. No és un context clar per a transitar cap a una reforma educativa i molt menys per a avançar cap a una revolució educativa.

Però, no oblidem que a la primera volta electoral un 41% del magisteri peruà va votar per Ollanta Humala. I en segona volta, l'actual governant va tenir una votació del 77% per part dels docents del país (83% en el vot vàlid). Podríem asseverar, llavors, que al voltant de la meitat dels docents peruans es poden constituir en subjecte col·lectiu de canvi. Un adequat tracte al magisteri podria ser la "base de suport" que permeti aprofundir els canvis en el sector, perquè no es quedin en simples "avanços". Però aquesta possibilitat comporta un dur treball, perquè el sentiment de canvi del magisteri es transformi en consciència i en organització. Si fos així, els "avenços" podrien superar el model encara hegemònic.

*Aquest text s'ha traduït del castellà. ❑

SENSE EQUITAT
NO HI HA DRET A L'EDUCACIÓ*

Martha López de Castilla D.,
investigadora educativa. Perú

La Llei General d'Educació, vigent al país des de l'any 2003, es refereix a l'educació com a dret en els següents termes: "L'educació és un dret fonamental de la persona i de la societat. L'Estat garanteix l'exercici del dret a una educació integral i de qualitat per a tots i la universalització de l'educació bàsica. La societat té la responsabilitat de contribuir a l'educació i el dret a participar en el seu desenvolupament."[1]

No hi ha dret a l'educació sense equitat. El sistema educatiu al Perú, si bé és cert que ha estat un mecanisme d'integració perquè s'ha anat ampliant la cobertura educativa i cada vegada més, grans sectors de la població han aconseguit accés a l'educació formal, també ho és que ha estat mecanisme de inequitats, causa de les diferències en la qualitat i els èxits educatius segons el nivell socioeconòmic, el gènere, la identitat cultural i la localització geogràfica. Aquestes desigualtats fan que moltes persones no puguin exercir el seu dret a l'educació.

"El sistema educatiu no recull les seves necessitats, perquè està dissenyat per a una població uniforme, urbana..."

Hi ha desavantatges educatius associats a diferències econòmiques d'origen, que el sistema educatiu hauria de tractar de solucionar. El cas és més greu en els infants menors de 6 anys, que tenen deficiències nutricionals, una salut fràgil i falta d'estimulació primerenca, quan no són atesos en les seves necessitats d'alimentació, salut i primeres estimulacions. Alguns poden assistir a un centre d'educació inicial, però no se'ls dóna la deguda atenció a aquestes necessitats. Pitjor encara és la situació dels que ni tan sols són enviats a una institució educativa a edat primerenca.

Altres desavantatges els pateixen els que viuen al medi rural i els que tenen com a llengua materna el quítxua, l'aimara o una de tantes llengües de l'Amazònia. El sistema educatiu no recull les seves necessitats, perquè està dissenyat per a una població uniforme, urbana i majorment costanera i té tot l'èmfasi posat en l'educació formal.

Algunes xifres evidencien aquests desavantatges

Un primer problema d'equitat està relacionat amb l'accés al

1 Llei General d'Educació, Art. 3r.

servei educatiu, que correspon a l'educació inicial[2]; aquest és un dels nivells més desatesos al país i amb majors diferències per grups de població. Mentre a Lima metropolitana l'atenció a nins entre 3 i 5 anys arriba al 77,3%, a la resta de l'àrea urbana és del 69,0% i en l'àrea rural només arriba al 53,1%[3]. En educació primària la cobertura arriba prop del 100%, però la taxa de conclusió és diferent segons els grups de població.

Segons dades del Cens Escolar de l'any 2007, a l'àmbit nacional només el 77,6% conclou la primària entre els 12 i els 14 anys, i a la població rural femenina, aquesta proporció baixa al 67,1%. La manca d'equitat en aquest cas està en la permanència, ja que no tots els infants que inicien la primària tenen les mateixes oportunitats de concloure els seus estudis.

Els èxits d'aprenentatge, tant a primària com a secundària, sobretot en lògica matemàtica i comunicació integral són summament preocupants. Quan els estudiants surten de primària sense haver desenvolupat els coneixements i capacitats suficients, aquesta deficiència s'arrossega a la secundària i a l'educació superior, cas que hi tinguin accés. Segons dades de l'avaluació censal d'estudiants (prova que s'aplica a estudiants de segon grau de primària) el 2010, el 25,8% té rendiment satisfactori en comprensió lectora i l'11,7% en matemàtica. Aquesta proporció baixa significativament quan es tracta de la població rural: el 7,6% en comprensió lectora i el 5,8% en matemàtica.

Per àrea de residència es manifesta un evident desequilibri que desafavoreix la població de l'àrea rural. Un indicador que ens mostra amb més evidència aquesta desigualtat és el nivell educatiu assolit per la població adulta. A l'àrea rural hi ha un 19,9% de persones sense nivell, a diferència de l'àrea urbana, que és només del 4,1%. En educació superior la diferència és més significativa: el 6,2% de la població rural arriba a aquest nivell, i en la població urbana, arriba al 37,9%[4].

En comparar els indicadors per nivells de pobresa, trobam que en els sectors de pobresa extrema, els problemes d'inequitat s'expressen en baixos nivells de cobertura, alt percentatge de retirats i desaprovats, amb la conseqüència esperada de tenir més edat a la corresponent i menors nivells d'aprenentatge.

Enfront d'aquests problemes d'exclusió i inequitat no resolts, hi ha una sèrie d'accions que podem considerar com a oportunitats, perquè aquesta situació es reverteixi. Hem assenyalat ja que la Llei General d'Educació reconeix l'Educació com un dret. A això hi

2 En el Perú l'educació bàsica regular es subdivideix en tres nivells: educació inicial, per als nins menors de 6 anys; educació primària, que comprèn 6 anys d'estudis i educació secundària, amb 5 anys d'estudis.

3 Informe de Condicions de Vida en el Perú, octubre-novembre-desembre de 2009. Informe tècnic núm. 1, març de 2010. INEI.

4 Font: XUI Cens de Població i VI d'Habitatge. A Informativo EPT, setembre de 2009.

hem d'agregar que considera l'equitat com un dels principis de l'educació: "L'equitat, que garanteix a tots permanència i tracte en un sistema educatiu de qualitat"[5]. Amb això està posant les bases legals per resoldre la inequitat educativa.

"El Pla té 9 polítiques orientades a tancar les bretxes d'equitat i millorar la qualitat educativa."

En compliment del mandat que li confereix la Llei General d'Educació, el Consell Nacional d'Educació ha elaborat el Projecte Educatiu Nacional, amb metes fins a l'any 2021. Aquesta proposta té sis objectius estratègics, encaminats també a aconseguir l'equitat i la qualitat educatives. El tema de l'equitat està tractat de manera més directa en l'objectiu estratègic 1: "Oportunitats i resultats educatius d'igual qualitat per a tots".

El Pla Nacional d'Educació per a Tothom és un instrument de planificació i vigilància que conté polítiques, objectius, indicadors i metes d'equitat i qualitat educatives per a l'educació bàsica, que es proposa aconseguir al 2015, segons els 6 objectius del Fòrum Mundial d'Educació de Dakar[6]. El Pla té 9 polítiques orientades a tancar les bretxes d'equitat i millorar la qualitat educativa. La responsabilitat d'implantar aquestes polítiques i assolir les metes d'equitat i qualitat en cadascuna d'elles li competeix a l'Estat peruà. La vigilància i participació en el desenvolupament del Pla correspon a la societat civil.

La Comissió de la Veritat i Reconciliació que es va formar l'any 2001 i que va emetre el seu informe l'any 2003, va fer unes recomanacions, que constitueixen un referent important, en realitat un mandat per a tots els responsables de dissenyar, executar i avaluar polítiques al país.

El govern actual està donant mostres de voluntat política per a compensar les desigualtats i evitar que aquestes se segueixin produint. Aquesta voluntat política s'expressa en l'increment del pressupost per al sector Educació, que supera en un 15% el pressupost de l'any en curs, i amb això s'acosta al 0,25 del PIB, com ho estableix l'Acord Nacional.

Aquest pressupost tracta de superar les inequitats en posar l'èmfasi en la inclusió, amb especial dedicació a la primera infància, a l'àrea rural i als sectors de major pobresa en general.

*Aquest text s'ha traduït del castellà. ❑

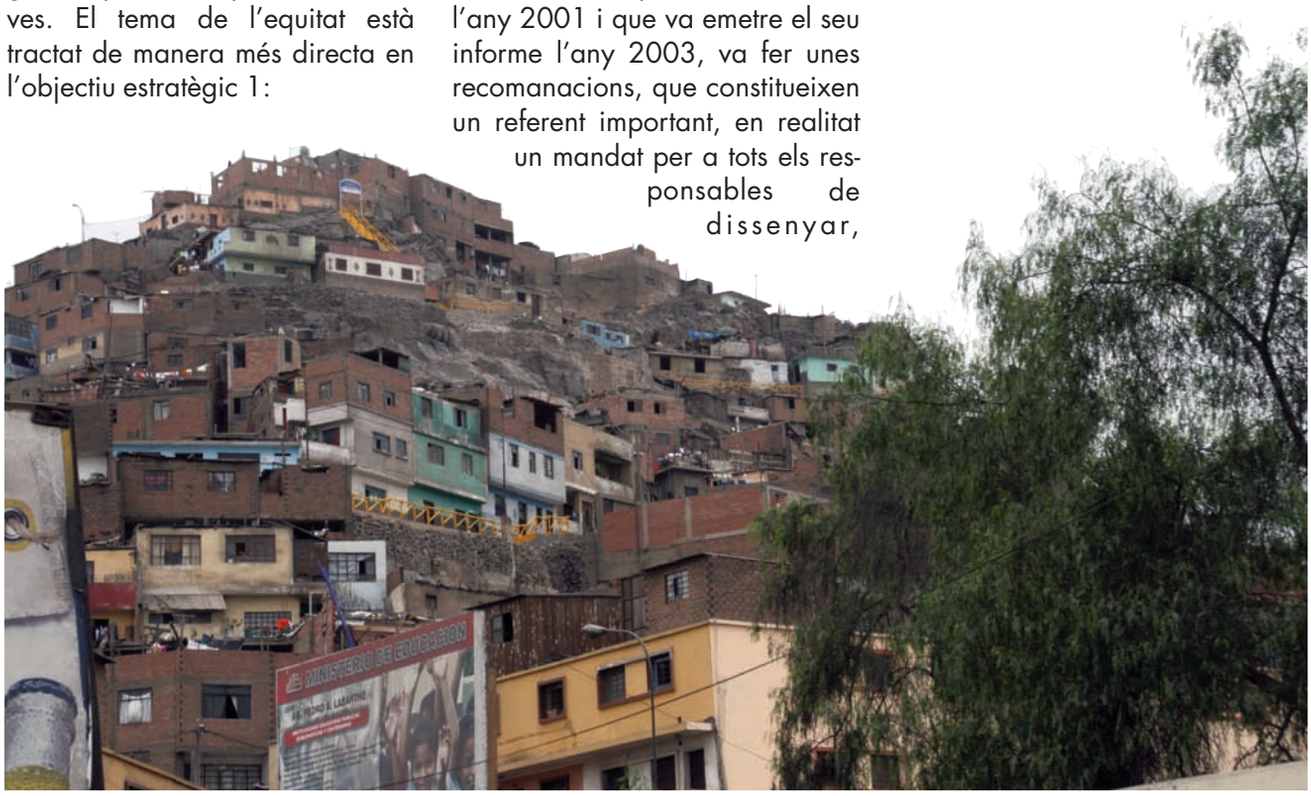

5 Llei General d'Educació. Art. 8. Incís b.

6 El Fòrum Mundial d'Educació es va reunir a Dakar l'abril de 2000 per avaluar el compliment dels compromisos adquirits pels països en un fòrum semblant l'any 1990 a Jomtien.

TEIXINT ALTERNATIVES DES DE LA DOCÈNCIA EN L'AULA: CAD*

José Antonio Aguilar Oré,
professor de secundària i coordinador del CAD (Centro de Autoformación Docente) núm. 1.236 "Alfonso Barrantes Lingen"- Huaycán, Ítala
Esperanza Navarro Montenegro,
professora i promotora socioeducativa IPP

En el nostre treball diari com a mestres veiem, de vegades amb impotència, com la pobresa, la manca d'afecte i la desnutrició, entre altres causes, van guanyant terreny a les nostres aules, a la nostra escola i a la comunitat. Aleshores assumim que hem de fer alguna cosa, que no podem quedar de braços creuats, que hem d'actuar, que hem de fer de la nostra escola un laboratori on flueixin les propostes i els projectes alternatius.

A la Institució Educativa núm. 1.236 "Alfonso Barrantes Lingen" de la comunitat de Huaycán-Lima, vàrem iniciar la nostra batalla, constituint primer la nostra organització de mestres voluntaris, amb iniciativa i compromís, anomenada Cercle d'Autoeducació Docent (CAD), amb el propòsit d'intercanviar experiències personals, d'autoeducar i d'elaborar propostes. La primera proposta va ser sistematitzar l'experiència de la institució en la preparació de postres i dolços per a estudiants de la nostra escola, com a estratègia de lluita contra la pobresa i la desnutrició.

"És cert que l'escola sola no determina els canvis, però sí juga un rol molt important en promoure'ls..."

Aquesta sistematització s'ha constituït en un Projecte d'Innovació denominat "Preparant postres, pastissets i pastissos nutritius" i les nostres aules s'han transformat en un ambient acollidor creatiu i formador que s'expressa en l'entusiasme i perseverança dels estudiants en les diferents situacions d'aprenentatge com: seleccionar i organitzar informació útil, per exemple del valor nutritiu dels aliments i productes; aprendre a preparar diversos postres, pastissets i menjars nutritius; cultivar alguns productes com la tomàtiga, i la lletuga d'enciam; ensenyar a reflexionar i assumir un judici crític sobre el seu entorn, valorant el que tenen i destacant la importància de cuidar la nostra alimentació i ambient.

Totes les nostres accions educatives per concretar requereixen de mestres i estudiants líders que guiïn el grup. L'ambient escolar es constitueix en un espai d'oportunitats i reptes per a guiar, orientar i liderar el grup en diferents escenaris; alguns destaquen com a organitzadors, altres com a cuiners escolars i altres com a ecologistes. Els mestres contribuïm en la generació d'estratègies de suport, formació i desenvolupament de les capacitats del lideratge col·lectiu, desenvolupant tallers d'intercanvi i formació.

És cert que l'escola sola no determina els canvis, però sí juga un rol molt important en promoure'ls, ja que de les capacitats i actituds desenvolupades en els nostres estudiants, depèn en gran part el seu desenvolupament en els diferents escenaris, saber enfrontar els problemes de la vida. Exercir els seus drets i superar les dificultats els enforteix els seus somnis, la seva voluntat i compromís amb la producció de coneixement i tecnologia.

La pràctica dels valors i l'establiment de relacions amb el món, amb si mateix i amb els altres converteix cada escola on hi ha un CAD en un laboratori multidisciplinari d'alternatives i propostes.

*Aquest text s'ha traduït del castellà. ❑

UN DIA DEL MESTRE D'AULA A LA CIUTAT*

Félix Anchi Aguado,
llicenciat en Educació, amb Mestria en Antropologia de la Escola de Graduats de la Pontifícia Universitat Catòlica del Perú, Institut de Pedagogia Popular-IPP

Les escoles públiques, en les zones urbanes i marginals de Lima, estan generant els seus propis ritmes i espais que pateixen transformacions en els aspectes culturals, socials i polítics, una realitat en construcció i vigent en la comunitat que comparteixen mestres, alumnes, mares i pares de família. En aquestes zones l'escola i el o la mestra d'aula són personatges de molta singularitat, presència, i que formen part dels seus imaginaris i projectes com una forma de supervivència per sortir de la pobresa, com una última opció amb l'educació. Per això, indagar sobre les activitats quotidianes dels i de les mestres és compartir les seves vivències, com a persona, professional i en les seves pràctiques pedagògiques, de vegades de prop i altres, amb una mirada des de l'altra riba. És la vocació i la seva professionalització, les que li permeten resistir i sobreviure en aquesta etapa de la modernitat aclaparadora davant la presència del mercat de consum, de la tecnologia, de la informàtica i de la comunicació mediàtica: les targetes plàstiques bancàries, els mòbils, les xarxes, el cable màgic, etc. que estan arribant a tots els racons del país, que signifiquen i exigeixen nous reptes, paradigmes, i canvis.

"...sobretot senten el poder i la pressió de l'Estat amb les seves normatives emanades des de l'escriptori, alienes a la realitat de les aules..."

Apropar-nos als i a les mestres és tractar de comprendre les complexes realitats en què es desenvolupen a la ciutat, els qui interactuen permanentment amb els seus alumnes, pares, mares i "autoritats" educatives com ho han de fer pocs professionals: entre conflictes, contradiccions, resistències, fatigues i entrampats, però també entre èxits i oportunitats. Trobam que realitzen simultànies i múltiples activitats en espais socials diferents: a l'escola pública, en la qual l'ensenyament és la seva activitat principal per la seva formació acadèmica, les seves experiències pedagògiques que avui oscil·len entre la tradició i els nous enfocaments i propostes de canvis; sobretot senten el poder i la pressió de l'Estat amb les seves normatives emanades des de l'escriptori, alienes a la realitat de les aules, i fora de l'escola, on exerceixen activitats que alleugen la seva angoixant economia i el benestar familiar, però, aquestes activitats diàries, tot i ser complementàries, són les que estan influint en el seu compliment docent dins l'aula i l'escola, un desencontre constant entre la qualitat de vida i la qualitat educativa. Aquests són els escenaris on s'enfronten reptes que alleugen la seva pobresa i van construint un nou rostre en ells, malgrat la seva vida s'assembli a una desbocada cursa. Moltes les vegades existeix un trencament entre l'haver de ser mestre i l'esser mestre en si, sense perdre l'alegria de ser-ho, a la recerca de la vigència de l'escola somiada i les seves pràctiques pedagògiques com a experiències del saber i del coneixement des de l'aula.

Les activitats diàries del o de la mestra canvien d'acord amb els horaris de l'escola: pot treballar en el torn del matí, de l'horabaixa o de la nit. Aquest horari és el que marcarà el seu ritme de vida docent durant l'any acadèmic, i al mateix temps li permetrà desplaçar-se a altres espais. El cas de la mestra Yolanda, és la il·lustració més pertinent en la vida del docent:

FULLS DE VIDA[1] La mestra Yolanda[2] de l'Escola Ychma:

Per a la mestra Yolanda, el dia s'inicia a les cinc del matí, el primer que fa és dirigir-se a la cuina per a netejar i preparar el dinar juntament amb l'esmorzar, ella va despertant als seus fills perquè entrin a dutxar-se entre somnis i renyades, els vesteix i es prepara per a berenar entre converses i protestes dels infants, escoltant programes de ràdio i noticiaris del matí fins que arriba l'hora de sortir a la feina. Na Yolanda ràpidament arregla i ordena els diferents indrets de casa, deixant-los a punt per al retorn que serà a l'hora de dinar. Tota aquesta tasca ha d'acabar a les 7.45 del matí. Aprofita per donar-se un bany i arreglar-se per a sortir a treballar amb els seus fills, als quals va deixant a la seva escola. Després es dirigeix a peu al seu centre de treball:

> *Les activitats que jo realitz (durant el dia): la major part del temps la pas en el centre educatiu, tenim dies en què hem d'estar tot el dia al centre educatiu, perquè tenim capacitacions o coordinacions. Quan em queda temps, durant l'horabaixa surt a fer la meva segona feina i també atenc lla meva família a la nit o al mig de l'horabaixa.* ***Yolanda***

"De vegades, faig classes particulars a infants o em dedic a les vendes, realitz vendes de productes de bellesa o de qualsevol altre tipus."

La mestra entra precipitada a l'escola, juntament amb alguns dels seus col·legues i alumnes, uns a la formació i ella per a signar l'hora d'entrada. Recull el seu clauer i es dirigeix a la seva aula per rebre els seus i les seves alumnes, que arriben de la formació, saludant "a viva veu", expressant les seves espontànies alegries en la trobada amb la seva mestra. Inicia les seves classes amb agraïment, oracions i cants; revisa les tasques als

1 Font: Anchi Aguado, Félix (Tesis de Grado). EL MAESTRO: vida quotidiana dins i fora de l'escola i l'"altre treball" com a estratègia de supervivència.

2 La mestra Yolanda té 33 anys. És emigrant i natural de Cajamarca. Va realitzar els seus estudis a Lima, és mare soltera, treballa en el primer torn, els horabaixes ajuda els seus fills en les seves tasques, i surt a vendre articles de bellesa. De vegades fa classes particulars; es va acostant a les bondats de la tecnologia: té mòbil, ha aconseguit comprar un ordinador, forma part d'una xarxa de venedors i maneja targetes bancàries; s'ha convertit en un personatge de crèdit i de deutes.

seus i a les seves alumnes, i continua amb les tasques pedagògiques del programa del dia. Les classes del matí són interrompudes pel timbre de l'escola, senyal de l'esbarjo; els i les alumnes surten. Na Yolanda de vegades es queda a la seva aula per prendre un refrigeri amb els pocs alumnes que opten també per quedar-se i altres vegades va a la cafeteria de l'escola. A les 12.45 h és la sortida; els infants surten en formació, portats per la mestra fins a la porta i s'acomiaden entre cridòries; en tornar organitza la seva aula i de vegades té reunions a l'escola o amb els pares i mares. A l'horabaixa va a recollir els seus fills a l'escola on estudien, i junts es dirigeixen a casa per a dinar:

De vegades, faig classes particulars a infants o em dedic a les vendes, realitz vendes de productes de bellesa o de qualsevol altre tipus. Pel que fa a vendes de productes de maquillatge, puc elegir l'horari. Adequo l'horari al temps lliure i surt a oferir de conegut en conegut, o d'amic en amic, o de casa en casa si és possible, per col·locar aquests productes. Després faig els cobraments corresponents, després cancel·lo la butlleta i això és el meu cicle de treball. ***Yolanda***

Els horabaixes fa classes particulars, tres vegades a la setmana, i també es dedica a la venda de productes de bellesa: Abans de sortir s'esforça en arreglar-se, cuidar la seva presència és la imatge del producte que promociona i ven; els seus col·legues i els seus clients sovint consulten per tal o qual producte que està de moda; durant la seva absència, els seus fills queden a cura de la seva veïna o amiga de l'escola. A la nit sopen el mateix cuinat del dinar o un àpat fred i senzill. Després es dedica a preparar les seves classes, fer comptes de les vendes o comandes, i els quefers de la casa i deixa llests els uniformes i les motxilles dels seus infants per al dia següent, i en algun moment del seu temps lliure veu programes de la televisió. Se'n va a dormir aproximadament a partir de la mitjanit, pensant en les activitats de demà.

*Aquest text s'ha traduït del castellà. ❑

AIXÍ ENSENY: TESTIMONI D'UNA MESTRA RURAL ANDINA*

Yohanna Fernández i Maritza Fernández,
mestres rurals (text a partir d'una entrevista feta el setembre de 2011)

Flormira Navarro Montenegro, de 57 anys d'edat és docent multigrau del nivell primari d'una escola rural a la comunitat de Santa Rosa, districte de Santo Domingo de la Capilla, de la província de Cutervo, del departament de Cajamarca. Treballa amb 13 nins i nines de 1r, 2n i 3r grau. És mare de set fills i viu a la ciutat de Cutervo amb les seves dues filles i els seus dos néts, i per arribar a la seva escola, surt cada dilluns a les 7 del matí, viatja una hora en autobús i camina 20 minuts a peu cap al centre educatiu; allà hi roman fins el divendres. A l'escola té una cambra per a dormir i cuinar.

"Treball amb els meus nins i nines els matins i horabaixes de les 9 fins a les 12 i de les 14 fins a les 17 hores. La rutina que tinc normalment com a docent és la següent: a les 8 del matí faig la neteja de l'aula, després comença la formació de tots els infants de la institució educativa i realitzam activitats permanents com resar, cantar l'himne nacional i revisar la neteja personal. Les meves classes comencen amb dinàmiques, cançons, rimes, endevinalles i jocs. Intent relacionar els cursos amb la cultura de la comunitat: les èpoques de sembra, la cura d'animals menors, la festa patronal, etc.; aprofit aquestes activitats comunes per a despertar la seva curiositat i entusiasme per les tasques de la família i per a propiciar l'interès per la lectura; deix que els meus nins i nines m'expliquin el que fan amb les seves famílies, els seus treballs, els seus costums, les seves baralles...

"L'alegria que sent com a docent és la d'educar els meus estudiants, compartir els meus coneixements i experiències amb altres mestres..."

Després treballam les diferents àrees amb ajuda d'escenaris naturals com els hivernacles, les granges, les sèquies, les plantes, els fruits, les llavors, les fulles, els troncs, les pedres, l'argila, i altres materials que ens ofereix la natura, enfortint els valors de respecte a la naturalesa.

Sorgeixen moltes anècdotes, però n'explicaré una que va succeir a l'aula; va passar quan un insecte va entrar a la sala i feia un so semblant a l'avió i tots els nins es varen sorprendre i varen començar a cridar: "l'avió! l'avió!", pensant que el so era realment el d'un avió i després es va aprofitar aquesta anècdota per imaginar i crear tota una discussió relacionada amb l'insecte, després vàrem abordar una lectura del text que ofereix el ministeri.

Gairebé sempre prepar treballs grupals per graus, per exemple, explicam un conte i l'interpretam, després els més petits identifiquen algunes paraules i les escriuen i els més grans expliquen i redacten les seves oracions... Jo som com una amiga d'ells i m'estimen com si fos la seva mare, els cuid i els enseny el valor de la perseverança, el respecte i la solidaritat.

Convoc a reunions mensuals els pares per coordinar les activitats de l'aula, com també don a conèixer l'avanç de cada alumne. Intent comprometre'ls amb la formació dels seus fills.

L'alegria que sent com a docent és la d'educar els meus estudiants, compartir els meus coneixements i experiències amb altres mestres del districte i província; em satisfà aconseguir que els meus nins aprenguin, es formin i arribin a ser treballadors i somii que siguin líders de la seva comunitat."

*Aquest text s'ha traduït del castellà ❑

TRES TESTIMONIS QUE ESTUDIEN*

TESTIMONI D'UNA ADOLESCENT QUE TREBALLA

Itala Navarro,
promotora CAD (text extret d'una entrevista feta el 15 de setembre de 2011)

Miriam Bandama Casimiro cursa el quart curs de secundària a l'IE José Gabriel Condorcanqui-Independència-Lima. Viu amb la seva mare Maria, que és una venedora ambulant, i amb els seus germans. Fa set anys que el seu pare té un altre compromís. Des d'allà, ella ha d'ajudar l'economia de la llar.

En aquesta oportunitat la trobam concentrada, analitzant situacions matemàtiques a la seva aula, ens explica que li agrada fer treball de grup, li encanta donar les seves opinions als seus mestres i aconsellar els seus companys.

"M'aixec a les set del matí per a anar a l'escola que està a prop de casa. Estic bé en el meu curs, però alguns cops baixen les meves qualificacions, perquè em distreuen les coses dels al·lots o els problemes de la meva família, tinc dificultats per desenvolupar amb rapidesa problemes de matemàtiques, però procur superar les dificultats, esforçant-me i concentrant-me més... Per això valor la manera de ser dels meus mestres que tenen molta paciència i s'esforcen per ensenyar-me, me n'adon de la seva comprensió i afecte. El meu somni és estudiar per a ser farmacèutica. M'alegra ajudar la meva mare, germans i amics."

Na Miriam se les enginya per a estudiar i treballar; de dilluns a divendres al col·legi ha de vendre les seves 20 bosses de faves amb carn d'olla i panotxa a un sol cadascuna; la seva mare les prepara des de les quatre del matí i el seu germà menor de 9 anys les hi porta uns minuts abans del pati perquè les pugui vendre calentes. Als horabaixes li agrada llegir, essent el seu espai favorit el seu llit, prepara les seves exposicions, resol els seus exercicis, qüestionaris, cerca informació, fa els seus resums i a més, ajuda la seva mare en les tasques de la casa juntament amb els seus germans. Els caps de setmana treballa des de les 8 del matí fins a les10 de la nit, com a ajudant de manteniment d'ordinadors i mòbils en un lloc del mercat proper a casa seva.

Ens explica una anècdota del seu treball de cap de setmana *"Vaig lliurar un mòbil a un client i li vaig dir que ja no es podia arreglar, això m'havien dit abans, però en realitat el mòbil sí que l'havien pogut arreglar i el client hauria hagut de pagar-me 40 sols... i aquesta pèrdua me l'havien de descomptar del meu sou, però l'endemà va tornar el client i li vaig explicar que per equivocació no li havia cobrat, però que el servei s'havia fet i feliçment em va pagar els 40 sols i ja no em varen haver de descomptar... Vaig aprendre que no es pot agafar al peu de la lletra el que altres em diuen, sinó que abans ho he de comprovar."*

L'EDUCACIÓ ESPERADA DELS INFANTS

Gladys Horna i Francisco Barboza,
promotores CAD (text extret d'una entrevista feta el 16 de setembre de 2011)

Brenda Grandesa Ponte i Tamara García Castillo cursen el 3r grau de primària al col·legi José Gabriel Condorcanqui i malgrat els seus curts 8 anys ens responen molt entusiastes.

Na Brenda ens explica *"visc amb la meva mare, padrins, oncles i cosins a la urbanització Tupac Amaru, a Independencia. El meu pare treballa a la selva i ve a visitar-nos a la meitat de cada mes. A l'escola m'agradaria que m'ensenyassin altres idiomes com l'anglès o l'italià, ja que no en conec cap, voldria també que el meu col·legi fos molt més gran, perquè més nins puguin venir a estudiar. Deman a la meva professora que faci més classes de matemàtiques, em sembla difícil aprendre la taula de multiplicar, però la practicaré, m'agrada molt aprendre en aquest curs i vull que la meva mestra sigui més riallera i no tan estricta amb els nins. Els meus amics han de ser més responsables en les seves tasques."*

Ens explica que aquest any ha participat en una festa ballant marineres i ha sentit una gran satisfacció en sentir el reconeixement de la seva professora i dels seus companys.

Na Tamara és curiosa i li agrada divertir-se, vol que el seu col·legi tingui més jocs, ens explica que no li agrada que els seus companys es barallin. Ens diu que la seva professora és bona. Està afligida perquè la seva mare no té temps per ajudar-la en les seves tasques, ja que treballa en una discoteca i el seu pare viu separat de la seva família i treballa com a agent de seguretat en un mercat.

Ella se'n recorda bastant de com la va afectar l'allunyament del seu pare: *"Em sento molt trista des que el meu pare va marxar de casa; un dia se'n va anar a treballar i no va tornar."*

*Aquests texts s'han traduït del castellà. ❑

MESTRES HONDURENYS ENTRE LA FANTASIA I LA DESESPERACIÓ*

Llic. José Francisco Aguilar Sauceda[1],
professor d'adults, educació bàsica i secundària

Hondures, un país amb una població de més de 8 milions d'habitants, un país endarrerit, el primer en corrupció i amb 82 assassinats per cada 100.000 habitants, fet que el converteix en el país més violent del món; un país que segueix la política neoliberal, com si fos el seu catecisme, segons dicten els organismes de crèdit internacional. Va ser víctima el 28 de juny de 2009, del primer cop d'estat reeixit a Amèrica Llatina, de tots els planificats per les ambaixades dels Estats Units i els sectors més obscurs, dretans i oportunistes. En el cas d'Hondures, encapçalats per les Forces Armades, amb finançament per part de l'ambaixada d'USA, la dreta cubana i l'oligarquia parasitària del país varen fer el treball d'expulsar amb èxit un president constitucional legalment electe i varen avalar un govern espuri, primer del dictador Roberto Micheletty i després, el novembre de 2009, amb les eleccions arreglades, varen legitimar el cop amb eleccions que no varen ser reconegudes per la comunitat internacional, sortint electe d'aquest esdeveniment manegat, l'astut polític Porfirio Lobo, amb una abstenció històrica major del 65% de l'electorat nacional.

"...condemnen totes les formes de protesta,satanitzant els qui les duen a terme com si fossin apàtrides..."

Aquesta acció de trencar l'ordre constitucional del país, va ser repudiada per diversos sectors socials, un dels que es va oposar amb força i decisió vàrem ser els mestres. Aquesta situació ens va fer guanyar l'animadversió dels responsables del cop, al mateix temps ens va posar en l'àmbit polític i social i se'ns va veure per part dels hereus del cop i del govern inconstitucional com un sector al qual havien de sotmetre. S'usurparen els nostres recursos econòmics de l'Institut de Previsió del Magisteri (INPREMA), al mateix temps que es va iniciar una campanya contra les lluites magisterials i la tasca docent.

La tasca docent, una dolça fantasia

Els mitjans mediàtics, al servei de l'oligarquia, fan un treball constant en un pla d'atac per afectar l'esquema mental dels docents amb accions que

1 Docent amb 18 anys de treball en educació d'adults, educació bàsica i secundària.

ressalten la tasca docent com un apostolat i condemnen totes les formes de protesta, satanitzant els qui les duen a terme com si fossin apàtrides o com si estiguessin allunyats de l'interès del nostre país; es menteix constantment en dir que els mestres estan ben pagats, que no paguem impostos, que no treballam per la qualitat; presenten aquesta com el mer gest de donar classe i estar 200 dies davant dels alumnes; defugen els altres aspectes bàsics d'aquesta qualificació, que són indispensables per a aconseguir qualitat educativa, com la nutrició de l'infant, el suport patern a casa, la deserció, l'amuntegament a les llars dels infants, la irresponsabilitat governamental per complir amb els drets bàsics del nin, les condicions antipedagògiques que tenen els centres educatius, els desitjos i les aspiracions de les condicions de vida de l'alumne, etc.

Però aquesta fantasia imposada de manera mediàtica, explota com una bombolla, quan el docent afronta la crisi del sistema educatiu hondureny, l'ansietat familiar que no li permet afrontar els seus compromisos, quan no se'l paga. En lloc d'atendre el creixement vegetatiu en tots els nivells educatius, el que es fa és eliminar parcialment el programa de matrícula gratis (iniciat pel president Zelaya, eren tres desemborsaments d'un subsidi per matrícula per a funcionament de les escoles). Es percep la manipulació política del sistema educatiu, es viu la situació de mestres de tots els nivells, que treballen tot un any, mentre el seu pagament es retarda; no rep un cèntim per la seva tasca, mentre paga diàriament transport, alimentació, habitatge, despeses personals, i es manté, fins i tot en aquestes condicions, en una actitud gairebé heroica enfront dels seus alumnes, mentre el govern gasta en campanyes milionàries a través de mitjans massius, compleix religiosament els compromisos amb els empresaris, es mantenen els viatges del president a diversos punts del planeta, amb comitives immenses plenes de periodistes afins i familiars, però no hi ha diners per pagar els salaris; la inversió en infraestructura educativa ha desapareguda des del cop d'estat; no hi ha diners per pagar docents que demanen llicències.

"...responen a una agressió sistemàtica de tots els poders de l'estat hondureny, essent aquests atacs al magisteri nacional..."

Però aquests atacs i assetjament al magisteri, se sumen a les accions de les forces armades que ens acusen de tenir infiltrats agents dissociats; dissolen manifestacions pacífiques i ja van més d'una dotzena de mestres assassinats en protestes o executats de manera sumària, de manera extrajudicial presentant-los com a producte de la delinqüència comuna. Aquests atacs sistemàtics, no només són de part de militars i policies o d'un poder estatal, sinó que responen a una agressió sistemàtica de tots els poders de l'estat hondureny, essent aquests atacs al magisteri nacional:

Poder judicial

Encapçalats encara per responsables de l'assalt al poder del país el 28 de juny de 2009, des d'aquell moment s'han judicialitzat les protestes i manifestacions desarmades del magisteri, s'han declarat il·legals les assemblees, les manifestacions, fan seguir les manifestacions als policies, s'han processat més de 18 educadors

que han estat colpejats salvatgement i capturats en protestes dissoltes, essent remesos a centres carceraris i posteriorment presentats a tribunals amb grillons als peus i a les mans, tractats i exposats a la societat a manera d'exemple del que pot passar al docent que protesta i com a delinqüents perillosos, se'ls nega el dret a l'arrelament i donar-los mesures substitutòries, es mantenen oberts els judicis i són reactivats en moments clau per a la repressió judicial com una forma d'intimidació.

Poder legislatiu

Dels 128 diputats que formen el poder legislatiu, més de la meitat varen votar i varen ser partícips directes de la trama formal i que legalitza amb renúncies arreglades, la presa de possessió de qui era el president d'aquest poder i va passar a dirigir l'estat de facto per 7 mesos durant el cop, i l'ara president de l'actual congrés nacional, Joan Orlando Hernández, ataca de la mateixa manera el magisteri amb mesures com:

1. Es polititza el sistema educatiu amb la participació directa de diputats en el nomenament de docents i el lliurament d'ajudes econòmiques a centres educatius que acatin allò manat pel ministre d'educació espuri i exdirigent magisterial, persona compromesa amb el partit polític de torn i un traïdor als docents.

2. Promouen lleis que reformen de manera parcial l'estatut del docent com la desindexació del salari del docent de l'augment del salari mínim (art. 161).

"...amb 4 mestres que imparteixen totes les classes del tercer cicle, tot i que no comptin amb preparació acadèmica..."

3. Elaboren i aproven el mes d'abril de 2011 lleis promogudes per organismes internacionals com la de llei de participació d'incentius a la participació comunitària per a la qualitat educativa que regula la participació dels pares de família, organismes no governamentals, organitzacions privades de desenvolupament, esglésies, patronats i "forces vives", per a la supervisió dels centres educatius tot i que les lleis vigents diuen que aquestes funcions són de tipus tècnic i que han de ser desenvolupades per personal amb acreditació professional o autoritats de comandament jurisdiccional. Aquesta participació es fa a través d'organismes com els consells d'educació municipals de desenvolupament educatiu (COMDES), per a la supervisió i fiscalització de la tasca educativa. Aquest organisme ja existia en una llei aprovada el gener de 2006 i es comprometia a col·laborar amb les escoles que no complissin els dictats del govern, que donassin 200 dies de classe, es comprometien a donar ajuda als laboratoris, tallers, aules, pupitres, etc.

4. Es promou l'empirisme que ja havia estat eradicat amb el foment de Centres d'Educació Bàsica (CEB), ja que aquest sistema imparteix educació de cicle comú sols amb 4 mestres que imparteixen totes les classes del tercer cicle, tot i que no comptin amb preparació acadèmica, ja que s'assignen de manera arbitrària les assignatures, a més que s'assumeixen

funcions administratives per les 36 hores que són nomenats.

5. Es presenten i aproven les reformes que són afavorides pel Banc Mundial, com a condició per accedir a nous préstecs que lliuraran al govern del país; s'exigeix la reforma a la llei de l'Institut de Previsió de Magisteri, institut de protecció docent creat el desembre de 1970 i que després canvia el seu nom al que actualment té el 15 de juliol de 1980. Entre altres reformes s'augmenten els anys de jubilació dels docents que estam en servei, de manera gradual anual fins arribar al 2020 a jubilar als 59 anys o 20 de serveis i els que ingressin a partir de l'any 2012 es jubilaran als 65 anys, amb 25 de servei; s'augmenta l'aportació personal del docent del 7 al 9%; puja l'aportació de l'estat del 12 al 15%. Així, a poc a poc, s'elimina el negoci més rendible que té aquest institut com és el préstec personal, que passa a la banca privada, la qual donarà el mateix servei però amb més interès i amb els diners dels docents; s'elimina la participació dels representants del magisteri que assumeixen un paper de consellers, però no decideixen, aquesta vil acció ha estat consumada el 13 de desembre de 2011. Aquesta llei va ser presentada i aprovada en el congrés nacional, sense les aportacions dels col·legis magisterials, ja que aquests estaven realitzant els seus congressos i discutint els aspectes que es plantejarien a partir d'aquesta llei. Aquesta actitud mostra que l'interès no era consensuar la llei, sinó aprovar-la així com ells la desitjaven, per a continuar controlant els recursos dels docents i ajudar el sector financer, que ha assumit el cost del cop d'estat.

"...un bo a l'excel·lència docent, als professors que complissin els 200 dies i que no assistissin a les activitats de les organitzacions."

6. Es presenta l'avantprojecte de la Llei Fonamental d'Educació, promogut per Banc Centre Americà d'Integració Econòmica (BCIE) amb la intenció de destruir el que encara no havien pogut eliminar amb les lleis aprovades en aquest poder de l'estat. Ataquen la gratuïtat de l'educació en deixar-la únicament fins al novè grau, desapareixeria la jornada nocturna, desapareixen 64 carreres del sector públic que hi ha actualment i mantenen intacte el sector privat; exigeixen no seguir matriculant alumnes per cicle comú fins a desaparèixer aquest nivell dels col·legis i que aquests alumnes siguin absorbits pels Centres d'Educació Bàsica (CEB); s'atempta contra l'estabilitat laboral i converteixen les classes anuals en semestrals; es planteja la contractació de mestres de manera interina; es promouen 15 noves carreres, totes elles amb caràcter vocacional, les quals veten l'accés dels pobres a l'educació superior estatal a través de la Universitat Nacional Autònoma d'Hondures (UNAH), ja que aquest centre educatiu no reconeix aquestes carreres, però les privades sí. Per emmascarar aquest procés

que creava discussió, es varen realitzar taules rodones, integrades per diferents sectors, fins i tot el magisterial, per a la negociació dels principals problemes educatius del país; però això va ser una estratagema per no tractar aquests problemes, ja que paral·lelament a aquest procés, alguns diputats feien jornades fora de la ciutat sobre aquestes taules per socialitzar la nova llei, però ho feien amb els seus familiars polítics i com a manera de fer-se publicitat política.

7. Des del congrés s'aprova el lliurament d'un bo a l'excel·lència docent, als professors que compleixin els 200 dies i que no assisteixin a les activitats de les organitzacions.

8. Paralitzen la descentralització en el nomenament de docents de tot el país, essent el ministre d'educació el qui nomena els mestres, però ho fa amb el vistiplau de polítics, diputats i del partit nacional.

Poder executiu

Amb l'entrada del govern de Porfirio Lobo es varen encarregar de colpejar, acovardir i atemorir els docents que realitzàvem accions diverses en defensa dels nostres interessos. Varen realitzar accions com:

1. Deduccions del nostre salari a tots els mestres que haguessin participat en vagues, concentracions i assemblees.

2. Suspensió de salari a més de 350 mestres a l'àmbit nacional, identificats com a participants en activitats gremials.

3. Processament de més de 10.000 mestres de part del Tribunal Superior de Comptes, acusant-los d'apropiació indeguda per pagaments corresponents a la qualificació professional, per no denunciar els docents en lluita magisterial, perquè durant 10 dies no hi va haver classes, durant l'estat de setge, per mor del cop d'estat, ja que era impossible circular, sense ser arrestat i altres accions de tipus administratiu, com pagaments il·legals que varen ser fets per l'oficina d'escalafó i que majoritàriament el mestre ignorava.

"Malgrat aquestes accions sistemàtiques del govern contra el magisteri i l'educació pública..."

4. Després d'uns mesos que el president de facto hagi dit que l'INPREMA era dels mestres i que els donaria plenament la direcció, el president ha decidit intervenir aquest institut, i acusa només els dirigents magisterials, excloent els altres membres directius de directori i acusant-los de mals manejos financers i d'equivocades decisions. La comissió interventora, des de la seva presa de possessió, compromet els recursos de la institució i diposita els diners a la banca nacional, guanyant mínims interessos; no es processen 10.000 sol·licituds de mestres que estan preparats per esser jubilats; no lliura l'aportació que com a patronal li correspon del 12% i a més, es fan aportacions docents i per a préstecs per deducció del salari dels més de 55.000 mestres afiliats.

5. Se suspèn la deducció sindical que els docents fèiem als col·legis professionals, per tal d'asfixiar econòmicament les organitzacions magisterials.

6. Hi ha un incompliment de la data de pagament als docents, que passa del 20 de cada mes a fins a 17 dies posterior, canviant de manera erràtica cada mes.

7. S'elimina el bo per a la qualitat educativa (PASCE) que era de 12.000 lempires anuals en 4 pagaments que donava el govern. El mateix havia passat amb un reconeixement fet pel govern de Manuel Zelaya, com una compensació al salari docent i que se'ns va negar pel govern de Ricardo Maduro.

8. Es manté al magisteri com a únic sector públic que no rep augment salarial durant 3 anys seguits.

Malgrat aquestes accions sistemàtiques del govern contra el magisteri i l'educació pública, els mestres, els pares de família i les organitzacions de docents continuen oferint resistència contra aquest govern usurpador, irrespectuós amb els drets humans, culpable de vendre el país a trossos i que únicament tracta d'aprofitar-se del país per a benefici dels sectors més poderosos i rics del país.

*Aquest text s'ha traduït del castellà. ❑

INCLUSIÓ SOCIAL PER A LA TRANSFORMACIÓ EDUCATIVA DES DELS MESTRES*

Renee Ramírez Puerta,
secretari general dels CEN - SUTEP

El president Ollanta Humala, durant la seva campanya electoral, va prometre al magisteri i treballadors del sector de l'educació, reconèixer els drets vulnerats durant les dècades passades pels governs anteriors, entre els quals hi ha els drets laborals, socials, professionals i econòmics, prometent una remuneració digna, amb un increment salarial a l'"haver bàsic" que inclogui el magisteri cessant i jubilat, sector magisterial que sobreviu, amb sis-cents o set-cents nous sols al mes. Així mateix, va anunciar que en arribar al govern, desenvoluparia una "Revolució Educativa" al país. Per això va fer una crida als i a les mestres a ser part d'aquesta revolució. Davant d'aquestes promeses, el magisteri nacional es va sentir convocat a aquesta gran tasca. S'obrí així, una gran oportunitat de poder ser partícips, no només, en la planificació educativa, sinó que, els mestres ens sentíem part de la inclusió social que va ser l'eix de la campanya electoral, motiu pel qual, el magisteri, orgànicament, va acordar anar al nomenament de candidatures per a formar part d'aquesta proposta, convertint-se així en un dels actors principals de la Revolució Educativa anunciada. Aquesta va ser una decisió històrica en la lluita del magisteri i el seu sindicat atès, que mai, durant els 38 anys de vida institucional fins a aquest moment, s'havia pres aquesta decisió, de donar suport a un candidat presidencial. El magisteri ho va fer per la defensa de la democràcia, pels canvis que beneficiassin el poble, per la inclusió dels mestres i les mestres com actors/es fonamentals i per una veritable Revolució Educativa que és una necessitat històrica en la nostra pàtria.

"...ens negava l'increment del salari durant els cinc anys, malgrat l'increment constant del cost de vida, producte de la inflació."

La proposta de desenvolupar una Revolució Educativa, i d'incloure el magisteri i els treballadors com a actors fonamentals de l'educació varen ser ratificades el 28 de juliol de 2011, en el discurs presidencial d'assumpció del comandament. De la mateixa manera, el 25 d'agost de 2011, en la presentació del Gabinet Ministerial al Parlament Nacional, l'exprimer ministre Salomón Lerner, va assenyalar, que "La Revolució Educativa es faria amb els mestres i no contra els mestres", volent dir que el magisteri havia estat el sector exclòs i maltractat durant el quinquenni passat per un govern que no li va interessar l'educació peruana, ni els subjectes protagonistes, que durant cinc anys, vàrem haver de suportar mostres de menyspreu i fins i tot insults per part dels governants d'aleshores, creant un clima advers davant l'opinió pública, els pares de família i fins i tot dels nostres mateixos estudiants; tota aquesta campanya bruta contra el magisteri, que cercava crear un escenari favorable per a aplicar les polítiques educatives imposades pel model neoliberal, totes elles fracassades, i ens negava l'increment del salari durant els cinc anys, malgrat l'increment constant del cost de vida, producte de la inflació.

Anuncis importants, però insuficients

Instal·lat el nou govern, i un cop designada la nova ministra Patricia Instal Ob'rien, expresidenta del Consell Nacional d'Educació, el SUTEP, va cercar el diàleg amb la finalitat d'establir una agenda que permetés el plantejament de la problemàtica magisterial, expressada en el plec de reclamacions i la plataforma concreta. L'inici del diàleg amb la nova autoritat educativa va permetre al magisteri una major confiança amb la titular de la cartera ministerial, però no amb la institució, que segueix mantenint funcionaris que durant més d'una dècada han actuat en els llocs claus del MED com els operadors polítics dels neoliberals, acostumats als grans negocis que generaven les diferents assignacions pressupostàries destinades a l'execució de diversos projectes i a la compra de materials educatius de tot tipus, que el MED realitza durant tot l'any.

La nova ministra i el seu equip varen fer anuncis importants de polítiques a desenvolupar durant la seva gestió, anuncis emmarcats en el compliment del Projecte Educatiu del Consell Nacional d'Educació, que van des de millores substancials i eliminació de mancances en assoliments d'a-

prenentatge escolar, millorar els aprenentatges de tots en llenguatge, matemàtica, ciència i ciutadania, desenvolupament magisterial i una gestió descentralitzada de l'educació basada en resultats. Per tot això, proposa una major atenció a l'educació de la primera infància, l'educació rural, i l'educació intercultural dels pobles aimares, quítxues i amazònics.

"...ratifiquin que els canvis i els avenços que es volen aconseguir no es faran amb un magisteri amenaçat per l'acomiadament, marginat pel govern en les capacitacions..."

Amb aquestes propostes, el MED pretén que tots els infants desenvolupin el seu potencial des de la primera infància, accedint al món lletrat que els permeti resoldre problemes, practicar valors, assumint el paper de ciutadans amb drets i responsabilitats per a contribuir al desenvolupament de les seves comunitats i del país...; reconeix que fins ara, l'Estat no ha obtingut resultats satisfactoris, que mai no ha garantit aprenentatges efectius i de qualitat per a tots els infants del Perú; al contrari, les diferències i les desigualtat són enormes, i principalment entre els educands dels pobles indígenes. El MED accepta també que entre les regions se segueixi aprofundint la inequitat, situació que és més aguda encara en els districtes més pobres del Perú. Per tot això, la ministra es proposa aconseguir en quatre anys, resultats percentuals que van des del 50 al 100% en alguns casos.

Aquestes fites són encoratjadores, perquè es tracta de retornar l'educació als que sempre varen ser marginats, negant-los l'educació que sempre haurien d'haver tingut, motius pels quals, el SUTEP sempre ha expressat la seva veu de protesta als carrers i a les places, per a exigir més pressupost i més oportunitats per a les nostres nines i nins. Però, la pregunta que tots ens fem és, qui són els que executaran tots els plans que la ministra ha presentat al país? Indubtablement que les i els mestres del Perú som els cridats a ser un dels actors fonamentals en aquest procés. Per això, és necessari que la ministra d'Educació i el Govern en conjunt, ratifiquin que els canvis i els avenços que es volen aconseguir no es faran amb un magisteri amenaçat per l'acomiadament, marginat pel govern en les capacitacions, endeutat per no haverlos incrementat el salari durant cinc anys i maltractat per la pobresa, que ja no és una situació només dels infants, sinó una realitat viscuda pel magisteri, tal com ho assenyala en un estudi

la PREAL (Programa per a la reforma educativa per a Amèrica Llatina). Tenint en compte tot això, cal que es pensi també i de manera decidida amb una major inversió en la formació contínua i de qualitat de les i els mestres de tot el país, que ha de començar en l'etapa inicial de formació magisterial, acabant amb el gran negoci de la formació privada, continuant amb la formació en servei amb el monitoratge permanent a l'aula, amb la supervisió educativa. Així mateix, necessitam d'un bon equipament, tant de les escoles com dels estudiants i els mestres, però també de la millora de la remuneració dels docents als qui no només, se'ns va negar increment de salari, sinó que ens han vingut negant paulatinament drets econòmics previstos en la llei del professorat i que gràcies a la intervenció del poder judicial i de SERVIR, han estat ratificats i l'Estat està en l'obligació de reconèixer-los.

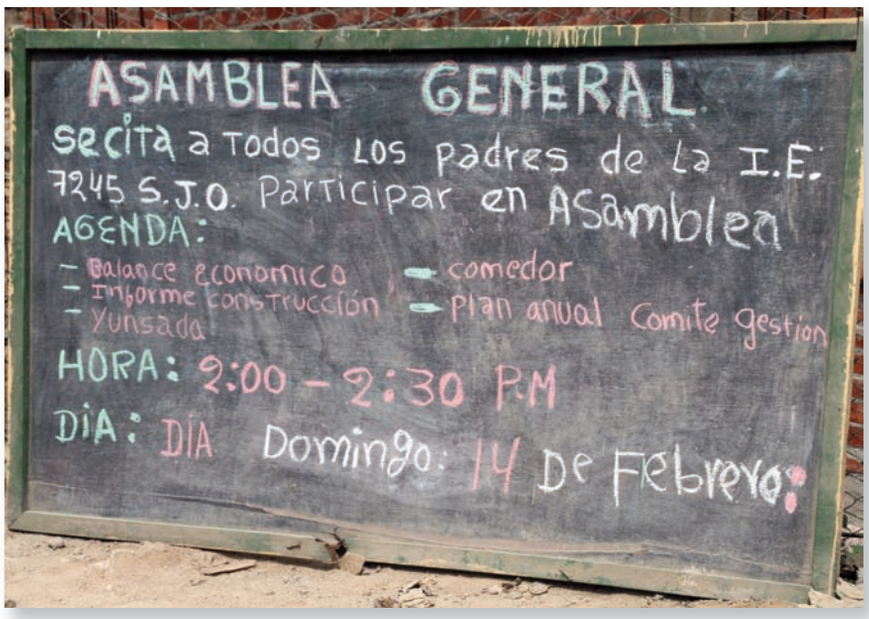

Pressions neoliberals per a la continuació de les seves reformes

El SUTEP, igual que altres organitzacions, ha expressat durant dècades que les reformes neoliberals que venien implantant des del "fujimorisme" fins a l'últim quinquenni "aprista", cap d'elles tenien l'objectiu de millorar la qualitat de l'educació, molt al contrari, tenien la missió d'exercir el control sobre els continguts que s'han d'ensenyar als alumnes, assegurant que els mateixos garanteixin més endavant ciutadans i ciutadanes que l'única cosa que hagin de oferir sigui la seva mà d'obra barata, per al gran mercat de mà d'obra de les empreses transnacionals que exploten els peruans amb magres salaris i sense el reconeixement de drets.

Dins de tot aquest esquema, hi ha la municipalització de l'educació, que tot i haver estat anunciada moltes vegades la seva culminació, el govern s'ha demorat molt de temps a posar-li fi. El Ministeri d'Educació, amb la ministra Salas al capdavant, ha anunciat en diverses oportunitats que aviat es publicaria un decret sobre el tema, que per fi, després de tanta espera es va publicar el Decret Suprem 019-2011-ED, que deroga els decret anomenat "Pla Pilot", però, insuficient, perquè no abasta les 35 municipalitats que ja completaren el procés de transferència en la seva totalitat. Per això, les directives i resolucions que es vénen emetent per als processos de l'any 2012, com les de contractació docent, reassignacions, concursos, etc., segueixen contemplant les municipalitats com estaments vàlids per a aquests processos. El SUTEP insisteix en la necessitat d'una llei específica sobre el tema, per a acabar definitivament amb aquesta aventura neoliberal implantada pel govern més submís que el Perú ha tingut fins ara, durant la seva etapa republicana. Esperem veure què passa amb el projecte de Llei, que ha estat presentat al Parlament Nacional.

"...plantejam que s'ha d'iniciar un debat nacional sobre el currículum escolar per a orientar la seva construcció en cada regió del país, atenent les particularitats que hi ha en cadascuna d'elles..."

L'altra reforma, posada en marxa pels neoliberals "apristes", va ser la Carrera Pública Magisterial anomenada "meritocràtica", que abans de reconèixer els mèrits que realment obtenim els docents a l'aula, promou el gran negoci d'universitats privades i fins i tot de les públiques, que han vist la gran oportunitat de les

seves vides, per guanyar diners amb els graus i postgraus que ofereixen als diferents costos regulats pel lliure mercat. La Llei 29.062, llei que modifica la llei del professorat pel que fa a la carrera pública magisterial, en realitat és una llei que pretenia desbaratar la llei 24.029, perquè no només es referia com deien, al títol III pel que fa a la carrera pública, sinó, a tots els altres títols, capítols i articles de la llei conquistada pel magisteri nacional.

El SUTEP treballa de manera democràtica i consensuada una proposta de llei que desbarati totes les intencions neoliberals que es varen tenir en imposar aquesta llei, que lamentablement, encara persisteixen en algunes veus del nou govern, per pressions des de la foscor segurament, que la mateixa ha de continuar només fent-li algunes cirurgies estètiques, perquè aparegui com a més atractiva i convenci el magisteri. Això, estem segurs, no passarà.

Els i les mestres del Perú exigim capacitació ja, no de les mediocres que fins ara s'han donat, sinó d'aquelles ben planificades, emmarcades en un sistema de formació contínua, amb continguts curriculars mínims, no pensant només en la didàctica sinó, sobretot en els continguts que hem d'ensenyar als estudiants; per això, també plantejam que s'ha d'iniciar un debat nacional sobre el currículum escolar per a orientar la seva construcció en cada regió del país, atenent les particularitats que hi ha en cadascuna d'elles, tal com ho plantegem en la nostra proposta de model pedagògic i directrius curriculars abordats en el III Congrés Pedagògic Nacional de l'any 2010, que el lliuram al país com a aportació de les i els mestres del Perú, orientat i dirigit pel seu sindicat, que no renunciarà a la lluita per una nova educació al país com a dret públic per a tots els peruans i les peruanes que aspiram a un Perú nou.

El SUTEP aposta per una veritable revolució educativa al país

Els i les mestres del SUTEP acabam de realitzar la nostra CONVENCIÓ NACIONAL ORDINÀRIA desenvolupada a la ciutat de Lima, els dies 16 i 17 de desembre de 2011, en què es va fer un balanç del treball desenvolupat pel Comitè Executiu que m'honr a presidir, emmarcat en l'escenari polític i educatiu de la pàtria, considerant els vaivens en els quals ha ingressat el govern del president Ollanta Humala, com un producte de les pressions que segueixen exercint els grups de poder, principalment miners, que han fet que el govern, igual que els anteriors, prioritzi el creixement de l'economia del país només amb l'activitat minera, en detriment de les altres activitats productives, que molt bé poden ser potenciades en un govern d'inclusió social. Els camperols amb el seu treball agrícola, els artesans amb la seva gran producció d'artesanies per al turisme, els ramaders amb la seva gran producció de llet i carn, etc., produeixen grans riqueses per al Perú, més que els miners que s'enduen tota la riquesa a altres països. La convenció ordinària del SUTEP ha fet una anàlisi responsable d'aquesta situació i ha conclòs, fent una crida al President Ollanta Humala, que era necessari prioritzar aquestes activitats productives i no deixar-se portar pels grups de poder, que no els interessa la vida de milions d'homes i dones que viuen al camp i que són els veritables defensors de la vida.

En aquesta situació difícil que viu el país, el SUTEP també va acordar continuar apostant per una veritable revolució educativa per al país, i per això, va fer lliurament d'importants documents que resumeixen Propostes Concretes que ajudin a la transformació de l'educació peruana i revalorar el treball docent en benefici dels infants de la nostra estimada pàtria EL PERÚ.

PRETENDRE UNA REVOLUCIÓ EDUCATIVA AMB MESTRES MAL PAGATS, NO ÉS FER UNA REVOLUCIÓ EDUCATIVA AMB ELLS, SINÓ CONTRA ELLS; CONTRA LA SEVA SALUT, CONTRA LA SEVA FAMÍLIA, CONTRA LA SEVA TRANQUIL·LITAT EMOCIONAL, I CONTRA LES SEVES ASPIRACIONS DE SUPERACIÓ.

(Article publicat a la Revista Paraula de Mestre.)

*Aquest text s'ha traduït del castellà. ❑

L'EDUCACIÓ UN DRET QUE NO S'HA DE PRIVATITZAR

M. Neus Santaner Pons´
membre del Consell Plenari de l'STEI-i

Des de temps immemorial, l'educació ha estat la via que ha servit perquè les persones puguin aconseguir ser millors ciutadanes i ciutadans, no a l'àmbit geogràfic urbà, sinó en un sentit més ampli, en què el concepte es transforma en quelcom més abstracte però que té molt a veure amb benestar social, cultural, dignitat humana, etc. D'això en sabien i en saben els qui han tingut poder o en tenen. La història de la Humanitat ens demostra que s'ha anat avançant en dignitat, en benestar i en cultura, perquè l'educació s'ha estès a totes les capes socials. Les grans revolucions socials, entre d'altres canvis, han donat com a resultat la potenciació de l'educació. Potenciació que ha estat en més o menys grau d'acord amb les diferents ideologies dels qui governaven.

Per no anar massa lluny, basta recordar com era l'educació al nostre país fa uns dos-cents anys, com era els darrers vuitanta i com s'ha anat transformant durant la primera dècada del segle XXI.

Cal recordar que uns dels objectius de la II República era l'extensió de l'educació al màxim de població. Amb l'establiment de la llibertat religiosa en l'ensenyament es retallava la influència socialitzadora que realitzava l'Església. Per això s'impulsà de forma generalitzada, com mai no s'havia fet en la nostra història, la construcció d'edificis escolars públics, amb una tipologia molt característica: lluminosos, aules amb moltes finestres, un jardí i amplis patis i, al mateix temps, es duia a terme la construcció d'Escoles Normals per a la formació "moderna" del professorat. Desgraciadament, l'objectiu no es va complir ja que, pocs anys després, amb la dictadura franquista es va desmantellar el sistema educatiu republicà, es va prohibir la coeducació i foren eliminats els principis liberals i de renovació pedagògica. S'impulsà la formació patriòtica i religiosa i l'Església catòlica tornà a ser la que liderà l'educació a l'Estat espanyol. En aquest context, les necessitats demogràfiques i ideològiques franquistes instrumentalitzaren l'educació femenina i en ressaltaren el rol domèstic. Es va crear la denominada. "*sección femenina*" com a instrument per a col·laborar en la seva consecució. Es configurà un tipus d'educació segregadora, poc igualitària i poc democràtica. La Llei General d'Instrucció Pública, més coneguda com la Llei Moyano de 1856, es va mantenir i es reforçaren els principis ideològics del "*Movimiento Nacional*".

"Varen augmentar les diferències entre les escoles públiques i les escoles de determinades ordes religioses que s'encarregaven de "formar" les classes dirigents i addictes al règim."

Fou al llarg dels anys seixanta quan en comparació amb els països europeus, es va fer ben palesa la

necessitat de millorar l'educació al nostre país, atesa l'altíssima taxa d'analfabetisme existent (75%). Varen augmentar les diferències entre les escoles públiques i les escoles de determinades ordes religioses que s'encarregaven de "formar" les classes dirigents i addictes al règim. Per això, l'any 1970 s'aprovà la Llei General d'Educació, també anomenada de Villar Palasí, ministre d'educació que impulsà la formació bàsica de tota la població. La Llei Villar Palasí restaurà alguns principis coeducadors i s'establí l'escola unificada i oberta, l'escola mixta, on la selecció es feia per mèrits i no per sexe. No obstant, els seus pilars bàsics eren els recollits als "Principios del Movimiento Nacional" i la resta de Lleis Fonamentals del Regne, inspirades en el concepte cristià de la vida i en la tradició i cultura pàtries; no es feia cap referència a l'existència de les dones ni en els currículums, ni en els textos, ni en el llenguatge.

A causa de l'elevat creixement demogràfic de finals dels anys seixanta del segle passat i per tal de poder complir l'objectiu de donar la formació bàsica a tota la població, en lloc d'impulsar una política de construccions d'escoles públiques, es fomentà la política de les subvencions. Així, als darrers anys de la dictadura, donades les diferències existents amb els sistemes educatius europeus, es va dur a terme a l'Estat espanyol un sistema educatiu que impulsava les tres xarxes educatives que existeixen actualment: la xarxa pública, la xarxa privada sostinguda amb fons públics i la xarxa privada sense cap tipus d'ajut institucional. El 1978, amb la instauració de la democràcia i l'aprovació de la Constitució espanyola s'establí la igualtat de drets a l'accés a l'educació i s'inicià un procés legislatiu a favor d'un ensenyament més equitatiu, més democràtic i menys segregacionista. El govern de la UCD va seguir amb la política d'incrementar les subvencions als col·legis privats, la majoria de titularitat religiosa i altres de tipologia familiar. A finals dels anys setanta i a l'inici dels vuitanta varen aparèixer les primeres cooperatives en l'àmbit de l'ensenyament que, també, varen ser subvencionades. Cal recordar, que les millores en la formació del professorat, i en la qualitat educativa (ràtios, atenció a l'alumnat amb necessitats educatives especials, etc.) no varen arribar fins ben entrats els anys vuitanta.

Fou el primer govern socialista que començà a fer els primers canvis normatius en el sistema educatiu espanyol. Així, la LODE, llei molt criticada per una part ben important de la ciutadania que havia donat suport al canvi de govern, marcarà definitivament les tres xarxes educatives de l'Estat espanyol que subsisteixen actualment i reglamentarà mitjançant una sèrie d'eixos la participació directa més o menys equilibrada de la comunitat educativa dins el sistema, als consells escolars, a la mesa dels concerts i canviarà les subvencions directes a les entitats privades educatives pels concerts educatius. Són una forma de privatització de l'educació i suposa un intent de controlar millor els fons públics en mans d'entitats privades, fons que servien per exercir un dret tan essencial com és l'educació. És a dir, el govern socialista no va estendre l'ensenyament públic a totes les necessitats existents, sinó que va conferir la responsabilitat d'una bona part de l'educació del país a mans privades, però amb finançament públic.

"...mentre s'estan concertant col·legis que segreguen l'alumnat per sexe i religió, és a dir, se'ls finança amb fons públics."

Han anat passant els anys i s'han anat construint nous centres educatius públics, s'han incrementat al mateix temps els concerts educatius, tant per als nivells obligatoris com per als que no ho són. No obstant, cal recordar, que els centres subvencionats i més tard, concertats havien de complir uns objectius socials, havien de ser gratuïts, no podien segregar ni rebutjar per qüestions de sexe, raça, religió, economia... Avui en dia els centres educatius públics pateixen greus mancances i escolaritzen l'alumnat amb més necessitats de tot tipus, mentre s'estan concertant col·legis que segreguen l'alumnat per sexe i religió, és a dir, se'ls finança amb fons públics.

En moments de crisi de tot tipus com les que estam patint, on hi ha una part tan elevada de la població que sofreix greus mancances, i en aquesta part hi ha nines i nins en edat escolar, és de justícia fer un nou replantejament de com es destinen els fons públics per a dur a terme en justícia, equitat i solidaritat el dret a l'educació. És un fort argument a tenir en compte per qualsevol pacte educatiu. ❑

llibres...

Lladonet, Joan (2011)
Aquests són els teus drets lingüístics. Memòria d'un incompliment
Palma. Edita Escola de Formació en Mitjans Didàctics i STEI-i.

El llibre *Aquests són els teus drets lingüístics. Memòria d'un incompliment* està format per un recull d'articles publicats a la revista *Ressò* de Campos durant més de 10 anys sobre la Declaració Universal dels Drets Lingüístics. El seu autor és Joan Lladonet i Escales, mestre, pedagog, articulista i coordinador d'aquesta revista, que des de fa més de trenta anys dedica la major part dels seus esforços personals i professionals a la normalització lingüística de la llengua catalana. L'ha prologat l'exdirector general de Política Lingüística, Joan Melià.

El llibre ha estat editat per l'STEI-i i l'Escola de Formació en Mitjans Didàctics. El sindicat enviarà un exemplar de cada llibre a les escoles i instituts de les Illes Balears. S'hauria de poder trobar a les llibreries de les Illes, del País Valencià i del Principat.

Joan Lladonet explica que el fet que el Parlament Balear s'adherís per unanimitat a la Declaració Universal de Drets Lingüístics, el 19 de novembre de 1996, va fer que pensàs que seria interessant poder explicar quins eren els nostres drets lingüístics, tant de temps trepitjats, i explicar-los d'una manera senzilla i entenent per a qualsevol persona, i exposar també si es respectaven o no, i si el Govern d'aquesta Comunitat Autònoma feia tot el possible perquè es poguessin tenir aquests drets, igualment els governs de les altres comunitats autònomes de parla catalana, és a dir, els dels Països Catalans.

Per això, ha anat publicant des del gener de 1997, fins al maig de 2009, durant 12 anys i mig a la revista *Ressò* de Campos, l'exposició dels articles i el comentari del seu compliment o no. Ha anat repetint moltes vegades l'adhesió dels nostres parlamentaris, perquè a vegades pareixia mentida que hi hagués tan poca voluntat de fer que poguéssim gaudir dels drets que emanen d'aquesta Declaració. En aquests moments ens volen atacar la llengua desmuntant l'edifici legal que s'ha anat construint des de fa quasi 30 anys; el PP, encapçalat per la seva ala més dretana està disposat a lluitar contra la normalització, ja que pretén tornar a arraconar la llengua catalana a l'àmbit privat i familiar. Com que la lluita del PP contra el català ha començat abans d'editar el llibre, hi ha afegit un Apèndix, format per sis articles publicats a Diari de Balears o a un blog de l'autor a Indirecte.cat, que tracten aquesta qüestió. Així ha nascut aquest llibre que et permetrà saber quins són els teus drets lingüístics i podràs exigir que te'ls respectin. ❑

llibres...

Polo Fernández, Pedro (2011)
Otras miradas, otras realidades
Edita: Ensenyants Solidaris

El llibre *Otras miradas, otras realidades* està format per un recull de fotos fetes al llarg de molts anys de cooperació a Amèrica Llatina i al Marroc. El seu autor és Pere Polo, mestre, pedagog i articulista, que des de fa més de vint anys dedica la major part dels seus esforços personals i professionals a la vida sindical i a la cooperació.

El llibre ha estat editat per Ensenyants Solidaris. Els guanys obtinguts a partir de la venda del llibre es dedicaran a projectes de l'ONGD Ensenyants Solidaris.

Pere Polo ha realitzat aquest compendi de fotos, després d'una gran tasca de recopilació. Cercant i seleccionant en els seus arxius fotogràfics, han passat per la seva ment tot un seguit de vivències que l'han portat a reflexionar sobre les diferents realitats d'aquests moments, d'aquelles societats i de moltes persones que es poden veure amb "altres mirades".

Durant aquests anys, ha conegut molts països, ha tractat molta gent, ha pogut conèixer espais de misèria, llocs opulents, llocs humils, llocs meravellosos en què sempre hi havia persones amb les seves alegries i tristeses, amb les seves lluites i resignacions, però persones, que són les que l'han fet reflexionar i actuar.

Lluitar contra la injustícia ha estat un dels objectius de la seva vida i molt més des del lloc on li ha tocat viure'ls, des del món sindical. Sempre ha dit i segueix dient que se sent sindicalista.

Durant aquest temps s'ha anat aficionant a la fotografia, ha fet fotos que són molt bones, altres no ho són tant i n'hi ha també de regulars, però li han permès recollir aquestes altres realitats, que segons la sensibilitat de cada un es van plasmant en "altres mirades".

Ha agrupat les fotos per capítols de la manera següent: fotos relacionades amb la infància, activitats de les dones, dedicació dels homes, estatges on viuen o per a realitzar altres activitats, classes de transports, diferents mercats on poden comprar o vendre productes, diversos treballs que realitzen, formes d'expressió de la seva religiositat, grups de persones realitzant algunes reivindicacions laborals i d'altre tipus, descripció de la natura, formes de contaminació de l'atmosfera i destrucció del paisatge, representació de curiositats. Són quasi 300 pàgines de fotos que ajuden a comprendre la manera de viure de gran part de la població llatinoamericana i del Marroc. ❑

Una universidad crítica para el siglo XXI
Jornadas Confederales UNIVERSIDAD
Ciudad de Murcia
16 y 17 abril 2010
STEs·INTERSINDICAL
Ante la crisis...
MANIFESTACIÓN
DOMINGO 4 OCT · 12h · SEVILLA · Prado de San Sebastián
...reparto del TRABAJO y la RIQUEZA
USTEA
CONTRA LA CRISI
28/01/2010
ACTE OBERT
NO AL RECORTAZO DEL GOBIERNO
HUELGA 8 JUNIO
EMPLEAD@S PÚBLIC@S
PENSIONISTAS FUTURAS MADRES
DEPENDENCIA AYUDA DESARROLLO
NO HEMOS CAUSADO LA CRISIS
NO DEBEMOS PAGARLA
STACyL
STECyL-i
NO A LES RETALLADES EN ELS SERVEIS PÚBLICS
DEPURACIÓ DE RESPONSABILITATS EN EL CONSELL
MANIFESTACIÓ
dijous 26 a les 18.30 h.
València
Pl. Sant Agustí
Alacant
Escales IES Jorge Juan
Castelló
Pl. de les Aules
ccoo
pais valencià
fses
CSI·F
INTERSINDICAL
DEFENSEM ELS SERVEIS PÚBLICS
#18S
RTIM AL CARRER!
NIFESTACIÓ
NGE 18, 19H PL. CATALUNYA
ducació
Justicia
M. Ambient
S. Socials
IAC
Ipdehp
PRATEC
Ifejant
CONTRA EL PARO Y LOS RECORTES SOCIALES
CONTRA EL DESMANTELAMIENTO INDUSTRIAL
LAN DUINAREN ALDE
NO A LA CRIMINALIZACIÓN DE LA POBREZA
POR LA PROTECCIÓN SOCIAL
AUZOETAKO DENDEN ALDE
EZKERRALDEA BIZITZA ETA LANA
DEFENDA DEZAGUN EZKERRALDEA!
manifestazioa
Bide Onera Plazan
19:30etan
Otsaila 17 Febrero
STE-CLM
RECORTES EDUCACIÓN
MANIFESTACIÓ
XUEVES, 9 DE FEBRERU 201
XIXÓN
SALIDA PLAZA L'HUMEDAL
CONVOQUEN:
CNT
VAGA
8 DE JUNY
NO A LES RETALLADES
SALARIS, PENSIONS, DRETS SOCIALS
Manifestació 19 h. Plaça Espanya
VOLEM ALTRES MESURES
STEI-i
INTERSINDICAL
OCTUBRE
TOLEDO
8:00 horas
Salida desde Avenida de Europa
NO A LOS RECORTES
LA RETIRADA DEL DECRETO
NO A LA PÉRDIDA DE CALIDAD EN LA ENSEÑANZA PÚBLICA
STE-CLM